

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ
INSTITUTAS

POLITIKOS MOKSLŲ BAKALAURO PROGRAMA

KAROLINA SRAGAUSKAITĖ

IV kurso studentė

**LIETUVOS KATALIKŲ BAŽNYČIOS SANTYKIS
SU PILIETINE VISUOMENE**

BAKALAURO DARBAS

Darbo vadovas: J. Dementavičius

Vilnius, 2019 m.

Bakalauro darbo vadovo išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Bakalauro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Bakalauro darbo recenzentas:

.....
(v., pavardė)

Bakalauro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Sragauskaitė K. Lietuvos katalikų Bažnyčios santykis su pilietine visuomene: Politikos mokslų specialybės, bakalauro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas J. Dementavičius, 2019 – 35 p.

Reikšminiai žodžiai: pilietinė visuomenė, pilietinė bendruomenė, religinė bendruomenė, Lietuvos katalikų Bažnyčia.

Šiame darbe nagrinėjama Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapija, siekiant atsakyti į klausimą, koks yra Lietuvos katalikų Bažnyčios santykis su pilietine visuomene. Teorinėje dalyje plačiau nagrinėjamos pilietinės visuomenės, pilietinės bendruomenės bei pilietiškumo sąvokos, taip pat aptariamas Lietuvos katalikų Bažnyčios santykis su pasaulietiška valdžia. Metodologinėje dalyje paaiškintas Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapijos pasirinkimas, bei taikomų metodologinių aspektų tinkamumas ir reikalingumas. Empirinėje dalyje pristatyta Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapijos atvejo analizė.

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas *Lietuvos katalikų Bažnyčios santykis su pilietine visuomene* yra:

1. Atliktas mano pačios ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Karolina Sragauskaitė

(parašas)

Turinys

Įvadas.....	6
1. Katalikų Bažnyčia – pilietinės visuomenės dalis ar jos alternatyva?.....	9
1.1. Pilietinė visuomenė ir religija: teoriniai aspektai.....	9
1.2. Situacija Lietuvoje	13
1.3. Katalikų Bažnyčios pozicija	15
2. Metodologija	17
2.1. Pasirinkimo kriterijai ir iššūkiai.....	17
2.2. Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapija.....	19
3. „Bendruomenė – draugų ratas“	21
3.1. Kaišiadorių parapijos organizacijos, jų veikla, bei žmonių įsitraukimas.....	21
3.2. Hierarchija ar brolybė?	Error! Bookmark not defined.
3.3. Kaišiadorių parapijos tikinčiųjų požiūris į demokratiją.....	28
Išvados.....	31
Literatūros sąrašas	32
Priedai.....	35
Summary.....	60

Ivadas

2018 metų rudenį Lietuvoje apsilankęs Popiežius Pranciškus parodė, kokia didelė yra katalikų bendruomenė – pamatyti Šventojo Tėvo į susitikimus Vilniuje ir Kaune atvyko apie 200 tūkst. žmonių. Žinoma, reikia nepamiršti to, kad dalis dalyvavusių masiniuose susitikimuose buvo vedini smalsumo. Nepaisant to, susidomėjimas buvo didžiulis ne tik religiniuose sluoksniuose, bet ir viešuose politiniuose pasisakymuose. Tiek vizito metu, tiek ir po jo buvo organizuojama daug diskusijų apie Popiežiaus išsakytus žodžius. Jo kalbose buvo galima išgirsti ne tik pasisakymų, susijusių su religijos klausimais, bet ir politiniais: „megzdami dialogą, būdami atviri ir supratingi, galite tapti tiltu tarp Rytų ir Vakarų Europos“¹. Tai turbūt reikėtų suprasti ne kaip bendradarbiavimą su Rusijos Federacija, bet santykių palaikymą ir pagalbą einant panašiu keliu, kurį Lietuva jau nuėjusi, tokioms valstybėms kaip Sakartvelas ar Ukraina. Taigi, šis vizitas nebuvo tik katalikams skirtas renginys, juo buvo bandoma atkreipti visų lietuvių dėmesį į geopolitines problemas. Per dvi dienas Lietuvoje Popiežius sugebėjo liberalioje demokratijoje sugrąžinti diskusijas apie religijos laisvę ir tikinčiuosius, kurie gyvena mūsų šalyje.

Apie religijos vietą demokratijoje ir santykį su ja yra svarstoma nuo pat Antikos laikų, bet požiūris į šio santykio svarbą ir turinį kinta. Liberalios demokratijos laikais religijos sąžinės laisvė paprastai yra suprantama kaip asmeninis, privataus gyvenimo pasirinkimas ir dėl šios priežasties tariamai turi minimalų arba iš vis jokio poveikio viešoms diskusijoms. Būtent šią tendenciją išvelgę vadinamieji post–sekuliaristai ieško atsakymų į klausimus, susijusius su modernaus sekuliarizmo slopinimo ar religijos balso išstūmimo iš viešųjų debatų. Tik pastaraisiais dešimtmečiais, kalbant apie post–sekuliarumą, vėl pradėta kalbėti apie religijos ir politikos santykį, jog reikia ieškoti būdų, kaip į viešąją erdvę vėl įtraukti religines bendruomenes ir religinį diskursą.² Šias temas į viešąsias diskusijas bandoma įtraukti ir kitais keliais – patys tikintieji stengiasi, kad jų balsas būtų išgirstas ir jų vertybės būtų atstovaujamos valstybės lygmeniu, o kai kurie autoriai net kalba apie grįžtančią sekuliarizaciją. Kartu religinės bendruomenės vėl pripažįstamos kaip politikai įtaką darantis subjektas ir keliamas klausimas apie jų santykį su demokratinėmis institucijomis.

Mokslininkų išvados apie religijos įtaką demokratijai yra iš esmės skirtingos. Kai kurie kalba apie pozityvų ryšį, teigiant, kad religingesni žmonės yra linkę būti labiau įsitraukę tiek formaliais, tiek neformaliais pilietiniais ir socialiniais būdais. Pavyzdžiui, Putnamo ir Campbello tyrimas³ parodė, jog religingi amerikiečiai yra linkę aukoti labdarai, savanoriauti, dalyvauti bendruomeninėje veikloje ir balsuoti nei jų mažiau religingi pažįstami. Taip pat religingi amerikiečiai yra linkę padėti

¹ Rosita Garškaitė „Popiežius Lietuvai Linki Svetingumo Ateičiai“, Rugsėjo 22 d., 2018 <<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2018-09-22-nebaigta/171961>> [Žiūrėta: 2019-01-16]

² Jürgen Habermas *Religion in the Public Sphere*, European Journal of Philosophy 14, no. 1, 2006, psl. 1–25.

³ Putnam, Robert D., Campbell, David E., 2010. American Grace. How Religion Divides and Unites Us. Simon & Schuster, New York.

aplinkiniams žmonėms padėdami jų namų ruošos darbuose ar tiesiog duodami pinigų benamiam žmogui.⁴ Atsižvelgus į tai, kad didelę įtaką žmogaus pilietiniam įsitraukimui tiek formaliais, tiek ir neformaliais būdais daro asmeniniai socialiniai ryšiai⁵, galima galvoti, kad bažnytinės organizacijos kurdamos religines bendruomenes tuos ryšius kuria ir stiprina.. Tyrimų, kuriuose buvo tiriamas ryšys tarp religijos ir pilietinio įsitraukimo, galima matyti tendenciją išvadose, jog religingi amerikiečiai yra labiau pilietiškai įsitraukę nei jų mažiau religingi pažįstami.⁶

Visgi, yra ir kita religijos santykio su demokratija pusė, kuri, anot autorių, yra ne tokia ir teigiamai veikianti valstybės demokratiją. Pavyzdžiui, A. Just⁷ tyrė kaip buvimas religingu ar dalyvavimas religinėse apeigose veikia piliečių įsitraukimą ir palaikymą demokratinėms institucijoms. Atlikusi tyrimą pastebėjo, kad aktyvūs katalikai yra labiau patenkinti esama valdžia nei netikintys. Todėl, anot jos, religingi žmonės yra mažiau pilietiškai, pavyzdžiui, tikėtina, kad tokie žmonės nekvestionuos valdžios ir manys, kad jie yra nusipelnę būti šioje pozicijoje. Šį teiginį papildo Ben–Nun Bloom and Arikan⁸ tyrimas, kuriame buvo ištirtos 54 valstybės ir tyrimo išvadoje yra teigiama, jog individualus religinio tikėjimo aspektas, asocijuojamas su tradicijomis ir vertybėmis, mažina atvirą paramą demokratijai dėl to, kad žmonės priima valdžią ir yra linkę mažiau kvestionuoti jos sprendimus, o bendruomeninis religijos aspektas didina politinį susidomėjimą ir pasitikėjimą institucijomis, kas tipiškai reiškia paramą demokratijai.

Savotiškas vidurio kelias tarp šių kraštutinių yra bandymas žiūrėti, kaip religiniai įsitikinimai palaiko vienas demokratines politines institucijas ir pasisako prieš kitas. Paprastai Vakarų mokslininkų tyrimuose yra atsižvelgiama į religinį aspektą tyrinėjant rinkėjo preferencijas. Pavyzdžiui, Kolumbijos universiteto rinkiminio elgesio tyrimo rezultatai parodė, kad „žinant tris dalykus apie žmogų – jo religiją, socioekonominį statusą ir gyvenamąją vietą – galima gana tiksliai nuspėti, už ką jis balsuos – už Demokratų ar už Respublikonų kandidatą“. O taip pat religija kartu su socialiniu statusu yra pirmi „priežastingumo piltuvėlio“ modelio veiksniai, veikiantys rinkėjų pasirinkimą⁹. Visgi Lietuvoje atliktas pirmas giluminis rinkėjų preferencijų kiekybinis tyrimas,

⁴ Brooks, Arthur C., 2006. *Who Really Cares: The Surprising Truth about Compassionate Conservatism*. Basic Books, New York. ; Putnam, Robert D., Campbell, David E., 2010. *American Grace. How Religion Divides and Unites Us*. Simon & Schuster, New York.

⁵ Wilson, John, 2000. Volunteering. *Annual Review of Sociology* 26, 215–240.

⁶ Lam, Pui–Yan, 2002. As the flocks gather: how religion affects voluntary association participation. *Journal for the Scientific Study of Religion* 41 (3), 405–422.; Park, Jerry Z., Smith, Christian, 2000. *‘To whom much has been given...’: religious capital and community voluntarism among churchgoing protestants*. *Journal for the Scientific Study of Religion* 39 (3), 272–286.; Putnam, Robert D., Campbell, David E., 2010. *American Grace. How Religion Divides and Unites Us*. Simon & Schuster, New York.; Wilson, John, Musick, Marc, 1997. Who cares? Toward an integrated theory of volunteer work. *American Sociological Review* 62 (5), 694–713.

⁷ Aida Just, *Religious engagement and citizen support for democratic accountability in contemporary democracies*, Social Science Research, 2018

⁸ Pazit Ben–Nun Bloom, Gizem Arikan *Religion and Support for Democracy: A Cross–National Test of the Mediating Mechanisms* Cambridge University Press, 2012, 375–397 psl.

⁹ Thomassen, J. (2005). Introduction. In J. Thomassen (ed.). *The European Voter*. Oxford: Oxford University Press

kuriame buvo analizuojami Lietuvos gyventojų (balsuojančių ir nebalsuojančių rinkimuose) politinės preferencijos ir ieškoma Lietuvoje veikiančių rinkiminį elgesį paaiškinančių dėsningumų religinis aspektas jokių rimtų išvadų neparodė.¹⁰

Taigi šio **darbo problema** yra vis dar yra egzistuojantis nesutarimas tarp teorijų žvelgiant į Bažnyčios ir pilietinės visuomenės bei demokratijos apskritai santykį. Siekiant išspręsti šią problemą galima klausti, koks yra religijos ir demokratinių institucijų santykis. Atsakant į šį klausimą tiriamas Lietuvos atvejis kaip valstybės, kurioje religija ar religinės vertybės vis dar yra santykinai svarbus veiksnys. Taigi, **darbo tikslas** – išsiaiškinti, koks yra Lietuvos katalikų Bažnyčios santykis su pilietine visuomene.

Siekiant atsakyti į šį klausimą galimos kelios skirtingos tyrimo strategijos. Galima nagrinėti rinkimų rezultatus ir ieškoti koreliacijų tarp skirtingų rinkimų ir katalikų preferencijų, rinkiminio aktyvumo¹¹. Taip pat į darbo klausimą galima bandyti ieškoti atsakymo atliekant diskurso analizę. Be abejo, galima orientuotis tik į viešus Bažnyčios pasisakymus¹², juos papildant ekspertiniais interviu.

Tačiau šiame darbe pasirinkta taikyti etnografinį tyrimą pasirinktoje Lietuvos parapijoje – Kaišiadoryse. Tai daroma todėl, kad kiekybinius duomenis, bet iki šiol atlikti tokie tyrimai neapčiuopia problemos gilumo ir veikiau verčia klausti, kodėl religija nevaidina reikšmingesnio vaidmens. Bet, kaip galima matyti iš viešųjų diskusijų¹³, šis katalikų Bažnyčios vaidmuo kažkoku lygmeniu visgi egzistuoja. Dėl šios priežasties šiame darbe buvo pasitelkiami ne tik kokybiniai interviu, bet ir etnografinio tyrimo (tankaus aprašymo) metodas. Tyrimui pasirinkta Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapija. Vienos parapijos pasirinkimas leidžia pamatyti gilius tarpusavio žmonių santykius, taip pat yra geriau suprantamas kalbos naratyvas ir žmonių pasakojimų kontekstai. Visgi, tai neleidžia daryti apibendrinimų apie visus katalikus, gyvenančius Lietuvoje, tačiau galima pamatyti šio tokias tendencijas.

Lietuvos atvejis tokiu būdu ir šiuo aspektu yra nagrinėjamas gana retai. Lietuvoje buvo daromi keli tyrimai ir jie verčia suabejoti tokių autorių kaip R. Putnam išsakyta mintimi, jog katalikų bendruomenė nėra pilietinė bendruomenė ir tai veikiau yra alternatyva pasaulietinei bendruomenei¹⁴. Pavyzdžiui, A. Eidukaitytės tyrimas parodė: „Bažnyčios mokymas kviečia tikinčiuosius dalyvavimo politikoje įsipareigojimą prisiimti kaip vieną iš krikščioniškojo pašaukimo aspektų.“¹⁵ O taip pat,

¹⁰ Kaip renkasi Lietuvos rinkėjai?: idėjos, interesai ir įvaizdžiai politikoje: kolektyvinė monografija/ Vilniaus universitetas; mokslinė redaktorė Ainė Ramonatė. Vilnius, Vilniaus universitetas, Vilniaus universiteto leidykla, 2014

¹¹ Kaip renkasi Lietuvos rinkėjai?: idėjos, interesai ir įvaizdžiai politikoje: kolektyvinė monografija/ Vilniaus universitetas; mokslinė redaktorė Ainė Ramonatė. Vilnius, Vilniaus universitetas, Vilniaus universiteto leidykla, 2014

¹² Milda Ališauskienė *Moderniosios religijos formavimosi prielaidos, raiška ir ypatumai* Kultūra ir visuomenė. Socialinių tyrimų žurnalas. 2010 Nr. 1 (2) Vytauto Didžiojo Universitetas

¹³ P. Subačius *Dvidešimt penkeri religinės laisvės metai 1988–2013: Krikščionys Lietuvoje po Atgimimo*. Monografija. Vilnius, Lietuvos katalikų mokslo akademija, 2015

¹⁴ R. Putnam 2001. Kad demokratija veiktų: pilietinės tradicijos šiuolaikinėje Italijoje, Vilnius: Margi raštai.

¹⁵ Eidukaitytė, A., 2006. Katalikų dalyvavimo politikoje nuostatos. *Soter, pp.Soter*. 2004, 13 (41), p. 57

skaitant P. Subačiaus monografiją galima matyti, kad Lietuvos katalikai ir netgi kunigai įvairiomis formomis dalyvavo politinėje sferoje: kunigai kandidatavo Seimo ir savivaldos rinkimuose, aktyviai pasisakė referendumo klausimu.¹⁶ Taigi, religingi asmenys nėra atsiriboję nuo žemiškų reikalų ir į juos bent jau teoriškai turėtų įsitraukti ir neatsiriboti.

Verta atkreipti dėmesį, jog Bažnyčios oficiali pozicija negali palaikyti vieno ar kito kandidato, bet gali, o ir taip elgiasi, raginti katalikus dalyvauti politiniuose sprendimuose. Pavyzdžiui, Visuotiniame II Vatikano Susirinkime Bažnyčia teigė, jog „tikintieji pasauliečiai išsyk visiškai priklauso ir Dievo tautai, ir pilietinei visuomenei; jie priklauso savo tautai, kurioje gimė, kurios kultūrinių lobių dalininkais tapo auklėjimo dėka, su kurios gyvenimu yra susiję įvairiopais visuomeniniais ryšiais, prie kurios pažangos prisideda savo profesiniu darbu ir kurios problemas laiko savo problemomis bei bando jas spręsti.“¹⁷ Tai reiškia, jog pati Bažnyčia skatina (ar bent jau turėtų) domėjimąsi savo valstybės reikalais ir net teigia, jog tikintieji yra tuo pačiu ir pilietinės visuomenės dalis.

Tyrimą sudarys: 1) Stebėjimas (metodas bus taikomas lankantis sekmadienio pamaldose pasirinktoje bažnyčioje); 2) Dienoraščio rašymas (metodas bus taikomas po apsilankymų sekmadienio pamaldose, bei stebint gyventojus eilinę jų dieną); 3) Pusiaus struktūruoti interviu (metodas bus taikomas su pamaldas lankančiais asmenimis). Šį darbą sudarys trys dalys – teorinė, metodologinė ir empirinė – dalys. Teorinėje dalyje bus plačiau nagrinėjamos pilietinės visuomenės, pilietinės bendruomenės bei pilietiškumo sąvokos, taip pat bus aptariamas Lietuvos katalikų Bažnyčios santykis su pasaulietiška valdžia. Metodologinėje dalyje bus paaiškintas Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapijos pasirinkimas, bei taikomų metodologinių aspektų tinkamumas ir reikalingumas. Empirinėje dalyje bus pristatyta Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapijos atvejo analizė. Šioje dalyje bus siekiama atsakyti į šio darbo klausimą – koks yra Lietuvos katalikų Bažnyčios santykis su pilietine visuomene.

1. Katalikų Bažnyčia – pilietinės visuomenės dalis ar jos alternatyva?

1.1. Pilietinė visuomenė ir religija: teoriniai aspektai

Pilietinės bendruomenės sąvoka yra plačiai naudojama tiek šnekamojoje, tiek ir mokslinėje kalboje. Šiai sąvokai priklausomai nuo konteksto yra priskiriamos skirtingos reikšmės. Štai dabartinės lietuvių kalbos žodyne žodis „pilietinis“ yra apibrėžiamas per žodį „pilietis“ ir teigiama, kad tai yra „asmuo, turintis pilietybę: piliečių teisės ir pareigos“, o „bendruomenė“ yra „vietos, darbo, veiklos, tikybos ar kitais santykiais susijęs kolektyvas“. Taigi, sudėjus šiuos du žodžius, gautųsi, jog

¹⁶ P. Subačius *Dvidešimt penkeri religinės laisvės metai 1988–2013: Krikščionys Lietuvoje po Atgimimo*. Monografija. Vilnius, Lietuvos katalikų mokslo akademija, 2015, p. 222

¹⁷ http://www.lcn.lt/b_dokumentai/vatikano_2s/ad-gentes.html#s15

pilietinė bendruomenė – tai kolektyvas, susijęs ne tik veiklos ar tikybos klausimais, bet ir esminis kriterijus buvimo ar nebuvimo šioje bendruomenėje yra tai, ar asmuo turi tos bendruomenės pilietybę, ar neturi.

Pilietinės bendruomenės savaime yra svarbios, nes būtent įvairios pilietinės institucijos „daro įtaką formoms, kurios skatina individus ir grupes veikti sukurtų institucijų viduje ir už jų, piliečių ir lyderių pasitikėjimą, bendrosioms politinės bendruomenės aspiracijoms, bendrai kalbai, supratimui, bendruomenės normoms ir tokioms sąvokoms, kaip demokratija, teisingumas, laisvė ir lygybė.“¹⁸ Taip pat, „pilietinės asociacijos, kaip teigiama, prisideda prie demokratinio valdymo ir efektyvumo ir dėl savo „vidinio“ poveikio atskiriems nariams, ir dėl „išorinio“ poveikio platesnei politinei visuomenei.“¹⁹ Todėl yra labai svarbu tvirtinti pilietines bendruomenes, bet, pirmiausiai, reikia apibrėžti, kas tai yra ir kodėl vienos ar kitos organizacijos papuola į šią kategoriją, arba ne.

Šiame darbe remsiuosi Roberto Putnamo apibrėžta pilietinės bendruomenės sąvoka. Jis pilietinei bendruomenei priskiria aktyvų dalyvavimą viešuose reikaluose, taip pat dalyvavimą pilietinėje bendruomenėje, kuris yra persmelktas visuomeniškumo dvasios orientuotas į bendrąją naudą: „pilietinės bendruomenės nariai, nors nebūdami pasiaukojantys šventieji, viešąją sferą mato ne vien tik kaip asmeninių interesų kovos lauką“²⁰. Anot jo, pilietiškai žmonės yra „paslaugūs, gerbiantys vienas kitą ir pasitikintys vienas kitu, nei jei jų požiūriai į esminius dalykus skiriasi. Pilietinė bendruomenė neturėtų būti abejingai nekonfliktiška, nes jos piliečiai turi tvirtas nuostatas viešųjų problemų atžvilgiu, bet jie yra tolerantiški savo oponentams.“²¹ Taip pat vienas iš esminių pilietinio visuomeniškumo indikatorių yra asociacijų gyvenimo aktyvumas, o tipiškas politinio dalyvavimo rodiklis yra rinkiminis aktyvumas.²² Pilietinės bendruomenės apibrėžime, apie kurį kalba R. Putnamas, svarbiausia dalis yra žmogaus asmenines savybes – ar jis yra aktyvus, atviras, linkęs tarnauti kitų labui. Šiuos aspektus geriausiai galima pastebėti kalbant su žmonėmis apie tai, kaip jie supranta buvimą bendruomenėje, ar yra linkę galvoti ne tik apie savo asmeninius reikalus, bet ir įsitraukia į bendruomenės gyvenimą.

Šitame tyrime, kuomet yra kalbama apie pilietines bendruomenes, yra kalbama apie šeimos, darbo grupės, piliečių asociacijų, kaimynijos, savanoriškos organizacijos ar netgi sporto grupės ryšius, nes būtent juose užsimezga tarpasmeniniai ryšiai, kurie ir sudaro pilietinę visuomenę. Šiame tyrime pilietinių bendruomenių apraiškų gali būti įvairių ir visos jos yra susijusios, nes yra pilietinės visuomenės dalis.

¹⁸ R. Putnam 2001. Kad demokratija veiktų: pilietinės tradicijos šiuolaikinėje Italijoje, Vilnius: Margi raštai. 37 psl.

¹⁹ R. Putnam, 122 psl.

²⁰ Ten pat, 120 psl.

²¹ R. Putnam, 121–122 psl.

²² R. Putnam, 127 psl.

Atlikti kitų mokslininkų tyrimai teigia, jog pilietinis įsitraukimas turi teigiamos įtakos demokratijai.²³ Jau minėtas R. Putnamas teigia, jog pilietinė bendruomenė užtikrina piliečių teises ir laisves, skatina piliečių savitarpiškumą ir bendradarbiavimą, ugdo visuomenėje pasitikėjimą ir toleranciją, palaiko demokratinį stabilumą valstybėje, suteikia galimybę piliečiams išreikšti savo nuomonę, padeda siekti bendros ir asmeninės gerovės, užtikrina vyriausybės veiksmingumą, lengvina komunikaciją visuomenėje, užtikrina demokratijos egzistavimą valstybėje bei skatina politinius, socialinius, ekonominius ir kultūrinius mainus.

Vienas vėliausių mokslinių darbų šia tema yra atliktas 2018 metais mokslininkės Aida Just. Ji tyrė kaip buvimas religingu ar dalyvavimas religinėse apeigose veikia piliečių įsitraukimą ir palaikymą demokratinėms institucijoms. Atlikusi tyrimą pastebėjo, kad aktyvūs katalikai yra labiau patenkinti esama valdžia nei netikintys.²⁴ Jos pagrindinis argumentas dėl individualaus religinio tikėjimo aspekto yra tai, jog religinis įsitraukimas negatyviai koreliuoja su žmonių parama demokratiniam atskaitingumui, nes religija yra artimai susieta su tikėjimu, jog pasaulis yra toks koks yra ir žmonės gauna tai, ko nusipelno ir nusipelno to, ką gauna. Tai reiškia, kad labiau pamaldūs tikintieji tikėtina bus mažiau nusiteikę bausti valdančiąsias partijas per rinkimus dėl jų prasto pasirodymo būnant valdžioje nei mažiau religingi ar sekuliarūs individai.²⁵ Šio tyrimo išvadų prezumpcija yra ta, kad religingiems žmonėms gyvenime yra svarbiausias Dievas ir santykis su juo, todėl jie yra linkę gilinti savo tikėjimą, o visa, kas yra „žemiška“ nėra taip svarbu, todėl jie yra linkę prisitaikyti prie esamos situacijos.

Aida Just tyrimo išvadas papildė Ben–Nun Bloom and Arian²⁶ tyrimas, kuriame buvo ištirtos 54 valstybės ir tyrimo išvadoje yra teigiama, jog individualus religinio tikėjimo aspektas, asocijuojamas su tradicijomis ir vertybėmis, mažina atvirą paramą demokratijai dėl to, kad žmonės priima valdžią ir yra linkę mažiau kvestionuoti jos sprendimus, o bendruomeninis religijos aspektas didina politinį susidomėjimą ir pasitikėjimą institucijomis, kas tipiškai reiškia paramą demokratijai. Tokiu pačiu argumentu, kad lankantys bažnyčią labiau patenkinti gyvenimu ir egzistuojančiu politiniu režimu nei sekuliarūs žmonės remiasi ir Robertas Putnamas knygoje *Kad demokratija veiktų: pilietinės tradicijos šiuoiaikiniėje Italijoje*. Anot jo, atrodo, kad religingi žmonės „labiau domisi Dievo pasauliu nei žmonių“.²⁷ Pats R. Putnamas pilietinę bendruomenę priskiria pasaulietinei bendruomenei ir dar

²³ Putnam, Robert D., 1994. *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton University Press, Princeton.; Tocqueville, Alexis de, 1904. *Democracy in America*. D. Appleton and Company.; Verba, Sidney, Schlozman, Kay Lehman, Brady, Henry E., 1995. *Voice and Equality: Civic Voluntarism in American Politics*. Harvard University Press, Cambridge

²⁴ Aida Just, *Religious engagement and citizen support for democratic accountability in contemporary democracies*, Social Science Research, 2018

²⁵ A. Just 2–3 psl.

²⁶ Pazit Ben–Nun Bloom, Gizem Arian *Religion and Support for Democracy: A Cross–National Test of the Mediating Mechanisms* Cambridge University Press, 2012, 375–397 psl.

²⁷ R. Putnam, 144 psl.

daugiau, teigia, jog religinė organizacija yra „pilietinės bendruomenės alternatyva, o ne jos dalis“. ²⁸ Italijoje atlikto tyrimo metu buvo atskleista, kad regiono valdymo veiksmingumas yra glaudžiai susijęs su esamais saitais – ar jie yra horizontalūs, ar vertikalūs, o taip, kaip Putnamas supranta katalikišką Bažnyčią, jam atrodo, jog ji turi daug kontrreformacijos paveldo ir yra susaistyta hierarchiškų tinklų ir įsitvirtinusių tokių tradicinių vertybių kaip paklusnumas bei susitaikymas su savo padėtimi gyvenime, sureikšminimą. „Lygybė yra esminė bendruomenės savybė“²⁹, tuo tarpu, remiantis Putnamu, Italijoje katalikų Bažnyčia dėl savo hierarchiškumo negali būti pilietinė bendruomenė, kuriai yra reikalingi horizontalūs saitai.

Visgi, šie tyrimai turi ir jiems oponuojančių savo išvadamis tyrimų – pavyzdžiui, 2008 metais Meyer et al. teigia, jog žmonių požiūrį į demokratiją formuoja individualus religingumas, o ne dalyvavimas religiniuose susitikimuose.³⁰ Jungtinėse Amerikos Valstijose religija yra bendruomeninė asociacija. Atlikti tyrimai parodė, jog Bažnyčios yra ta vieta, kur amerikiečiai gali išmokti ir praktikuoti svarbius pilietinius įgūdžius, tokius kaip dalyvavimas susitikimuose, lyderystė ir viešų pristatymų rengimas³¹. Mokslininkai teigia, jog ryšys tarp religingumo ir pilietinio įsitraukimo gali būti dėl dvasininkų, Bažnytinių susirinkimų ir dėka bažnyčioje sukurtų socialinių ryšių įtakos. Religingi amerikiečiai yra labiau pilietiškai aktyvūs ir labiau įsitraukę į savo bendruomenės veiklą.³² Religija dėka bendruomeninio įsitraukimo yra asocijuojama su priklausymu ir dalyvavimu bendruomeninėms organizacijoms sprendžiant įvairias bendruomenėje esančias problemas. Religija taip pat yra asocijuojama su didesne tikimybe, jog asmuo balsuos vietiniuose rinkimuose, įsitrauks į viešus susitikimus (tokius kaip mokyklos tarybos susitikimai) ir dalyvaus protestuose, eisenose ar demonstracijose.

Taigi, užsienio autoriai, kalbėdami apie katalikų Bažnyčios santykį su valstybe mini pilietinę visuomenę, kurios pagrindinių bruožų (organizacijų aktyvumas, lygybė bendruomenėje bei pilietinis aktyvumas) potencialiai galima ieškoti ir pasirinktoje parapijoje Lietuvoje. Visgi, bent jau Lietuvos atveju bandant sieti užsienio autorių išvadas su tikrove kyla klausimas, ar tai yra pritaikoma

²⁸ R. Putnam, 143 psl.

²⁹ R. Putnamas, 141 psl.

³⁰ Katherine Meyer, Daniel Tope & Anne M. Price (2008) RELIGION AND SUPPORT FOR DEMOCRACY: A CROSSNATIONAL EXAMINATION, *Sociological Spectrum*, 28:5, 625–653

³¹ Cavendish, James C., 2000. Church-based community activism: a comparison of black and white catholic congregations. *Journal for the Scientific Study of Religion* 39 (3), 371–384.; Schwadel, P., 2005. Individual, congregational, and denominational effects on church members “civic participation”. *Journal for the Scientific Study of Religion* 44 (2), 159–171.; Verba, Sidney, Schlozman, Kay Lehman, Brady, Henry E., 1995. *Voice and Equality: Civic Voluntarism in American Politics*. Harvard University Press, Cambridge.

³² Loveland, Matthew T., Sikkink, David, Myers, Daniel J., Radcliff, Benjamin, 2005. Private prayer and civic involvement. *Journal for the Scientific Study of Religion* 44 (1), 1–14.; Smidt, Corwin E., 2008. *Pews, Prayers, and Participation: Religion and Civic Responsibility in America*. Georgetown University Press.; Wald, Kenneth D., Calhoun-Brown, Allison, 2007. *Religion and Politics in the United States*. Rowman & Littlefield, New York.

lietuviškame kontekste, kur yra gausu pavyzdžių kaip Lietuvos katalikų Bažnyčia prisideda prie kultūrinio ir politinio gyvenimo.

1.2. Situacija Lietuvoje

Galbūt 1.1. dalyje minėtų tyrimų išvados yra tinkamos tada, kai nebėra esminio reikalo priešintis esamai valdžiai, nes nepriklausomybė jau yra turima? Ši mintis kilo mąstant apie religijos svarbą Lietuvoje prieš atkuriant Nepriklausomybę ir po jos. Prieš Nepriklausomybės atkūrimą Lietuvos katalikų Bažnyčia buvo matoma kaip svarbi vieta, kurioje galima diskutuoti politinėmis temomis, taip pat, pats ėjimas į mišias buvo naudojamas ir kaip savotiškas protestas prieš tuometinę sovietinę valdžią arba tai buvo daroma inertiškai, t.y. tikėjimas buvo suvokiamas kaip kultūrinis palikimas, kurį reikia išsaugoti ir nekvestionuoti. Šiais laikais, žmonėms nebėra likusios prievartos ar spaudimo būti religingiems, pati katalikų Bažnyčia bando šiek tiek prisitaikyti prie visuomenės poreikių. Dabar Bažnyčia bando sumažinti hierarchiškumo lygį ir priartėti prie žmonių. Pavyzdžiui, kunigai dalyvauja pasaulietinės televizijos laidose, kur kalba religinėmis temomis ir tai būna ne tik prieš Didžiąsias šventes.

Žvelgiant į užsienio autorius kyla klausimas, ar jų teigiamos išvados yra tinkamos ir Lietuvos kontekstui. Lietuvos katalikų Bažnyčia turi platų tinklą ir jungia daugybę tikinčių žmonių (tiesa, aktyvių katalikų, kurie praktikuoja savo katalikišką tikėjimą yra vos 10 proc., nuo visų, kurie skelbiasi esą tikintys), kurių tikėjimo praktikos gali daryti įtaką požiūriui į demokratiją įvairiomis pilietinio dalyvavimo formomis. Lietuvoje nebuvo tirtas Lietuvos katalikų Bažnyčios santykis su pilietine visuomene, o tyrimuose religinės bendruomenės *de facto* yra traktuojamos kaip viena iš pilietinės visuomenės apraiškų.

Lietuvos politinė istorija akivaizdu, jog skiriasi nuo Italijos, kurioje buvo atliktas žymusis R. Putnamo tyrimas, o taip pat, nors ir pagrindinė religija valstybėje yra ta pati – Romos katalikybė, galima numanyti, jog abejose šalyse ženkliai skiriasi ir religingų žmonių dalyvavimas valstybiniuose procesuose. Anot Mildos Ališauskienės, „vienas iš veiksnių, darančių įtaką religijos kaitai – socialinis kontekstas, kuriame ji egzistuoja. Tad aptariant religiją tam tikroje visuomenėje neišvengiamai tenka analizuoti jos socialinį kontekstą.“³³ Pavyzdžiui, rezistencijos laikotarpiu Lietuvoje pagrindinis sujudimas vyko pačioje Bažnyčioje arba su jos palaikymu ir ji buvo suvokiama kaip labai svarbi opozicija tuo metu egzistavusiam sovietiniam režimui: „nemažai eilinių kunigų, ypač pradiname pasipriešinimo etape, padėjo kurti organizacines partizanų struktūras, atliko ryšininkų funkcijas, rėmė partizanus materialiai ir dvasiškai“³⁴. Šiuo metu, Lietuvos katalikų Bažnyčia vis dar nėra visiškai

³³ Milda Ališauskienė *Moderniosios religijos formavimosi prielaidos, raiška ir ypatumai* Kultūra ir visuomenė. Socialinių tyrimų žurnalas. 2010 Nr. 1 (2) Vytauto Didžiojo Universitetas, 85 psl.

³⁴ Streikus, Arūnas. "Katalikų Bažnyčia Lietuvoje 1940–1990 Metais : Tarp Pasipriešinimo Ir Prisitaikymo." Lietuvos Istorijos Studijos, 2009, Lietuvos Istorijos Studijos. 2009, T. 23, psl. 112

atsiribojusi nuo viešojo gyvenimo ir nors yra skatinama tapti tik asmeninio gyvenimo dalimi, ji vis dar dalyvauja viešajame gyvenime.

Religijos ir valstybės santykis Lietuvos autorių pristatomas nevienareikšmiškai. Bene daugiausiai Lietuvoje Bažnyčios santykį su valstybe nagrinėjo Milda Ališauskienė. Ji siekė ištirti, kaip religija reiškiasi modernioje visuomenėje – taip ji atskyrė dvi autorių grupes – funkcionalizmo atstovus ir racionalistinio požiūrio atstovus. Ji teigia, kad „prarastų religijos funkcijų pasekmė – sumažėjęs bažnyčios lankomumas Vakarų Europoje“³⁵ Religijos idėjos M. Ališauskienė neapleido ir 2011 m. – kartu su Ina Samuilova nagrinėjo modernizacijos proceso reikšmę individų religijai sovietinėje ir posovietinėje Lietuvoje. Autorės rašė apie sovietmečiu buvusį katalikų gyvenimą, kaip jie supranta religiją, jos kilmę. Jos mano, kad „tam tikri sovietinės modernizacijos aspektai padarė ir šiandien išliekančią įtaką religingumui bei jų kritiniam požiūriui į Katalikų bažnyčią ir dvasininkus.“³⁶

Lietuviška patirtis iš tiesų linkusi prieštarauti šiai R. Putnamo padarytai skirčiai tarp pilietinės ir religinės bendruomenių. Pavyzdžiui, V. Pruskus teigia, jog „iš tiesų bažnyčios tam tikrais atvejais politinėje sistemoje atlieka panašias funkcijas kaip interesų grupės. Suprantama, šis faktas leidžia jas laikyti interesų grupėmis. Kai kuriose politinėse sistemose (pvz., Italijos, Ispanijos) jų visuomeninės–politinės funkcijos pranoksta įprastas įtakingų interesų grupių funkcijas ir privilegijuotą padėtį, tačiau teisinis atsiribojimas ir daugybė kitų dalykų lig šiol prieštarauja tokiam supratimui. Lietuvoje Katalikų Bažnyčios įtaka nors ir susilpnėjusi, tačiau gana pastebima ir įtakinga, Bažnyčios veikla tampa socialiai įprasminta. Todėl apie ją, kaip ir kitas interesų grupes, galima kalbėti kaip apie organizacijas, kurios stengiasi aktyviai dalyvauti formuojant pilietinę visuomenę.“³⁷ Suprantama, Bažnyčiai būtų sunku pritarti tokiai interpretacijai ne vien tik dėl galios pozicijos, bet ir dėl to, kad tai iš esmės prieštarauja jos požiūriui į politiką ir politinę sistemą, o tai, pavyzdžiui, matyti iš kai kurių Bažnyčios socialinio mokymo interpretacijų.³⁸ Visgi, Bažnyčia laipsniškai, nepaisant savo ypatingos padėties, kurią ji stengiasi išlaikyti (apeliuodama tiek į savo nuopelnus Lietuvai praeityje, tiek į socialinio veikimo dabartyje sferų ir sričių ypatingumą), virsta interesų grupe. Tokiu būdu, katalikų Bažnyčia turi konkuruoti ne tik su kitomis religinėmis grupėmis, bet ir su pasaulietinėmis, taip patirdama daug daugiau iššūkių bandant išsaugoti savo turėtą padėtį valstybiniame lygmenyje.

Siekiant tinkamai atlikti tyrimą, reikia susipažinti su pasirinkto tyrimo lauko – parapijos, esančios Lietuvoje – specifika. Lietuvoje Bažnyčios ir politikos santykis yra nagrinėtas vos kelių autorių.

³⁵ Milda Ališauskienė *Moderniosios religijos formavimosi prielaidos, raiška ir ypatumai* Kultūra ir visuomenė. Socialinių tyrimų žurnalas. 2010 Nr. 1 (2) Vytauto Didžiojo Universitetas

³⁶ Kultūra ir visuomenė. Socialinių tyrimų žurnalas. 2011 2(3) ISSN 2029–4573 „Modernizacija ir religija sovietinėje ir posovietinėje Lietuvoje. Milda Ališauskienė ir Ina Samuilova. Vytauto Didžiojo universitetas

³⁷ Pruskus, Valdas. „Katalikų Bažnyčios Kaita Lietuvoje Transformacijų Laikotarpiu.“ *Problemos*, 2003, pp. Problemos. 2003, t. 63, p. 56

³⁸ Hoffner, J. 1996. *Krikščioniškasis socialinis mokymas*. Vilnius. P. 250–255

Pirmuosius tyrimus po nepriklausomybės religijos tematika pradėjo Irena Eglė Laumenskaitė. Kaip pagrindinę istorinę monografiją, aptariančią religinių bei socialinių ir politinių vertybių klausimus Lietuvoje galima laikyti *Lietuvos visuomenės vertybių kaita per dvidešimt nepriklausomybės metų*³⁹ Lietuvos visuomenės vertybių tyrimai atskleidžia, jog dauguma gyventojų nėra internalizavę tikėjimo, kurį teigia išpažįstantys⁴⁰. Pavyzdžiui, laikydami save katalikais, respondentai išpažino tokias religines tiesas, kurios prieštarauja šio tikėjimo pagrindinėms dogmoms. Tai patvirtina I. Borowik⁴¹ siūlomą religingumo kryptį – „priklausymas be tikėjimo“. Dėl šios priežasties, pirmiausia, yra svarbu suprasti, kaip Lietuvos katalikai interpretuoja katalikiškumą ir jo esmines tiesas, nes kaip jau buvo minėta praeituose kiekybiniuose tyrimuose religiskumas gali daryti įtaką demokratijos palaikymui arba nepalaikymui.

1.3. Katalikų Bažnyčios pozicija

Teoriškai R. Putnamo pilietinės bendruomenės nuostatomis prieštarauja ir katalikų Bažnyčios pozicija po Visuotinio II Vatikano Susirinkimo. Todėl suprasti katalikų Bažnyčios poziciją tikinčiųjų bendruomenės bei dvasininkų santykių atžvilgiu, bendradarbiavimą ir įsitraukimą į įvairias veiklas, bei oficialią politinę poziciją gali padėti Visuotinio Vatikano II Susirinkimo nutarimai.

Visų pirma, katalikų Bažnyčia skatina įsitraukimą į bendruomeninį gyvenimą: „Kaip Kristus – kunigo, pranašo ir karaliaus – pareigų dalininkai, pasauliečiai veikliai dalyvauja Bažnyčios gyvenime ir veikloje. Bažnytinėse bendruomenėse jų veikla tokia reikalinga, kad be jos net ganytojų apaštalavimas dažniausiai negali pasiekti savo galutinio tikslo. Tikrai apaštališkos dvasios pasauliečiai, kaip ir tie vyrai bei moterys, kurie padėjo Pauliui skelbti Evangeliją (plg. Apd 18, 18. 26; Rom 16, 3), papildė tai, ko jų broliams trūksta, ir gaivina tiek ganytojų, tiek kitų tikinčiųjų dvasią (plg. 1 Kor 16, 17–18). Stiprindamiesi veikliu dalyvavimu savo bendruomenės liturginiame gyvenime, jie uoliai įsitraukia į apaštališkus jos darbus; jie atveda į Bažnyčią atokiau esančius žmones; jie stropiai bendradarbiauja perduodami Dievo žodį, ypač aiškindami katekizmą; savo patirtimi jie prisideda prie sėkmingesnės pastoracijos, taip pat prie geresnio Bažnyčios turto

³⁹ R. Žiliūkaitė, A. Poviliūnas, A. Savicka *Lietuvos visuomenės vertybių kaita per dvidešimt nepriklausomybės metų* 2016, Vilniaus Universiteto leidykla, Vilnius

⁴⁰ Žiliūkaitė, R. 2000. „Religinių vertybių kaita Lietuvoje 1990–1999 metais“. *Kultūrologija* 6: 213–251; Žiliūkaitė, R. 2003. „Religija besivienijančioje Europoje: sekuliarizacija ar kintančios religingumo formos?“ In *Besivienijanti Europa: kolektyvinė monografija*, sud. S. Juknevičius, 91–113. Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas.; Žiliūkaitė, R. 2007. „Lietuvos gyventojų religinė tapatybė ir socialinės–politinės vertybės: skirtumas tarp kartų“. In *Dabartinės Lietuvos kultūros raidos tendencijos. Vertybiniai virsmai: kolektyvinė monografija*, sud. R. Žiliūkaitė, 49–69. Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas.

⁴¹ Tadeusz Doktor *State, Church, and new religious movements in Poland* Irena Borowik (ed.) *Church–State Relations in Central and Eastern Europe*, Krakow: Nomos, 1999

tvarkymo.“⁴² Taigi, tai reiškia, jog katalikai turi įsitraukti į savo bendruomenės veiklą, o taip pat neatsiriboti nuo tų, kurie yra ne Bažnyčioje ir stengtis juos atvesti į ją.

Taip pat Postaracinėje konstitucijoje apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje teigiama, jog „prie pagrindinių dabarties pasaulio bruožų reikia priskirti vis gausėjančius žmonių tarpusavio ryšius, kuriems plėtotis labai padeda moderniosios technikos pažanga. Tačiau broliškas pokalbis tarp žmonių tobulėja ne šios pažangos plotmėje, o giliau – asmenų bendravime, reikalaujančiame abipusės pagarbos jų dvasinio orumo visumai. Krikščioniškasis apreiškimas didžiai skatina tokį asmenų bendravimą. Jis taip pat padeda geriau suprasti visuomeninio gyvenimo dėsningumus, Kūrėjo įrašytus dvasinėje ir moralinėje žmogaus prigimtyje.“⁴³ Tai reiškia, jog katalikų Bažnyčia skatina ne tik bendravimą su Dievu ar gilinimąsi į savo religiją, bet ir asmeninį bendravimą tarp asmenų, nes tokiu būdu galima judėti pažangos link.

Antra, nors katalikų Bažnyčia savo struktūra primena hierarchiją (vertikalūs santykiai), visgi yra ir lygių santykių (horizontalūs santykiai) ženklų. Dekrete dėl kunigų tarnybos ir gyvenimo teigiama, jog „kunigai, paimti iš žmonių ir paskirti būti jų atstovais santykiuose su Dievu, idant galėtų aukoti dovanas bei atnašas už nuodėmes, gyvena su kitais žmonėmis kaip su savo broliais.“⁴⁴ Taip pat yra sakoma, šiame Dekrete, jog „kunigams dera būti priekyje tokiems, kurie ieško ne to, kas jų, o kas Jėzaus Kristaus, dirba išvien su tikinčiais pasauliečiais ir gyvena tarp jų.“⁴⁵ Taigi, nors ir egzistuoja postų hierarchija, bet iš esmės visi Bažnyčios aplinkoje yra lygūs, tik atlieka skirtingas funkcijas. Egzistuoja ir abipusiai ryšiai tarp dvasininkų ir tikinčiųjų – dvasininkai iš savo pusės stiprina dvasinį žmonių gyvenimą, teikia jiems pagalbą, bet ir tikintieji remia kunigus ir teikia jiems pagalbą tiek „žemiškuose“ darbuose, tiek ir dvasiniuose reikaluose. Pavyzdžiui, „hierarchija pasauliečiams paveda kai kuriuos artimiau su ganytojų pareigomis susijusius darbus, pvz., krikščioniškojo mokymo dėstymą, tam tikrus liturginius veiksmus bei pastoracijos uždavinius. Ši misija įpareigoja pasauliečius, atliekant jiems patikėtas pareigas, tiksliai laikytis bažnytinės vadovybės nurodymų.“⁴⁶

Trečia, ir turbūt svarbiausia šiame tyrime, katalikų Bažnyčios santykis su pilietine visuomene yra skatinamas ir neatskiriamas visiškai. Kaip ir prieš tai aptarti autoriai nurodė, jog katalikų Bažnyčia skatina pagarbą valstybinėms institucijoms ir valdžiai apskritai, panašias mintis

⁴² Visuotinio Vatikano II Susirinkimo dokumentai Dekretas dėl pasauliečių apaštalavimo APOSTOLICAM ACTUOSITATEM, 1965 <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/vatikano_2s/apostolicam-actuositatem.html#s10> [Žiūrėta: 2019-04-15]

⁴³ Visuotinio Vatikano II Susirinkimo dokumentai Postaracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje GAUDIUM ET SPES, 1965 <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/vatikano_2s/gaudium-et-spes.html> [Žiūrėta: 2019-04-15]

⁴⁴ Visuotinio Vatikano II Susirinkimo dokumentai Dekretas dėl kunigų tarnybos ir gyvenimo PRESBYTERORUM ORDINIS, 1965 <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/vatikano_2s/presbyterorum-ordinis.html#s9> [Žiūrėta: 2019-04-15]

⁴⁵ Dekretas dėl kunigų tarnybos ir gyvenimo

⁴⁶ Dekretas dėl pasauliečių apaštalavimo

galima rasti ir Visuotinio Vatikano II Susitikimo Dokumentuose. Kaip teigiama Dekrete *Presbyterorum Ordinis*, „Bažnyčios tarnautojai aukštai tevertina veiklų pasauliečių apaštalavimą.“⁴⁷ Katalikų Bažnyčia Visuotiniame Vatikano II–ajame Susirinkime Dekrete dėl pasauliečių apaštalavimo teigė, jog „Bažnyčios uždavinys yra ne tik skelbti žmonėms Kristų ir jo malonę, bet ir Evangelijos dvasia perskverbti bei sutvarkyti laikinąją tikrovę. Tad, vykdydami šį Bažnyčios uždavinį, pasauliečiai apaštalauja tiek Bažnyčioje, tiek pasaulyje, tiek dvasinėje, tiek laikinojoje tikrovėje.“⁴⁸ Dekretuose taip pat galima rasti nurodymų, jog tikintieji negali išskirti žmonių „nei valdymo būdu, nei kalba, nei visuomeninio gyvenimo santvarka“⁴⁹ Taip pat, „kaip geri piliečiai, tikrai ir veikliai temyli savo tėvynę, tačiau labai griežtai tevengia paniekos kitoms rasėms bei perdėto nacionalizmo ir teugdo visuotinę žmonių meilę.“⁵⁰ Dekrete dėl pasauliečių apaštalavimo priduriama, jog „mylėdami tautą ir ištikimai atlikdami pilietines pareigas, katalikai tesijaučia įpareigoti siekti tikro bendrojo gėrio ir savo svaria nuomone tepaveikia, kad pasaulietinė valdžia būtų teisingai vykdoma, o įstatymai atitiktų moralės dėsnius ir neprieštarautų bendrajam gėriui. Katalikai, patyrę visuomenės reikaluose ir deramai susipažinę su tikėjimu bei krikščioniškuoju mokymu, teneatsisako eiti viešųjų pareigų, nes, gerai jas atlikdami, jie gali padėti bendrajam gėriui ir tiesti kelią Evangelijai.“⁵¹

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, jog katalikų Bažnyčia negali atstovauti kokios nors ideologijos: „kurdami krikščioniškąją bendruomenę, kunigai niekuomet neturi tapti kokios nors žmogiškos ideologijos arba partijos tarnais, bet kaip Evangelijos šaukliai ir Bažnyčios ganytojai tepašvenčia savo veiklą dvasiniam Kristaus kūno augimui.“⁵² Tai svarbu suprati nagrinėjant katalikų Bažnyčios poziciją įvairiais politiniais klausimais. Dažnu atveju, tai yra tam tikrų savo idėjų atstovavimai.

Taigi, šiame tyrime ieškodama pilietinės visuomenės apraiškų pasirinktoje parapijoje, žiūrėsiu į pilietinės bendruomenės buvimą ar nebuvimą, o jį bandysiu išvelgti per tarpusavio santykius (ar jie vertikalūs, ar horizontalūs), įsitraukimą į bendruomenei naudingas veiklas tiek parapijos ribose, tiek ir didesniu mastu, bei domėjimąsi ir dalyvavimą politiniuose procesuose.

2. Metodologija

2.1. Pasirinkimo kriterijai ir iššūkiai

Šiame tyrime bus naudojamas Clifford'o Geertz'o etnografinis – tirštojo aprašymo – metodas, kartu su pusiau struktūruotais kokybiniais interviu. Etnografinis tyrimas, tai, pirmiausia, yra stebėjimas, tai „mėginimas skaityti (tiksliau, bandymas „sugalvoti, kaip skaityti“) rankraštį – rašytą

⁴⁷Dekretas dėl kunigų tarnybos ir gyvenimo

⁴⁸ Dekretas dėl pasauliečių apaštalavimo

⁴⁹ Epist. ad Diognetum, 5: PG 2, 1173. – Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. apie Bažnyčią, 38.

⁵⁰ Visuotinio Vatikano II Susirinkimo dokumentai Dekretas dėl Bažnyčios misijinės veiklos AD GENTES <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/vatikano_2s/ad-gentes.html#s15 [Paskutinį kartą žiūrėta: 2019-04-15]

⁵¹ Dekretas dėl pasauliečių apaštalavimo

⁵² Dekretas dėl kunigų tarnybos ir gyvenimo

svetima kalba, išblukusį, su gausybe praleistų žodžių, nenuoseklumų, įtartinių taisyčių ir tendencingų komentarų“.⁵³ C. Geertz'as teigia, jog etnografas pirmiausia turi „įsigudrinti iš pradžių perprasti, o paskui – perteikti“ sudėtingas esamas struktūras. „Tai tinka beveik visai įvairialypei praktinei jo veiklai, neištirtų teritorijų tyrinėjimams: informantų apklausai, ritualų stebėjimui, giminystės santykių išsiaiškinimui, nuosavybės ryšių nustatymui, namiškių surašymui... ir dienoraščio rašymui.“⁵⁴

Ištirti Lietuvos katalikų Bažnyčios santykį su pilietine visuomene pasirinkau nedideliame Lietuvos mieste – Kaišiadoryse. Būtent vietos bendruomenėse galime matyti, kaip vyksta institucinis, kultūrinis, socialinis veiksmas, o funkcionalioje vietos bendruomenėje formuojasi ir tam tikras gyvenimo būdas, susidedantis iš papročių ir tradicijų. Vietos bendruomenė yra apibrėžta savo teritorija ir jausmu, kad yra vienos vietos bendruomenės dalis. Anot S. Nefo, „vietos bendruomenę galima suprasti kaip pilietinės visuomenės ar bendruomenės idėjos įgyvendinimą konkrečioje vietovėje“⁵⁵. Šiame darbe tyrimo vietos pasirinkimui taikiau šiuos kriterijus:

- 1) Miesto teritorijoje yra viena bažnyčia (parapija) – taip išvengdama situacijos, kur žmonės turi platesnį pasirinkimą nei eiti arba neiti į bažnyčią, o gali rinktis ir sau priimtinesnį kunigą ir burtis pagal savo pažiūras tam tikroje parapijoje. Pavyzdžiui, Vilniuje yra žinomos Tridentinės mišios ne tik dėl savo mišių specifikos, bet ir dėl to, kad jose renkasi nedominuojantį požiūrį į religingumą turintys katalikai, pvz., krikščioniško jaunimo sambūris „Pro Patria“;
- 2) Nedidelis gyventojų skaičius, bet kad tai nebūtų nunykęs kaimas – įvairaus amžiaus gyventojai. Šis kriterijus buvo pasirinktas tam, kad būtų išvengta situacijos, kuomet didžioji dalis gyventojų ir bažnyčios lankytojų yra vyresnio amžiaus žmonės;
- 3) Bent šiek tiek aktyvi katalikų bendruomenė (egzistuojančios formalios arba neformalios organizacijos, vyksta susitikimai);

Šiuos kriterijus puikiai atitiko Kaišiadorys ir juose esanti Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapija. Stebėjimus šioje bažnyčioje atlikau nuo 2019 m. kovo 3 d. iki gegužės 5d., važiuodama ir dalyvaudama sekmadienio mišiose. Etnografinio tyrimo metu pastebėti socialiniai ryšiai, santykis su manimi kaip nauja bendruomenės nare ir visi kiti dalykai buvo rašomi į dienoraštį, kurio analizė bus pateikiama tyrimo dalyje. Kuomet įsitvirtinau ir tapau šiek tiek atpažįstama bendruomenės nariu

⁵³ Kultūrų interpretavimas : straipsnių rinktinė / Clifford Geertz ; sudarė Arūnas Sverdiolas ; [vertė Antanas Danielius, Arūnas Gelūnas, Edgaras Platelis, Ingrida Tatolytė] Vilnius : Baltos lankos [i.e. "Baltų lankų" leidyba, 2005] (Vilnius : Vilniaus spauda) 10 psl.

⁵⁴ Kultūrų interpretavimas : straipsnių rinktinė / Clifford Geertz ; sudarė Arūnas Sverdiolas ; [vertė Antanas Danielius, Arūnas Gelūnas, Edgaras Platelis, Ingrida Tatolytė] Vilnius : Baltos lankos [i.e. "Baltų lankų" leidyba, 2005] (Vilnius : Vilniaus spauda) 10 psl.

⁵⁵ Nefas, Saulius. „Funkcionali Vietos Bendruomenė Kaip Pilietinės Visuomenės Pagrindas.“ Viešoji Politika Ir Administravimas, 2006, pp. Viešoji politika ir administravimas. 2006, Nr. 17, p. 83

balandžio bei gegužės mėnesiais atlikau 8 kokybinius pusiau struktūruotus interviu su bažnyčia nuolatinei (kiekvieną sekmadienį) lankančiais žmonėmis. Žmonių pasirinkimui padėjo mano nuolatinis stebėjimas ir buvimas kartu su šiais parapijiečiais, o taip pat ir patarnaujančių bažnyčioje žmonių pagalba.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad nors ir išvengiau žmonių pasirinkimo tarp kelių bažnyčių sekmadieniais, atsirado faktorius, jog skirtingu laiku vykdomos mišios suburia skirtingus lankytojus. Šią situaciją sprendžiau dalyvaudama skirtingu laiku vykdomose mišiose, bei kalbindama žmones, kurie eina į skirtingu laiku vykdomas mišias. Taip pat verta paminėti, jog tikėtasis dalyvavimas ir bandymas būti bendruomenės nariu ne iki galo pavyko – veiklų, į kurias galėjau įsitraukti, buvo ne tiek ir daug, o taip pat tyrimo laikotarpiu buvo Gavėnios laikotarpis, kurio metu, kaip žinia, susirenka daugiau žmonių į mišias nei įprastai. Visgi, pavyko identifikuoti ir pakalbinti tuos žmones, kurie lankosi pamaldose ne tik šventiniu laikotarpiu, bet ir įprastą sekmadienį. Verta atkreipti dėmesį, jog tyrimo metu vyko du rinkimai – mero bei savivaldybės tarybos.

2.2. Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapija

Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapija yra įkurta gana neseniai (1907 metais), kurios pradinė koplyčia buvo nelegaliai įrengta buvusiam grūdų sandėlyje, atvykus pirmajam kunigui Valerijonui Goliakui buvo oficialiai įteisinta Kaišiadorių parapija. 1913 m. pradėjus statybos darbus, juos teko nutraukti – prasidėjo pirmasis pasaulinis karas. Vokiečių kariams pagrobus visas statybines medžiagas, statybos užsitęsė, o įkūrus naują vyskupiją, maldos namai buvo pabaigti pastačius ne bažnyčią, o katedrą. Statybos baigtos 1932 metais. 2015 m. katedroje duris atvėrė Dievo gailėstingumo koplyčia, čia yra saugomos Šv. Jono Pauliaus II ir Šv. Faustynos relikvijos. Katedros kriptoje palaidotas arkivyskupas Teofilus Matulionis ir vyskupas Juozapas Kukta. Visgi, šios parapijos negalima laikyti tipine (drįsčiau abejoti, kad egzistuoja toks dalykas kaip tipinė parapija, o ir C. Geertz'as, kurio metodu šiame tyrime remiuosi, teigia, jog nėra tokio dalyko kaip tipinis tyrimo laukas) dėl to, kad 1921 metais Kaišiadorys buvo paskelbti atskira vyskupija, o tai reiškia, kad Kaišiadoryse esanti vienintelė bažnyčia yra Katedra, turinti Vyskupą, kurio pareigas šiuo metu eina Jonas Ivanauskas. Jis 2012 m. vasario 11 d. popiežiaus Benedikto XVI buvo paskirtas Kaišiadorių vyskupu ordinaru. Į Kaišiadorių vyskupijos katedrą įžengė 2012 m. kovo 25 d. Taigi, jau septynerius metus yra matomas kaišiadoriečių, bet šioje pozicijoje yra ne tiek ir ilgai, kad religingi kaišiadoriečiai prisimintų ir prieš tai buvusius vyskopus ir galėtų su jais palyginti Bažnyčios veiklos kryptį.

Pačiuose Kaišiadoryse politinė situacija ilgą laiką buvo stabili, be jokių didesnių pokyčių. Pirmuose Nepriklausomos Lietuvos savivaldybės rinkimuose daugiausiai mandatų – 7 – gavo

Tėvynės Sąjungos (Lietuvos konservatorių) (toliau – TS) partija.⁵⁶ Antroje vietoje pagal gautų mandatų skaičių (6 mandatai) liko Lietuvos demokratinė darbo partija. 1997 m. rengtuose savivaldos rinkimuose taip pat daugiausiai mandatų gavo TS ir nuo prieš tai buvusių rinkimų savo mandatų skaičių pasididino iki 9, o antroje vietoje su 4 mandatais liko Lietuvos krikščionių demokratų partija.⁵⁷ Po trijų metų (2000 m.) vykusiuose Savivaldybės tarybos rinkimuose pirmoje vietoje atsidūrė Lietuvos liberalų sąjunga su 5 mandatais, TS liko ketvirtoje vietoje su 3 mandatais. 2002 m.⁵⁸ ir 2007 m.⁵⁹ Savivaldybių tarybų rinkimuose pirmoje vietoje buvo Lietuvos Socialdemokratų partija, o antroje – Lietuvos Liberalų sąjunga. 2011 m.⁶⁰ situacija per daug nesikeitė – abi partijos gavo po 7 mandatus, surinkdamos daugiausiai mandatų. 2015 m., įvedus tiesioginius mero rinkimus, mero postą užėmė dabartinis Kaišiadorių rajono meras Vytenis Tomkus,⁶¹ iškeltas Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų, jo pergalę prieš Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio iškeltą kandidatą lėmė 287 balsai, tačiau pačios tarybos rinkimuose daugiausiai mandatų surinko Lietuvos liberalų sąjūdis – 8, o antroje vietoje liko Lietuvos socialdemokratų partija su 7 mandatais.⁶² 2019 m., šio tyrimo metu, vyko mero ir savivaldybių tarybų rinkimai. Kaišiadorių savivaldybės tarybos rinkimuose pirmą kartą nuo 1995 m. daugiausiai mandatų gavo TS–LKD – 8, o antroje vietoje liko Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga su 5 mandatais.⁶³

Vienmandatėje apygardoje, renkant savo atstovą į Seimą nuo 2000 m. iki 2012 m. buvo išrenkamas Lietuvos socialdemokratų partijos atstovas – Bronius Bradauskas, kurio sėkmę

⁵⁶ Vyriausioji rinkimų komisija, „Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimai. Kaišiadorių rajono (Nr. 21) apygarda. Balsavimo rezultatai“, 1995
<https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/rinkimai/1995/savivaldybes/rezultatai/rez_apg_1_225.htm> [Žiūrėta: 2019–05–01]

⁵⁷ Vyriausioji rinkimų komisija, „Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimai. Kaišiadorių rajono (Nr. 21) apygarda. Balsavimo rezultatai“, 1997
<<https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/n/rinkimai/19970323/rapgpl.htm-164.htm>> [Žiūrėta: 2019–05–01]

⁵⁸ Vyriausioji rinkimų komisija, „Kaišiadorių rajono (Nr. 21) apygarda. Balsavimo rezultatai apygardoje“, 2002
<https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/rinkimai/2002/savivaldybes/rezultatai/rapgpl_1366.htm> [Žiūrėta: 2019–05–01]

⁵⁹ Vyriausioji rinkimų komisija, „Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimai. Kaišiadorių rajono (Nr. 13) apygarda. Balsavimo rezultatai“, 2007
<https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2007_savivaldybiu_tarybu_rinkimai/balsu_uz_partijas_skaiciavimas/rinkimu_apygardos/rapgpl_6799.html> [Žiūrėta: 2019–05–01]

⁶⁰ Vyriausioji rinkimų komisija, „Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimai. Kaišiadorių rajono (Nr. 13) apygarda. Balsavimo rezultatai“, 2011
<https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2011_savivaldybiu_tarybu_rinkimai/output_lt/rezultatai_daugiamand_apygardos_e/apygardos_rezultatai7154.html> [Žiūrėta: 2019–05–01]

⁶¹ Vyriausioji rinkimų komisija, „Lietuvos Respublikos merų rinkimai. Kaišiadorių rajono (Nr. 13) apygarda. Balsavimo rezultatai“, 2015
<https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2015_savivaldybiu_tarybu_rinkimai/output_lt/rezultatai_vienmand_apygardose2/apygardos_rezultatai7842.html> [Žiūrėta: 2019–05–01]

⁶² Vyriausioji rinkimų komisija, „Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimai. Kaišiadorių rajono (Nr. 13) apygarda. Balsavimo rezultatai“, 2015
<https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2015_savivaldybiu_tarybu_rinkimai/output_lt/rezultatai_daugiamand_apygardos_e/apygardos_rezultatai7773.html> [Žiūrėta: 2019–05–01]

⁶³ <https://www.vrk.lt/2019-savivaldybiutarybu/rezultatai?srcUrl=/rinkimai/864/1/1506/rezultatai/lt/rezultataiSavTarNariaiMeraiSavivaldybeje_rpgld-20000.html> [Žiūrėta: 2019–05–01]

potencialiai lėmė tai, jog kaip tik tuo metu ministru pirmininku buvo Algirdas Mykolas Brazauskas, kurio atminimas Kaišiadoryse yra įamžintas ne tik muziejumi, bet ir jo vardu pavadinta gimnazija. Taigi, A. M. Brazauskas yra gerbiamas šio miesto pilietis. 2016 m. B. Brazauskas nebekandidavo šiuose rinkimuose, tad atsirado proga kitiems kandidatams patekti į Seimą. 2016 m. rinkimuose Kaišiadorių–Elektrėnų apygardos neapleido Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos bumas – čia buvo išrinkta jų atstovė Laimutė Matkevičienė.⁶⁴ Nors galima matyti minimalius pokyčius tarp skirtingų rinkimų, visgi, Kaišiadorys yra gana stabilūs renkantis savo atstovus.

Taigi, Kaišiadorys turi išskirtinį statusą kaip vyskupijos centras, kuriame yra katalikams svarbios relikvijos bei Palaimintojo Teofiliaus Matulionio koplyčia. Taip pat, kaišiadoriečiai rinkimuose dalyvaudami nedaro drastiškų permainų, bet palaiptai galima matyti besikeičiančius valdančiųjų Kaišiadorių savivaldybėje veidus.

3. „Bendruomenė – draugų ratas“

3.1. Kaišiadorių parapijos organizacijos – jų veikla, žmonių įsitraukimas

Mokslininkai išskiria religijos svarbą bendruomeniniu atžvilgiu – žmonės, burdamiesi į bendruomenes prisideda prie bendrojo gėrio. Pilietinė bendruomenė yra neatskiriama nuo žmogaus asmeninių savybių – ar asmuo yra linkęs tarnauti kitų labui, yra atviras, aktyvus. Kaip jau buvo minėta 1.1. skyriuje, vienas iš esminių pilietinio visuomeniškumo indikatorių yra asociacijų gyvenimo aktyvumas, o tipiškas politinio dalyvavimo rodiklis yra rinkiminis aktyvumas.⁶⁵ Šioje dalyje yra siekiama pamatyti Kaišiadorių parapijos organizacijų aktyvumą, bei tikinčiųjų įsitraukimą į jas. Siekiant pamatyti ne tik teorinį organizacijų ar grupių aktyvumą šioje dalyje yra remiamasi ne tik interviu metu surinktais duomenimis, bet ir stebint bei dalyvaujant parapijos veikloje mišių metu, bei būnant Kaišiadoryse laisvu metu. Mano dalyvavimas ir santykis su esama tikinčiųjų bendruomene yra svarbus norint pastebėti organizacijų atvirumą ir naujų žmonių įtraukimą į esamas grupes.

Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapijoje sekmadieniais mišios vyksta keturis kartus dienoje – 8, 10, 12 ir 18 valandomis. Dėl laiko ir atstumo apribojimų, aš lankydavausi 10 valandos arba 12 valandos mišiose. Stengiausi tą pačią dieną nesilankyti dvejose mišiose atsižvelgdama į tai, jog įprastai mišiose tikintieji lankosi kartą per dieną, o aš nenorėjau išsiskirti iš kitų parapijiečių. Jau pirmos vizitacijos metu pastebėjau, kad mane kunigai pastebėjo (nekeista, nes nusprendžiau atsisėti į pirmąjį suolą, t.y. arčiausiai altoriaus esantį), todėl nenorėjau dar labiau atkreipti jų dėmesio eidama į visas dienos metu vykstančias mišias. Mišios skirtingu laiku surenka skirtingus žmones – 10 valandos mišiose susirenka beveik pilna bažnyčia (įprastai apie 100 žmonių), kurie yra jaunesni, o 12

⁶⁴ Vyriausioji rinkimų komisija, „2016 m. spalio 23 d. pakartotinio balsavimo rezultatai“, 2016 <<https://www.vrk.lt/2016-seimo/rezultatai?srcUrl=/rinkimai/102/2/1306/rezultatai/lt/rezultataiSuvestine2.html>> [Žiūrėta: 2019-05-01]

⁶⁵ R. Putnam, 127 psl.

valandos mišiose daugiau renkasi senjorai (įprastą sekmadienį susirenka apie 40 žmonių), vos viena kita jauna šeima. Iš to, kad skirtingos publikos renkasi į skirtingas mišias, galima matyti, jog žmonės renkasi ne tik patogesnę laiką, bet ir aplinkinius su kuriais nori būti šalia ir „Švęsti Sekmadienį“. Kadangi į skirtingas mišias renkasi didžiąją dalimi tie patys žmonės, tai gali būti, jog jie net nežino, kad jų kaimynas taip pat yra tikintis. Pavyzdžiui, vyresnio amžiaus moteris (K6) teigė, jau pasibaigus interviu įrašymui teigė, jog ji yra turinti pažįstamų, kurie dirba savivaldybėje ir kartais juos sutinka mišiose, bet nėra tikra, ar jie lankosi kiekvieną sekmadienį, ar tik rinkiminiu laikotarpiu, nes ji pati nesilanko visose dienos mišiose, todėl tikėtina, jog paprasčiausiai nesusitinka.⁶⁶

10 valandos mišios surenka daugiau jaunų šeimų su vaikais dar ir dėl to, jog šios mišios oficialiai yra paskirtos vaikams ir jaunimui ir moksleiviai, besiruošdami Sakramentų priėmimui turi dalyvauti, o tai yra tikrinama renkant parašus po mišių iš kunigo. Tėvai į tai įsitraukia palydėdami savo vaikus ir kartu dalyvaujant mišiose. Galima teigti, jog ši Bažnyčia yra įtakinga kaišiadoriečių gyvenimui dėl to, jog ne tik vaikai yra įtraukiami į dalyvavimą mišiose, bet ir jų tėvai, kurie kiekvieną sekmadienį mažiausiai 20 minučių klausosi kunigo pamokslų ir taip gilindami tikėjimą, kuris nebūtinai ir egzistuoja.

Pirmais kartais būnant kartu su tikinčiais mišiose buvo sunku įžvelgti, ar šioje parapijoje tikintieji tik ateina kartu pasimelsti mišių metu, ar kartu yra ir draugai, pažįstami. Tačiau, jau įpusėjus tyrimui, pastebėjau aktyvesnius parapijiečius, kurie įsitraukia į mišių procesą, ar buriuojasi po mišių trumpiems pokalbiams. Dauguma žmonių į mišias eina kartu su savo šeimos nariais, tad po mišių bendrauja su kitomis šeimomis, palaukia kunigo, kol jis išeis pabendrauti su žmonėmis. Pavyzdžiui, nors tikintieji neįsitraukia aktyviau (t.y. neskaito skaitinių, negieda Psalmės) 12–tos valandos mišių (Sumos mišios⁶⁷) metu, tačiau kuomet reikia pagalbos procesijos, vykstančios po mišių metu, jau būna pasiskirstę atsakomybėmis.

Interviu metu Kaišiadorių parapijos kunigas užsiminė apie tai, jog yra nusistovėjusi atsakomybių tvarka ir dažnu atveju nėra įtraukiami nauji žmonės, nes jau yra žinoma, kas gerai atlieka tam tikrą darbą: „Mes jau renkamės čia tie aktyvistai, grupės, pastoracinė taryba. ir mes svarstome–darome, nedarom ir kaip darome. Ir buvo renginukas [Gailėstingumo vakaras] čia pas mus, kas už ką atsakinga jau žinome. Mes dirbam visi.“⁶⁸ Pokalbio metu iš jo buvo galima ne kartą išgirsti apie tai, jog parapija yra bendruomenė, palaikanti vienas kitą skatinanti iniciatyvumą.

⁶⁶ Interviu su dviejų dukrų mama

⁶⁷ „Suma“ tradiciškai vadinamos Šv. Mišios už visą klebonui pavestą parapiją, už visus parapijiečius. Bažnytinė teisė įpareigoja kiekvieną kleboną kartą į savaitę paaukoti vienerias Šv. Mišias už jam pavestus visus parapijiečius. Tokios Mišios dažniausiai būna pagrindinės sekmadienio Šv. Mišios parapijoje ir jos imtos vadinti „suma“, nes meldžiamasi „už visus“

⁶⁸ Interviu su kunigu

Abiturientė dalinosi, jog, jos nuomone, Kaišiadorys yra mažas miestelis, kuriame žmonės pažįsta vieni kitus: aš manau, kad yra tas, kad pakankamai bendruomeniški tuo atveju, kad mes pažįstam vieni kitus. Kad po mišių tu sutinki žmogų ir jis turbūt tave pakalbina. Vat susitinki su mokytojais, ten su pavyzdžiui aš su kitais mokiniais, kurie mokykloje mokosi. Ir tada tu pabendrauji, bet, kad nu nežinau, ar yra labai didelis artimas ryšys, tai turbūt ne, bet kad toksai, kad pabendraujam, tai tikrai taip.“⁶⁹

Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapijoje egzistuoja 10 religinių organizacijų, iš kurių viena yra vienuolyno kongregacija, o kitos ar maldos grupelių. Pasak žmonių, į jas yra buriamasi draugų pagrindu. Pavyzdžiui, studentas, kurio tėvai yra religingi, pasakojo apie savo mamą, kuri priklauso vienai iš daugybės maldos grupelių: „Tai tenai irgi tokios draugės. Gal ten kai kurios yra atėjusios kaip į maldos grupę, bet šiaip tai daugiau kaip draugelės. Nors nežinau, kiek ten iš tikrųjų išsilaikė, nes ten po truputėlį irgi griuvo šitas reikalas. Gal pabodo. Ai, tos maldos grupelės yra tokios nedidelės – apie 10 žmonių kiekvienoje.“⁷⁰

Pasibaigus pokalbiui su kunigu, jis rodė savo darbo knygą, kurioje yra sužymėti maldos grupelių, piligriminių grupių atvykimo ir įvairių religinių švenčių laikai. Jis pats stebėjosi, jog yra toks didžiulis kiekis maldos grupių. Bažnyčios darbuotojas pokalbio eigoje taip pat buvo užsiminęs apie tai, jog egzistuoja labai daug maldos grupelių. Anot jo, jų net per daug yra: „Yra šiaip labai daug maldos grupių – kodėl jų yra tiek daug, na, svarstome. Aš, sakykim, tam tikra aplinka bažnyčios, svarstome – kodėl jų yra tiek daug. Pasiimi lapą, vat pavyzdžiui, periodiškai meldžiamasi rožinio malda. Ir tu pamatai didelį lapą, ten kokių penkiolika skirtingų maldos grupių. Ir tu nelabai supranti, kam jų tiek daug reikia, ar negalėtų būti dvi – trys. Maksimum trys, kurios apjungtų – jaunimas, darbuotojų amžius (nu tėvai, šeimos) ir senjorai, bet tu pamatai labai daug. Tai galbūt viena iš ta atomizacija yra vienas iš, viena iš tų priežasčių, kodėl nėra to pakankamo aktyvumo, tačiau, kas liečia šeimos centrą, tai šeimos centras, kaip pavyzdys, tai mano nuomone, tai vysto aktyvią veiklą, kuri yra atvira visiems.“⁷¹ Galima teigti, jog ši parapijos bendruomenė yra sudaryta iš daugybės nedidelių grupelių, kurios bendrai telkiasi kelis kartus per metus, kuomet vyksta pagrindiniai šios parapijos renginiai, pavyzdžiui, Atlaidai.

Kadangi egzistuoja daugybė grupelių, kurios remiasi draugyste, į jas sunku pakliūti – teoriškai gali prisijungti kiekvienas, bet nėra taip atvira kaip deklaruojama. Galbūt tai yra priežastis to, kad čia egzistuoja daug maldos grupelių⁷² – žmonės nori gilinti savo tikėjimą, rasti bendraminčių, bet tai yra lengviau daryti sukūrus naują grupę nei prisijungiant prie senosios. Štai vienas tikintysis sakė: „Yra

⁶⁹ Interviu su moksleive

⁷⁰ Interviu su studentu, 21m.

⁷¹ Interviu su bažnyčios darbuotoju

⁷² Skaičius nėra apibrėžtas – jo niekas nežino, nes kai kurios maldos grupės nebesiburia, bet yra ir naujų. Taip pat jos apima visą vyskupiją.

daug tų bendruomenių, bet dalis jų tokie gana uždari ratai, kurie yra iš esmės atviri, bet šiaip žmonės, kurie nedalyvauja dažnai turi tokį kaip kokį kompleksą ir žinai, kartais vengia prisijungti. Tai va.“⁷³ Iš kunigo, bei bažnyčios darbuotojo pusių atrodo, jog nėra sugebama susitvarkyti su šia situacija arba tai lieka tik diskusiniu klausimu, kuris nėra iki galo išdiskutuojamas ir daromi kažkokie veiksmai buriant žmones į didesnes grupes. Nors, kaip kunigas teigė, jog Marijos Legiono organizacija turi virš 200 narių, o Gyvojo Rožinio apie 400.⁷⁴ Šios organizacijos veikia visoje vyskupijoje, todėl tokie dideli yra skaičiai. Verta paminėti, jog vis tiek, šie skaičiai nėra patikimi, nes pasiklausus kitų parapijiečių, jie nemanė, jog prie šių bendrijų yra prisijungęs šitoks skaičius žmonių, nebent pasyviai užsirašę, bet nedalyvaujantys veikloje.

Muzikos mokytojas teigė, jog dienos metu pavargsta nuo aktyvios veiklos ir dažnai nori tiesiog pailsėti, o ne įsitraukti į dar vieną papildomą veiklą. Vis dėlto, jis su savo draugais turi neoficialią grupę, kuri retsykiais pagroja ir Kaišiadorių katedroje. Jis pats išsakė bendruomenės troškimą ir norą jungtis kartu su vyrais į maldos grupę: „bet iš tikrųjų vat, reiktų kažkokios bendruomenės man taip pat, nes kaip sakant kunigams žymiai sunkiau negu vienuoliams, nes vienuoliai turi bendrystę, o kunigams paliktiems vieniems yra sudėtinga ir pavojai ir kas tik nori. Ir pagundos. Brolija yra brolija. Tai vat. Neturiu aš tos grupės tokios, į kurią eičiau. Apart va šitos grupelės, kur mes pagiedam.“⁷⁵ Aišku, tai sunkiai pavyksta dėl didžiulio darbo keliose Kaišiadorių mokyklose.

Taip pat jis teigė, jog religija ir tikėjimas pakeitė jo gyvenimą ir dėl to, jog atsivertė į tikėjimą kitaip pradėjo žiūrėti į savo gyvenimą, dėliotis prioritetus. Nereliginų draugų būrį su „pasaulietiniais juokeliais“⁷⁶, pakeitė religingi ir ne tik iš Kaišiadorių, bet ir iš visos Lietuvos. Su naujais savo draugais šis mokytojas susipažino dalyvaudamas religiniuose renginiuose, skirtuose šeimai. Taigi, jis, turėdamas tvirtą tikėjimo pagrindą, nusprendė, jog geriau reikia koncentruotis į savo šeimą, artimus, tikinčius žmones nei į pasaulietines tuštybes.

Čia galima matyti bandymą atsiriboti nuo bendros visuomenės, nutraukiant buvusius ryšius su žmonėmis, kurie buvo laikomi draugai, tačiau savo gyvenime neturėjo stipraus religinio pagrindo. Tai galėtų reikšti, jog tikintieji stengiasi susikurti sau patogią aplinką, pilną tikinčiųjų, kas gali atrodyti, ir apie ką kalbėjo R. Putnamas, kaip religijos viršenybė gyvenime. Visgi, šis nutraukimas siejasi ir su kuriamais platesniais ryšiais, kurie yra orientuoti ir paremti religija, tačiau ja neapsiriboja, nes yra bendraujama ne tik religinių susitikimų metu. Tai reiškia, jog tokie žmonės gali semtis religinio tvirtumo iš kitų religinių bendruomenių žmonių, tuo pačiu perduodami įgautas žinias savo

⁷³ Interviu su studentu, 21 m.

⁷⁴ Interviu su kunigu

⁷⁵ Interviu su muzikos mokytoju

⁷⁶ Interviu su muzikos mokytoju

parapijoje. Pavyzdžiui, šis muzikos mokytojas yra subūręs muzikantų grupę su kuria koncertuoja renginiuose.

Taigi, kadangi Kaišiadorys yra sąlyginai nedidelis miestas, kuriame tikinčiųjų skaičius proporcingai yra dar mažesnis, tikėtina, jog jie vienas kitą pažįsta ir taip draugystės pagrindu yra sukuriama tikinčiųjų bendruomenė, kuri diskutuoja ne tik apie religinių tekstų analizę (maldos grupelės), bet ir organizuoja įvairius renginius. Dauguma renginių yra organizuojami aktyvesnių religinių organizacijų. Religinių renginių organizavimui yra buriamos aktyvių tikinčiųjų grupės, kuriose dažniausiai dalyvauja tie patys asmenys, tačiau yra paliekama laisvės žmonių idėjų įgyvendinimui. Štai balandžio mėnesį vyko Gailestingumo vakaras, kurio iniciatorius buvo meno mokyklos pučiamųjų orkestro vadovas, net negyvenantis Kaune. Prie šio renginio įgyvendinimo, kaip ir prie daugumos dabar organizuojamų renginių Kaišiadoryse, susijusių su religija, prisidėjo parapijos Šeimos centras. Šio centro vadovė Už šeimos stiprinimą gavo apdovanojimą iš Vilniaus Arkivyskupijos „Gyvybės apdovanojimų“⁷⁷ metu. Per tyrimo laiką, Kaišiadoryse vyko jau minėtas Gailestingumo vakaras, taip pat kelios paskaitos Gavėnios laikotarpiu, bei Ateitininkų federacijos organizuotas suvažiavimas, kurio vieta buvo pasirinkta Kaišiadorys. Prie paskutiniojo renginio organizaciniais klausimais parapijiečiai nelabai prisidėjo, tačiau galėjo išvysti ir sutikti juos bažnyčioje ar jos prieigose. Į renginius yra kviečiama mišių metu, taip pat būna pakabinama informacija skelbimų lentoje, tačiau patys parapijiečiai išsakė nusiskundimą, jog trūksta profesionalesnės komunikacijos, nes dažnai net nėra žinoma apie tai, jog vyks renginys. Taip pat, kadangi dažnu atveju apie vykstančius renginius būna pranešama savaitė iki jų, tai žmonės arba negali susiplanuoti savo laiko ir sudalyvauti arba tiesiog praleidami vienas mišias nežino informacijos apie būsimus renginius. Taigi, galima sakyti, jog renginiai yra atviri visiems, tačiau apie jų buvimą sužino tik tie, kas dalyvauja mišiose arba praeidami perskaito skelbimus – tokiu būdu yra kuriama savotiška uždara bendruomenė į kurią sunku patekti.

3.2. Tarpasmeniniai santykiai Kaišiadorių parapijoje

Italijoje atlikto tyrimo metu buvo atskleista, kad regiono valdymo veiksmingumas yra glaudžiai susijęs su esamais saitais – ar jie yra horizontalūs, ar vertikalūs, o taip, kaip Putnamas supranta katalikišką Bažnyčią, jam atrodo, jog ji turi daug kontrreformacijos paveldo ir yra susaistyta hierarchiškų tinklų ir įsitvirtinusių tokių tradicinių vertybių kaip paklusnumas bei susitaikymas su savo padėtimi gyvenime, sureikšminimą. „Lygybė yra esminė bendruomenės savybė“⁷⁸ Taigi, remiantis Putnamu, Italijoje katalikų Bažnyčia dėl savo hierarchiškumo negali būti pilietinė bendruomenė, kuriai yra reikalingi horizontalūs saitai.

⁷⁷ „Gyvybės apdovanojimai“ skirti pagerbti prie gyvybės puoselėjimo labiausiai prisidėjusius asmenis, šeimas, šeimynas, organizacijas bei iniciatyvas.

⁷⁸ R. Putnamas, 141 psl.

Pakalbinus visus pašnekovus atsiskleidė dalykai, kuriuos vienas ar kitas pašnekovas nutylėdavo. Tuose nutylėjimuose arba nebaigtuose sakiniuose galima atrasti daug prasmės. Pašnekovai tiesiogiai arba netiesiogiai dalinosi suprantą, jog kunigai yra pakankamai užimti žmonės, neturintys laiko paprastiems dalykams, tokiems kaip veiklos su jaunimu. Taip pat buvo išsakytas supratimas, jog dabartiniai dvasininkai Kaišiadoryse neturi pašaukimo darbui su jaunimu, bet puikiai atlieka kitus darbus. Visgi, iš surinktų interviu galima matyti autoriteto norą ir jo trūkumą. Ypatingai tai jaučiasi jaunimo srityje – dauguma pašnekovų minėjo ne taip gerai veikiančią Kaišiadorių bažnyčios jaunimo centrą, kuris anksčiau buvo labai aktyvus ir įtraukiantis. Tiek kalbantis su praeiviais kaišiadoriečiais, tiek ir interviu metu jaunimo neįtraukimas atrodo kaip viena didžiausių problemų ir skaudančių vietų Kaišiadorių gyventojams. Kaip šios problemos priežastį aš matau besikeičiančius kunigus ir tai, jog pradėtus darbus sunkiai sekėsi tęsti kitiems.

Štai studentas, dabar gyvenantis Vilniuje, bet savaitgaliais grįžtantis pas tėvus, pasakojo: „Anksčiau būdavo, kad rinkdavomės žiūrėti filmus šeštadieniais pas vieną kunigą, bet jis dabar išvažiavo į Elektrėnus, bet dabartinis kunigas nerenka jaunimo. Kažkaip šitas nutrūko variantas. Čia Tadas Petkelis, nes Akelaitis jau seniai išvažiavo, gal kai man buvo 10 metų. Toks irgi buvo subūręs jaunimo nemažai. Daugiau kažkokių, tokių oficialių, susibūrimų tai nelabai iš tikėjimo pusės irgi taip, atrodo, kad jaunimo po truputį išvis mažėja, bet kaip ir visoje Lietuvoje – tendencijos panašios.“ Pokalbio eigoje pridūrė: „Nu sakau, va dabar kur atėjo naujas vikaras, tai jisai su jaunimu nieko nedaro, nes jisai pats pasakė, kad jo pašaukimas yra su močiutėm labiau. Tai gal jis kažką daro su senimu, bet aš nemanau. Kas čia dar iš tų kunigų... Jie būna, kad eina į sielovados centro kažkokias veiklas – palaiko, pakalba, pasimeldžia drauge, bet šiaip, kad kažkokios veiklos labai vyktų, būtent iš kunigų pusės, kad jie kažką organizuotų, tai nežinau. Būna ten kokia agapė.“

Panašiai kalbėjo ir muzikos mokytojas: „Tai dėl kitų vat grupelių, dėl jaunimo, tai čia kunigas Algis Akelaitis, jis buvo pradėjęs visą reikalą. Su jaunimu ir buvo labai gražaus jaunimo, nes iš tiesų žmogus – kunigas nu tiesiog tam sutvertas. Jis labai mokėjo ir moka su jaunimu ir jį užvesti, tiesiog tą paraką tokį parodo savo ir paskui jį sekė. Ir čia to jaunimo, reiškia, buvo labai daug. Ir giedančio ir šlovinančio. Dabar tai išaugęs tas jaunimas į suaugusius žmones, kurie puikiai tą daro. Tam pačiam Vilniuj šiuo metu gieda ir šlovinimo giesmes ir kantičines pradeda giedoti. <...> Tas jaunimas buvo, kol su jais užsiėmė, o kai jie tiesiog liko be kunigo. Ne visi turi tą Dievo dovaną būti su jaunimu. Kiti kunigai sako: mes nemokame, mes negalime, mes kažką darome. Tai daro kitką, bet kunigas Algis puikiai darė šitą visą reikalą.“ Iš šių pavyzdžių galime matyti lyderio svarbą katalikų Bažnyčioje, ypač dirbant su jaunimu. Jaunimui be lyderio, kuris būtų tuo pačiu autoritetingas asmuo, yra sunku prisijungti prie bažnytinių veiklų, nėra kas burtų ir skatintų bendruomenės atsiradimą. Tai, jog jaunimui yra reikalingas lyderis–autoritetas rodo, jog bažnyčia asocijuojasi labiau su hierarchine struktūra, kurios „viršūnė“ stengiasi ir nurodo „žemiau“ esantiems kaip elgtis, tačiau čia yra ir svarbus

lygybės momentas, kurį jaunimas labiausiai išryškina, kad dvasininkai ar lyderiai, kurie apsiima šias pareigas tai darytų su malonumu ir labiau ne iš pareigos, o noro. Taigi, vieno kunigo pakeitimas iš esmės keičia ir visos bendruomenės vaizdą.

Postų hierarchija šioje parapijoje yra labai jaučiama. Buvo kelis kartus su skirtingais pašnekovais įvardintas Vyskupas ir santykis su juo, jog aišku, jog jis yra užimtas žmogus, tačiau taip pat, galima suprasti iš kai kurių pasakymų, jog yra valdingas, viskas priklauso nuo jo: „<...> Na, turbūt, kaip ir kitur, vyskupo žodis yra toks pats reikšmingiausias, kad ir ką bepasakytų, į jį atsižvelgia turbūt. O šiaip tai čia iš humoro pusės, aišku. <...>“⁷⁹ Tai taip pat iliustruoja pokalbis su tuo pačiu bažnyčios darbuotoju apie tai, jog Kaišiadorių parapija greitai turės dar vieną kunigą, kuris pagelbės tvarkytis su visais parapijos reikalais: „Sunkiausia, turbūt, prognozuoti vyskupo, kažkurio vyskupo, tame tarpe ir Kaišiadorių vyskupo planus. Tai va.“

Kaip Robertas Putnamas teigė, jog katalikų Bažnyčia yra paremta hierarchine struktūra, tad joje neegzistuoja lygybė. Iš šių pasisakymų apie Vyskupą galima teigti, jog jis buvo teisingas. Visgi, kaip ir Visuotiniame II Vatikano Susirinkime buvo teigiama, jog tikintieji vienas kitam yra lyg brolis ar sesuo, o kunigas yra vedlys, kuris padeda tikintiesiems eiti gyvenimo keliu. Pats Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapijos kunigas teigė, jog „mes [kunigai] esame tik įpėdiniai. Aišku, mes irgi esame žmonės, mes irgi supykstame ar dar kažką padarome. Tai taip, mes irgi žmonės. Tai tai išpažįsti. Eini išpažinties. Nu nusidėjai, tai taip, bet neturi bijoti išpažinties. Kunigai vat mes irgi einame išpažinties. Ten ir mes neapasakome: nu ką tu besarmati. Jokio nėra riksmo, jokio žmogaus pažeminimo, nėra jokio moralizavimo, tai mes einame ieškoti, kaip padėti. Tada mes ieškome stenkis taip, padaryk taip.“

Kaišiadorių parapijos dvasininkai iš savo pusės taip pat bando palaikyti draugišką santykį su tikinčiaisiais. Man pačiai teko pastebėti, kuomet po mišių kunigai išeina iš zakristijos⁸⁰ ir stengiasi pabendrauti, skirti laiko kiekvienam tikinčiajam, kuris prie jų prieina, nors, anot jų, ne visi taip elgiasi. Tai neliko nepastebėta ir mano kalbintų žmonių. Ypatingai pozityviai apie dvasininkus atsiliepė mama su dukromis. Jaunesnioji dukra sakė: „yra tokių, kur mes sakom draugutis mūsų, pavyzdžiui, kunigas Mindaugas. Jis visada net ir iš toli pamatys, pakalbina ir ne tik kaip su parapijiečiu apie bažnyčią pakalbina, bet ir šiaip apie visus dalykus. Bet yra ir kiti kunigai, kur tu jų visai nepažįsti. Nu pasisveikinsi turbūt bažnyčioj, bet nėra tokie bendraujantys.“ Mama šiai minčiai entuziastingai pritarė linkčiodama galva, o vėliau pridūrė, jog klebonas taip pat yra labai bendraujantis.⁸¹

⁷⁹ Interviu su bažnyčios darbuotoju

⁸⁰ Zakristija – vakarų krikščionių šventovių patalpa, kurioje laikomi svarbūs liturginiai reikmenys, nešventintos ostijos, taurės, liturginiai drabužiai. Zakristija yra patalpa, kurioje kunigas, ministrantai rengiasi pamaldoms: persirengia, ruošiasi, susikaupia maldai. Zakristijoje padeda patarnautojai ir zakristijonas.

⁸¹ Verta atsižvelgti į tai, jog sekmadienio metu 18 valandą vykstančiose mišiose kiekvieną kartą jas laiko skirtingas kunigas, kuris pagal susitarimą atvyksta iš kitos parapijos kartu su savo parapijiečiais bei giedančiais žmonėmis. Taip yra

Taigi, galima Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapijoje galima matyti hierarchinių struktūrų apraiškas, apie kurias savo tyrime kalbėjo R. Putnamas, tirdamas Italiją, tačiau reikia atkreipti dėmesį, jog šios struktūros nėra griežtos, o labiau oficialios, kad būtų užtikrintas efektyvesnis veikimas. Tai matosi iš parapijiečių kalbų apie kunigų draugišką bendravimą, domėjimasi ne tik dėl reikiamumo, kad būtų palaikomi geri santykiai, bet ir dėl to, kad jie aktyvius bažnyčios lankytojus mato kaip savo draugus.

3.3. Kaišiadorių parapijos tikinčiųjų požiūris į demokratiją

Bene svarbiausia dalis, norint atsakyti į klausimą, ar Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapijos tikintieji yra pilietinės visuomenės dalis, o taip pat, koks yra jų santykis ir požiūris į demokratiją yra ši, kurioje bus pristatytos Kaišiadorių tikinčiųjų atsakymai į klausimus apie domėjimasi politika ir Kaišiadorių katalikų Bažnyčios santykį su vietos savivalda, kurias papildys mano pastebėjimai iš lankytų mišių. Šis poskyris savo tema sulaukia daugiausiai nesutarimų tarp mokslininkų – 1.1. dalyje buvo kalbama apie tai, jog individualus tikėjimas mažina pasitikėjimą demokratija, o bendruomeninis faktorius skatina ir didina paramą demokratijai.⁸² Tai reiškia, jog individualiai žmonės gilina ir stengiasi rūpintis savo tikėjimo stiprinimu, kas mažina domėjimasi „žemiškais“ reikalais, tačiau buvimas bendruomenėje žmogų įgalina veikti ir skatina neatsiriboti nuo to, kas vyksta taip skatinant paramą demokratijai.

Taip pat, R. Putnamas tirdamas Italiją atskyrė pilietinę bendruomenę nuo bažnytinės, remdamasis statistiniais duomenimis, jog Italijos katalikai palyginus su pasaulietiniais žmonėmis mažiau domisi politika, yra linkę diskutuoti apie ją ar tiesiog skaityti vietos laikraštį. Iš praeitų tyrimo dalių jau galima matyti, kad katalikai neįsitraukia į bažnytinę veiklą tiek, kiek galėtų, nes yra užsiėmę savo asmeniniais darbais arba kuria ryšius su tikinčiais iš kitų parapijų.

Kaišiadoryse ilgą laiką savivaldybės rinkimus laimėdavo Lietuvos Respublikos Liberalų Sąjūdis, kurio tam tikros propaguojamos idėjos prasilenkia su Socialiniu Bažnyčios Mokymu. Visgi, jie buvo perrenkami ir tik 2015 metais pirmą kartą mero kėdę užėmė Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų atstovas Vytenis Tomkus. Pats meras neslepia savo tikėjimo – nuo mažens patarnavo Kaišiadorių katedroje, o dabar kiekvieną sekmadienį su šeima dalyvauja pamaldose. Atrodo, jog kandidatuodamas į mero postą 2015 m. turėjo sulaukti didžiulio palaikymo iš tikinčiųjų bendruomenės, tačiau interviu metu kai kurie pašnekovai užsiminė, jog kelias link mero posto V. Tomkui nebuvo lengvas. Nors nuo mažens buvo matomas bažnyčios aplinkoje, tačiau vis tiek sulaukė

dėl Pal. Teofiliaus Matulionio koplyčios, esančios Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapijoje. Taigi, kunigų nepažinimas ir jų nebendravimas gali atsirasti natūraliai dėl to, kad jie matosi pirmą kartą.

⁸² Pazit Ben-Nun Bloom, Gizem Arıkan *Religion and Support for Democracy: A Cross-National Test of the Mediating Mechanisms* Cambridge University Press, 2012, 375–397 psl.

komentarų, jog naudojasi bažnyčia ir lanko mišias tik rinkiminiu laikotarpiu.⁸³ Bažnyčios darbuotojas pasakojo, jog pirmųjų rinkimų (2015 m.) tiesiogiai prisidėjo prie V. Tomkus. rinkiminės kampanijos ir įvardino šį merą kaip suinteresuotą savo kraštu. Kiti pašnekovai taip pat maloniai kalbėjo apie Kaišiadorių merą, pabrėždami jo tikėjimą.

Visi kalbinti pašnekovai pasisakė, jog domisi politine situacija, dalyvauja rinkimuose ir mano, jog katalikai būtinai turi atstovauti savo poziciją rinkimuose:

„I: O kaip jūs pačios, ar domitės tais rinkimais?

K6: tai taaaip, politika taip, rinkimais tai domimės. Visada mes pašnekame.

V6: Aš irgi domiuosi, man įdomu yra. Jaunimas yra kažkaip nėra besidomintis politika, bet galbūt ne visada suprantantis, bet man kažkaip yra įdomu ir domiuosi ir taip pat esu baltųjų pirštinių veikloje ir stebiu rinkimus, kad nebūtų jokių sukčiavimų.

K6: tai mes visada, kai tik rinkimai, tai tuoj aptariam kandidatus, kas čia kaip ką. Mes čia taip jau domimės.“⁸⁴

Muzikos mokytojas kalbėjo: „Kiekvienas katalikas turi būti ir politikoje. Juo labiau politikoje, tuo labiau turi būti katalikas, kuris jis nepasislėpti tik tikėjime, nes šalia yra ir gyvenimas, kur reikia rodyti pavyzdį. Ir visuose kituose darbuose, bet ne tik kur Bažnyčia nuėjo, bet turi rodyti pavyzdį ir visuomenėje, ne tik darbe, bet ir visuomenėje, ne tik kolegų tarpe, bet ir politikoje.“

Visgi, kunigas sakė, jog: „aišku, žmonės turėtų būti tokie nu jeigu aš katalikas, tai man ta bažnyčia yra viskas, nes matote nu kas nu jeigu tai. Kas yra bažnyčia – ir materialiai ir dvasiškai. Ir taip ir taip. Bažnyčia yra mes.“ Iš sakinio pradžios galima manyti, jog jis palaiko idėją, jog žmonės turi domėtis tik dvasiniu gyvenimu, bet vėliau paaiškėja, jog jis norėtų, jog tikėjimas neliktų tik bažnyčios sienų ribose, o būtų atstovaujamas ir kasdienybės darbuose.

Meras, būdamas kataliku, sulaukia didesnės atsakomybės atstovauti savo religiją ir profesinėje srityje, tačiau visi pašnekovai, kalbėdami apie Bažnyčios santykį su vietos savivaldybe kaišiadoriečiai teigė, jog santykis tarp šių dviejų veikėjų yra labai geras ir iš esmės yra toks pats, nepaisant pasikeitusios valdžios. Savivaldybės darbuotojas teigė, jog jie, kaip savivaldybė, deda pastangas, kad Bažnyčia gautų didesnę paramą, taip pat stengiasi kaip įmanoma labiau prisidėti prie bendruomenės kūrimo, palaikymo, bet norėtų didesnio bendradarbiavimo ir artimesnių santykių palaikymo ieškant geresnių sprendimų, kurie prisidėtų tiek prie parapijos bendruomenės stiprinimo, tiek prie Kaišiadorių savivaldybės bendrojo gėrio. Galbūt tai yra priežastis, kodėl 2019 m. vykusiuose savivaldos tarybos rinkimuose daugiausiai mandatų gavo TS–LKD, t.y. dėl mero įvaizdžio visuomenėje. Visgi, vyresnio amžiaus moteris, kalbinta su savo dukromis, teigė, jog jai nėra svarbus tikėjimo klausimas politiko gyvenime. Kalbantis apie būsimus prezidento rinkimus apie religijos

⁸³ Interviu su kunigu

⁸⁴ Interviu su mama bei jos dviem dukromis

svarbą renkantis kandidatą jos sakė: „V6: man tai nelabai svarbu. K6: aš prezidento rinkimuose, tai visai nesidomėjau, ar tikintis ar netikintis.“

Iš savivaldybės darbuotojo pasisakymų galima galvoti, jog Bažnyčia neišnaudoja jai teikiamų galimybių. Pavyzdžiui, „Rugpjūčio mėnesį visą savaitę vyksta atlydai, kiekvieną dieną atvažiuoja Carito atstovai, nu įvairių dekanatų atstovų ir t.t. Tai vat. Nu kažkiek tai norime perimti į Kaišiadoris ir aš siūliau ir klebonui ir vyskupui, kad mes čia galime organizuoti Vyskupijos jaunimo dienas, nes turime sutvarkytą parką, aikštę, erdvių, kurias galima išnaudoti ir galima organizuoti ir daryti. Tai pradžia yra sakyčiau galbūt yra tokia nebloga. Startinė pozicija. Tikrai labai norėtusi tęsti ir išjudinti, vėlgi, tai nėra vien tik savivaldybės reikalas. Mes tik kaip savivaldybė galime padėti, kažko, ko reikia, suteikti papildomų resursų. Inicatyva visgi turėtų būti iš jų, taip jau įprastai būna parapijose ar vyskupijose. Tai va. Tai tas ryšys tarp Bažnyčios su savivaldybe arba Bažnyčios dalyvavimas pasaulietiniame, visuomeniniame, politiniame gyvenime, na iš tikrųjų yra silpnas.“⁸⁵

Visgi, yra akivaizdus finansinis pagerėjimas skiriant paramą Bažnyčiai lyginant su prieš valdančiais. Anot savivaldybės darbuotojo, „Tai mes, kaip savivaldybė turime jau dabar keletą metų veikiančią religinių bendruomenių rėmimo programą. Ten kasmet skiriame dalį lėšų. Tai pirmais metais buvo 50 000 Eur. Čia dabar šiek tiek sumažėjo, 40 000 Eur. Dabar 35 000 Eur. buvo. Tai skiriame šiek tiek lėšų pasiremontuoti ten tą pačią katedrą ar parapijų bažnyčias, nes finansavimas per vyskupų konferenciją yra mažas su vyskupijos ir parapijų. Labai mažas. Iš tų aukų irgi ne kažką susirenka, tai nėra tiesiog kitų šaltinių.“⁸⁶ Tiek kunigas, tiek ir savivaldybės darbuotojas kalbėjo apie bendradarbiavimą iš dalyvavimo renginiuose pusės. Kunigas džiaugėsi, jog tiek meras, ar kiti savivaldybės atstovai, kartais pasako kalbą Bažnyčios organizuojamuose renginiuose, o štai savivaldybės darbuotojas išsakė lūkestį, jog dvasininkai aktyviau įsitrauks į pasaulietinius renginius. Jo nuomone, tai yra labai svarbu visai Kaišiadorių bendruomenei ir tikinčiųjų bendruomenės stiprinimui ir didinimui, o dabartinis dalyvavimas yra nepakankamas.

Parapijos kunigas buvo labiau abstraktus, kalbėdamas apie santykį su savivaldybe, daugiau buvo kalbama apie techninius – įstatyminius dalykus, kuriuos kaip ir bet kuri kita organizacija įvykdžiusi gautų prašytos paramos. Kunigas teigė, jog supranta, kodėl kartais nėra sutinkama su kiekvienu jų projektu. Įdomu tai, jog kunigas nemato žymesnio pokyčio pasikeitus valdžioms Kaišiadoryse. Anot jo: „mes čia su jais [savivaldybe] bendradarbiaujame ir va jie padaro ir kažkas tokio būna. čia partijų pas mus tikrai nėra. Čia yra savivaldybė.“ Tai atitinka Bažnyčios oficialią poziciją, jog kunigai negali palaikyti (rodyti palankumą) vienos ar kitos pasaulietinės ideologijos šalininkams.

Tyrimo metu, stebint ir dalyvaujant sekmadieninėse mišiose vyko Savivaldos rinkimai. Pirmojo turo metu dalyvavau Sumos mišiose ir jose nebuvo užsiminta apie vykstančius tą pačią dieną

⁸⁵ Interviu su savivaldybės darbuotoju

⁸⁶ Sumos gali būti netikslios, nes buvo išsakytos pokalbio metu.

rinkimus, tačiau per antrą turą, 10 valandos mišiose kunigas skelbimų metu paragino tikinčiuosius eiti balsuoti, nes jų balsas yra labai svarbus, taip pat tos mišios baigėsi malda už būsimus Kaišiadoriečių atstovus, meldžiantis, jog jų sprendimai būtų teisingi visų atžvilgiu. Šie raginimai taip pat buvo paminėti ir respondentės (K6): skatina. Rinkim, nelikim abejingais, rinkim. <...> Pasakė, va kad nesvarbu, kaip jūs balsuosit, bet nelikit nuošaly.“ Taigi, kunigai nesistengia atriboti tikinčiųjų nuo pasaulietinio gyvenimo, o kaip tik į jį įtraukti pilnavertiškai atstovaujant savo tikėjimą.

Atstovauti savo tikėjimą politinėje srityje tikintieji Kaišiadoryse stengiasi įvairiais būdais. Pavyzdžiui, muzikos mokytojas, kadangi yra žinomas Kaišiadorių miesto gyventojas, prieš rinkimus nevengia pasidalinti informacija už kandidatus, kuriuos jis palaiko, arba bent jau paskatina kitus dalyvauti rinkimuose ir išreikšti savo pilietinę poziciją: „Aš stengiuosi į politiką neiti, bet kai reikia, paprašo, matau, kad verta tai daryti dėl žmogaus, dėl politiko, visada kažką parašau, jeigu manęs paprašo kaip žinomo žmogaus Kaišiadoryse. Parašau kažkokius žodelius užtardamas tą žmogų, kuriuo pasitikiu ir manau, kad tas žmogus gali kažką gero daryti miestui, rajonui ir t.t.“

Išvados

Darbe atliktas tyrimas Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapijoje, leidžia pamatyti katalikų Bažnyčios santykį ir jo reikšmingumą su vietos bendruomene. Nors tyrimas atliktas vienoje Lietuvos parapijoje, bet gauti duomenys leidžia numanyti, jog kitose katalikiškose bendruomenėse situacija yra panaši, t.y. tikintieji domisi politika ir yra pilietinės visuomenės dalis.

Mokslininkai išskiria religijos svarbą bendruomeniniu atžvilgiu – žmonės, burdamiesi į bendruomenes prisideda prie bendrojo gėrio. Pilietinė bendruomenė yra neatskiriama nuo žmogaus asmeninių savybių – ar asmuo yra linkęs tarnauti kitų labui, yra atviras, aktyvus. Kaišiadoryse yra galima matyti, jog tikintieji, kad ir kaip būtų užimti savo darbais, vis tiek randa laiko padėti parapijoje organizuojamiems renginiams. Taip pat Kaišiadorių bendruomenėje yra 10 skirtingų organizacijų, kurios vykdo savo veiklą visoje vyskupijoje. Taigi, tikinčiųjų bendruomenė nėra uždaryta savo parapijos ribose, o yra atvira ir persidengianti su kitomis bendruomenėmis, taip sudarant bendrą vyskupijos bendruomenę.

Italijoje atlikto tyrimo metu buvo atskleista, kad regiono valdymo veiksmingumas yra glaudžiai susijęs su esamais saitais – ar jie yra horizontalūs, ar vertikalūs, o taip, kaip R. Putnamas supranta katalikišką Bažnyčią, jam atrodo, jog ji turi daug kontrreformacijos paveldo ir yra susaistyta hierarchiškų tinklų ir įsitvirtinusių tokių tradicinių vertybių kaip paklusnumas bei susitaikymas su savo padėtimi gyvenime, sureikšminimą. Tyrimo metu buvo pastebėtas pačios Kaišiadorių katedros hierarchiškumas, tačiau iš žmonių kalbų yra akivaizdu, jog stengiamasi kaip įmanoma eliminuoti hierarchinių santykių buvimą ir juos keisti į lygiavertiškus, broliškus santykius, kurių pagrindu tikintieji vienas kitą veda.

Bene svarbiausias aspektas, norint atsakyti į klausimą, ar Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapijos tikintieji yra pilietinės visuomenės dalis, o taip pat, koks yra jų santykis ir požiūris į demokratiją buvo pristatytas 3.1. poskyryje. Galima teigti, jog Kaišiadorių parapijos kuriama aplinka yra puiki terpė pilietinio įsitraukimo mokymuisi ir skatinimui bei specifinio politiškumo formavimui. Todėl galima daryti išvadą, jog teoretikai buvo neteisūs ir katalikų bendruomenė nėra alternatyva pilietinei bendruomenei, o yra jos dalis. Iš interviu metu surinktos medžiagos yra akivaizdu, jog tikintieji savo tikėjimu remiasi visuose gyvenimo sprendimuose, bet neriboja savęs nuo pasaulietinių dalykų ir netgi, renkantis savo atstovą rinkimų metu, jiems ne tiek yra svarbus kandidato religijos klausimas, kaip paties asmenybės nuveiktų darbų sąrašas.

Taigi, šis Kaišiadorių Kristaus Atsinaujinimo parapijos tyrimas parodė, jog R. Putnamo išskirta pilietinės bendruomenės sąvoka neatitinka realybės ir tikinčiųjų bendruomenės priklauso pilietinei bendruomenei, o tuo pačiu ir visai visuomenei. Pagal pakalbintus žmones, jie nėra atsiskyrę nuo pasaulietinių reikalų ir aktyviai į juos įsitraukia, o pati Bažnyčia šioje parapijoje skatina žmones domėtis politika, dalyvauti rinkimuose. Aišku, vertėtų tolimesniuose tyrimuose žiūrėti į visos Lietuvos katalikų Bažnyčios vaidmenį dalyvaujant pilietinėje visuomenėje, tai būtų galima daryti nagrinėjant oficialius pasisakymus, darant diskurso analizę, žiūrint į Lietuvos katalikų Bažnyčios nuomonės formuotojus.

Literatūros sąrašas

- Ališauskienė Milda *Moderniosios religijos formavimosi prielaidos, raiška ir ypatumai* Kultūra ir visuomenė. Socialinių tyrimų žurnalas. Nr. 1 (2) Vytauto Didžiojo Universitetas, 2010
- Ališauskienė, Milda, Ina Samuilova, *Modernizacija ir religija sovietinėje ir posovietinėje Lietuvoje.* Kultūra ir visuomenė. Socialinių tyrimų žurnalas Nr. 2(3), Vytauto Didžiojo universitetas, 2011
- Brooks, Arthur C. *Who Really Cares: The Surprising Truth about Compassionate Conservatism.* Basic Books, New York, 2006
- Cavendish, James C. *Church-based community activism: a comparison of black and white catholic congregations.* Journal for the Scientific Study of Religion 39 (3), 2000.
- Eidukaitytė, A., *Katalikų dalyvavimo politikoje nuostatos.* Soter, pp.Soter. 2004, 13 (41)
- Epist. ad Diognetum, 5: PG 2, 1173. – Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. apie Bažnyčią
- Geertz Clifford. *Kultūrų interpretavimas : straipsnių rinktinė,* Vilnius : Baltos lankos, 2005
- Habermas, Jürgen *Religion in the Public Sphere,* European Journal of Philosophy 14, no. 1, 2006,
- Hoffner, J. *Kriščiioniškasis socialinis mokymas.* Vilnius, 1996
- Just Aida, *Religious engagement and citizen support for democratic accountability in contemporary democracies,* Social Science Research, 2018

- Katherine Meyer , Daniel Tope & Anne M. Price *Religion And Support For Democracy: A Crossnational Examination*, Sociological Spectrum, 28:5, 2008
- Lam, Pui–Yan. *As the flocks gather: how religion affects voluntary association participation*. Journal for the Scientific Study of Religion 41 (3), 2002.
- Loveland, Matthew T., Sikkink, David, Myers, Daniel J., Radcliff, Benjamin. *Private prayer and civic involvement*. Journal for the Scientific Study of Religion 44 (1), 2005
- Nefas, Saulius. *Funkcionaliai Vietos Bendruomenė Kaip Pilietinės Visuomenės Pagrindas*. Viešojo Politika Ir Administravimas, 2006, pp. Viešojo politika ir administravimas. 2006, Nr. 17
- Park, Jerry Z., Smith, Christian, *To whom much has been given...’: religious capital and community voluntarism among churchgoing protestants*. Journal for the Scientific Study of Religion 39 (3), 2000
- Pazit Ben–Nun Bloom, Gizem Arikan *Religion and Support for Democracy: A Cross–National Test of the Mediating Mechanisms* Cambridge University Press, 2012
- Pruskus, Valdas. *Katalikų Bažnyčios Kaita Lietuvoje Transformacijų Laikotarpiu..*, Problemos. 2003
- Putnam R. *Kad demokratija veiktų: pilietinės tradicijos šiuolaikinėje Italijoje*, Vilnius: Margi raštai, 2001.
- Putnam, Robert D. *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton University Press, Princeton, 1994
- Putnam, Robert D., Campbell, David E. *American Grace. How Religion Divides and Unites Us*. Simon & Schuster, New York, 2010.
- Putnam, Robert D., Campbell, David E. *American Grace. How Religion Divides and Unites Us*. Simon & Schuster, New York, 2010
- Ramonaitė, Ainė, *Kaip renkasi Lietuvos rinkėjai?: idėjos, interesai ir įvaizdžiai politikoje: kolektyvinė monografija/* Vilniaus universitetas; Vilnius, Vilniaus universitetas, Vilniaus universiteto leidykla, 2014
- Schwadel, P. *Individual, congregational, and denominational effects on church members “civic participation”*. Journal for the Scientific Study of Religion 44 (2), 2005
- Smidt, Corwin E. *Pews, Prayers, and Participation: Religion and Civic Responsibility in America*. Georgetown University Press, 2008
- Streikus, Arūnas. *Katalikų Bažnyčia Lietuvoje 1940–1990 Metais : Tarp Pasipriešinimo Ir Prisitaikymo*. Lietuvos Istorijos Studijos, 2009, Lietuvos Istorijos Studijos. 2009
- Subačius, Paulius. *Dvidešimt penkeri religinės laisvės metai 1988–2013: Krikščionys Lietuvoje po Atgimimo*. Monografija. Vilnius, Lietuvos katalikų mokslo akademija, 2015
- Tadeusz Doktor *State, Church, and new religious movements in Poland* Irena Borowik (ed.) *Church–State Relations in Central and Eastern Europe*, Krakow: Nomos, 1999
- Thomassen, J. (2005). Introduction. In J. Thomassen (ed.). *The European Voter*. Oxford: Oxford University Press
- Tocqueville, Alexis de. *Democracy in America*. D. Appleton and Company, 1904.

Verba, Sidney, Schlozman, Kay Lehman, Brady, Henry E. *Voice and Equality: Civic Voluntarism in American Politics*. Harvard University Press, Cambridge., 1995.

Verba, Sidney, Schlozman, Kay Lehman, Brady, Henry E. *Voice and Equality: Civic Voluntarism in American Politics*. Harvard University Press, Cambridge, 1995

Wald, Kenneth D., Calhoun–Brown, Allison, 2007. *Religion and Politics in the United States*. Rowman & Littlefield, New York.

Wilson, John, Musick, Marc. *Who cares? Toward an integrated theory of volunteer work*. *American Sociological Review* 62 (5), 1997

Wilson, John, *Volunteering*. *Annual Review of Sociology* 26, 2000

Žiliūkaitė R., Poviliūnas, A. Savicka *Lietuvos visuomenės vertybių kaita per dvidešimt nepriklausomybės metų*; Vilniaus Universiteto leidykla, Vilnius, 2016

Žiliūkaitė, R. *Lietuvos gyventojų religinė tapatybė ir socialinės–politinės vertybės: skirtumas tarp kartų*. In *Dabartinė Lietuvos kultūros raidos tendencijos. Vertybiniai virsmai: kolektyvinė monografija*, sud. R. Žiliūkaitė, 49–69. Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas. 2007.

Žiliūkaitė, R. *Religija besivienijančioje Europoje: sekuliarizacija ar kintančios religingumo formos?* In *Besivienijanti Europa: kolektyvinė monografija*, sud. S. Juknevičius, Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2003.

Žiliūkaitė, R. *Religinių vertybių kaita Lietuvoje 1990–1999 metais*. *Kultūrologija*, 2000

Garškaitė, Rosita, „Popiežius Lietuvai linki svetingumo ateičiai“, *Bernardinai.lt*, 2018 <<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2018-09-22-nebaigta/171961>>

Visuotinio Vatikano II Susirinkimo dokumentai Dekretas dėl Bažnyčios misijinės veiklos *AD GENTES* <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/vatikano_2s/ad-gentes.html#s15>

Visuotinio Vatikano II Susirinkimo dokumentai Dekretas dėl pasauliečių apaštalavimo *APOSTOLICAM ACTUOSITATEM*, 1965 <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/vatikano_2s/apostolicam-actuositatem.html#s10>

Visuotinio Vatikano II Susirinkimo dokumentai Postaracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *GAUDIUM ET SPES*, 1965 <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/vatikano_2s/gaudium-et-spes.html>

Visuotinio Vatikano II Susirinkimo dokumentai Dekretas dėl kunigų tarnybos ir gyvenimo *PRESBYTERORUM ORDINIS*, 1965 <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/vatikano_2s/presbyterorum-ordinis.html#s9>

Vyriausioji rinkimų komisija, „2016 m. spalio 23 d. pakartotinio balsavimo rezultatai“, 2016 <<https://www.vrk.lt/2016-seimo/rezultatai?srcUrl=/rinkimai/102/2/1306/rezultatai/lt/rezultataiSuvestine2.html>>

Vyriausioji rinkimų komisija, „Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimai. Kaišiadorių rajono (Nr. 13) apygarda. Balsavimo rezultatai“, 2007 <https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2007_savivaldybiu_tarybu_rinkimai/balsu_uz_partijas_skaic_iavimas/rinkimu_apygardos/rapgpl_6799.html>

Vyriausioji rinkimų komisija, „Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimai. Kaišiadorių rajono (Nr. 13) apygarda. Balsavimo rezultatai“,2011
<https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2011_savivaldybiu_tarybu_rinkimai/output_lt/rezultatai_daugiamand_apygardose/apygardos_rezultatai7154.html>

Vyriausioji rinkimų komisija, „Lietuvos Respublikos merų rinkimai. Kaišiadorių rajono (Nr. 13) apygarda. Balsavimo rezultatai“,2015
<https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2015_savivaldybiu_tarybu_rinkimai/output_lt/rezultatai_vie nmmand_apygardose2/apygardos_rezultatai7842.html>

Vyriausioji rinkimų komisija, „Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimai. Kaišiadorių rajono (Nr. 13) apygarda. Balsavimo rezultatai“,2015
<https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2015_savivaldybiu_tarybu_rinkimai/output_lt/rezultatai_daugiamand_apygardose/apygardos_rezultatai7773.html>

Vyriausioji rinkimų komisija, „Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimai. Kaišiadorių rajono (Nr. 21) apygarda. Balsavimo rezultatai“,1997
<<https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/n/rinkimai/19970323/rapgpl.htm-164.htm>>

Vyriausioji rinkimų komisija, „Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimai. Kaišiadorių rajono (Nr. 21) apygarda. Balsavimo rezultatai“,1995
<https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/rinkimai/1995/savivaldybes/rezultatai/rez_apg_1_225.htm>

Vyriausioji rinkimų komisija, „Kaišiadorių rajono (Nr. 21) apygarda. Balsavimo rezultatai apygardoje“,2002
<https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/rinkimai/2002/savivaldybes/rezultatai/rapgpl_1366.htm>

Priedai

Priedas nr. 1: Interviu transkripcijos

Informantas: Savivaldybės darbuotojas, 39 metai. (K1)

Interviuotojas: Karolina Sragauskaitė (I)

K1: Šiaip aišku, kad dauguma priklauso ir nuo paties vyskupo. Ta prasme, ką jis diegia, kaip jis pats ar tas, kuris yra linkęs eiti į viešumą, žmones, pabendrauti. Ar toks oficialsnis. Tai čia, matyt, labai priklauso.

I: Ką jūs galvojate apie savo bendruomenę?

K1: Tai kaip pasakyti, nu pas mus Kaišiadorys buvo daug metų, sakykim, taip įsivaizduojamas kaip raudonas miestas, sakykim toks tų sovietinių tradicijų, tų saugumiečių buvo. Nors Smetonos laikais, tarpukariu, tai čia buvo ir kariuomenės nemažai ir šaulių, ir jaunimo organizacijų, kadangi buvo demarkacijos linija ties Vieviu, tai čia buvo toks kaip ir atramos taškas. Vienas iš tokių pagrindinių atramos taškų: Žiežmariai, Kaišiadorys. Tai čia buvo labai aktyvūs tie piliečiai, čia buvo tai diegiama ir, kaip ir sakiau, kariuomenės daug buvo. Bet tarybiniais metais vis tiek. Didžiosios Kovos apygarda partizanų viena pirmųjų susikūrė, buvo gana didelė, bet viena pirmųjų ir nukentėjo, buvo išblaškyta. Kadangi buvo arčiausiai Vilniaus ir Kauno. Tai čia didžiausias dėmesys ir buvo karių – raudonosios armijos ir NKVD. Tai 1945 – 1946 metais jau praktiškai sunaikino visą apygardą ir kiek tenka skaityti Genelio atsiminimus partizanų, kuris buvo štabo viršininkas, tai sakykim jis sako, kad pradžioje buvo

16 tūkstančių visoje apygardoje, tai apygarda didelė: nuo Širvintų iki Ukmergės, iki Stakliškių, Onuškių ir panašiai, o paskui, po metų, liko tik tūkstantis iš tokio kiekio. Kai kas galbūt pasitraukė ar buvo suimti. Aišku daug žuvo ir visa kita. Tai greitai čia pavyko sovietams tą palaužti. Nors Žemaitijoje ten ir iki 1948 – 1949 metų ir dar ilgiau veikė. Ir, matyt, nuo to laiko kažkaip tas nu pasikeitė gal čia. Buvo daug atkelta saugumo darbuotojų, čia buvo dabar va aikštė gi, Katedros vaizdas, anksčiau čia buvo užsodinta medžiais, kad nieko nesimatytų, policija pastatyta priešais komisariata, visus čia stebėdavo. Tai va, tai tos tradicijos nebuvo, kai nepriklausomybė atsikūrė, tai vėlgi tas pakilimas be abejo toks didelis buvo, nes čia ir tremtinių nemažai ir paminklų pastatyta ir visa kita. Ir, sakykim, kardinolas Sladkevičius, kai vyskupu buvo ir grįžo į Kaišiadoris 1984 metais po visų tremčių savo. Kai 1988 metais jį pakėlė kardinolu, tai jį perkėlė į Kauną. 1989 metais atėjo naujas vyskupas dirbti – Matulaitis. Atkūrus tą buvo tam tikras įdirbis ir buvo pakilimas, bet tos senosios tradicijos buvo pakankamai gajos ir, sakykim, nu Algirdo Brazausko čia tėvai gyveno ir jis pats čia vaikystę leido, mokslus baigė. Nu kažkiek jo dėka čia Paukštynai pastatyta Kaišiadoryse ir Kruonio HAE ir Kauno elektrinė ir visa kita. Tai toks buvo, tai, sakykim, tokia visuomenė buvo nevienalytė, buvo dalis katalikiškų, krikščioniškų pažiūrų, patriotinių, o kita dalis – tokie ta prasme abejingi labiau ir tokie labiau vis tiek, na ir rinkimų rezultatai tą irgi atspindėjo, kad čia pradžioje Bradauskas buvo išrinktas, paskui buvo vienu metu išrinktas Saulius Pečeliūnas 1996 metais, bet paskui nuo 2000 metų buvo Bradauskas. Socialdemokratas, kiti kandidatai su juo nepasivaržydavo, nors jis visai nebuvo žinomas. 2000–aisiais, aš prisimenu, kai vyko rinkimai, tai jis ne iš šių kraštų, ten iš kažkur tai Ukmergės ar Vilniaus rajono. Nu bet visur su Brazausku nuotraukose buvo Brazauskas – Bradauskas. Kiti ten net nesuprato, už ką ten balsavo ar už Brazauską ar už Bradauską. Tai jie tą savo kampaniją padarė neblogai ir nukreipė dalį resursų ir t.t. ir kiekvieną kadenciją jį vis perrinkdavo. 2016–aisiais metais jis jau nebekandidavo, tai valstiečiai viską nunešė ir pas mus valstietė laimėjo. Savivaldos rinkimuose kitokie rezultatai 1995 – 1997 metais laimėjo konservatoriai, paskui 2000–aisiais ir ilga laiką pirmavo liberalai, nu antri ėjo socialdemokratai ir tik 2015–aisiais metais konservatoriai buvo tretį pagal dydį, bet tiesioginiuose mero rinkimuose laimėjome, o dabar šiais metais ir didžiausią frakciją turėsime – 9 mandatus ir tiesioginius mero rinkimus laimėjome. Tai vėl kryptama į krikščionišką – patriotinę pusę. Kaip 2020–ųjų Seimo rinkimai susiklostys, bus įdomu pažiūrėti, nes 2016 metais Mantas Adomėnas kandidatavo, pateko į antrą turą, bet labai smarkiai atsiliko nuo laimėjusios. Dabar kas dabartiniu laikotarpiu postūmį prideda, tai be abejo Teofiliaus Matulionio beatifikacija, tai čia buvo visos Lietuvos istorinis įvykis, tiktai sakykim trečiasis asmuo paskelbtas palaimintuoju. Dabar jau žinom, kad bus ir ketvirtasis – Mykolas Giedraitis, kur pripažinti jo nuopelnai ir visa kita. Tada beatifikacija stipriai išjudino ir leido ir mums, savivaldybei, veikti ta kryptimi ir dabar galime matyti neo–freską ant gimnazijos sienos. Tai šiai pirmoji tokia Lietuvoje, kur yra freskoje ne kokie abstraktūs meniniai siužetai, bet yra grynai religinė – krikščioniška tematika. Užsienio šalyse, Lenkijoje ar Pietų Amerikos šalyse tai labai populiariau yra. Toje pačioje Lenkijoje Jono Pauliaus antrojo, kitose šalyse Motinos Teresės ar kitų šventųjų. Tai Lietuvoje nebuvo tokių tradicijų. Tai mūsų ta visuomenė tokia, ne vienas sociologinis tyrimas buvo atliktas, tai Lietuva yra konservatoriškų tradicijų, inertiškesnė tokia, tai aišku kaip balsuoja rinkimuose yra kitas klausimas. Tai tie pokyčiai nėra taip, kad greitai įvyktų. Nesam emocionalūs kaip pietų šalys, tai tas labai gerai atsispindi. Tai mes dabar su ta visa naująja banga, su Matulionio palaiminimu, sakykim, toliau dirbame ir, sakykim, tiek katedra, tiek vyskupija taip pat. Tai vat galim pasidžiaugti, kad prieš dvi savaites buvo suorganizuotas ne kažkur katedroj, bet kultūros centre Gailestingumo šventė. Gailestingumo dienos, kur, sakykim, buvo na šeštadienis, atvyko kunigas Arnoldas Valkauskas, buvo mokslininkė iš VDU, skaitė pranešimus, buvo šlovinimas atliekamas ir buvo šventosios mišios ir, kiek aš atsimenu, tai turbūt pirmą kartą taip, kad būtų na visuomeninėje erdvėje, ten, kur vyksta visuomeniniai renginiai. Nors man pačiam, kai aš toj Bažnyčioj nuo mažens užaugęs ir choruose dainavęs ir trejose pasaulio jaunimo dienosose dalyvavęs ir Lietuvos jaunimo dienos ir buvo įprasta, kad stadionuose kad vyksta, kad arenose ir kažkokiuose hipodromuose ir t.t. Nebijoma išeiti į aikštę, į parką ir kažką daryti, veikti. Tai va. Nu norėtusi, kad būtų mūsų vyskupijos jaunimo centras stipresnis, nes anksčiau jisai buvo pakankamai stiprus ir daug veiklos vyko, daug jaunimo buvo ir dabar to lyg ir nėra. To jaunimo yra gerokai sumažėję ir tų katalikiškų pažiūrų ir einančių į bažnyčią,

chore giedančių. Ateitininkų kuopelę turime, bet irgi negausi – keletas žmonių. Tai šioje vietoje norėtusi didesnio įdirbio. Mes, kaip savivaldybė, skaistiname ir norime įtraukti jaunimą į veiklą. Prieš keletą metų atkūrėme jaunimo apskritąjį stalą ir prieš du metus, jeigu neklystu, kai jau apskritasis stalas sustiprėjo, tai sudarėme savivaldybės jaunimo reikalų tarybą. Esu ir aš pats toje taryboje, esu jos pirmininkas, anksčiau buvo kiti atstovai nuo tarybos, tai bandysim ir toliau tą jaunimą skatinti įsitraukti, kai jaunimas daug kur dalyvauja ir turime tas jaunimo organizacijas – turime liberalaus jaunimo, jaunųjų konservatorių lygą, šauliai pas mus irgi neblogai dirba. Nu ir dar yra keletą jaunimo organizacijų, tai vat stengiamės, kartu dirbti, kartu veikti. O šiaip, sakykim, grįžtant prie tų katalikiškų tradicijų, tai kasmet vyksta, be abejo, parapijos atlydai rugpjūčio mėnesį, tai būna toks didesnis, reikšmingesnis renginys. Per tas Didžiąsias katalikiškas šventes irgi žmonių susirenka daug į bažnyčią. Kartais būna organizuojami dar kažkokie susitikimai. Su kažkokiais įdomiais žmonėmis pakviestais sielovados centre. Ten po mišių ar panašiai. Bet tikrai norėtusi daugiau to dalyvavimo, kai man pačiam teko gyventi tiek Vilniuje, tiek Kaune studijuoti, tai žinau, kaip maždaug yra kituose miestuose, tai tikrai čia dar yra erdvės, ką veikti, kur tobulėti. Na, aišku, mūsų vyskupija Lietuvoje yra mažiausia. Džiaugiamės, kad Kaišiadorys yra to centras, bet pavyzdžiui, piligrimine prasme tai pas mus pagrindine laikoma buvo Pivašiūnai tokia vieta. Dabar kai atsirado Matulionis, tai jau tapome antri, sakykim. Vyskupijos jaunimo dienos visada vyksta Pivašiūnuose ir visada buvo organizuojamas. Rugpjūčio mėnesį visą savaitę vyksta atlydai, kiekvieną dieną atvažiuoja Carito atstovai, nu įvairių dekanatų atstovų ir t.t. Tai vat. Nu kažkiek tai norime perimti į Kaišiadoris ir aš siūliau ir klebonui ir vyskupui, kad mes čia galime organizuoti Vyskupijos jaunimo dienas, nes turime sutvarkytą parką, aikštę, erdvių, kurias galima išnaudoti ir galima organizuoti ir daryti. Tai pradžia yra sakyčiau galbūt yra tokia nebloga. Startinė pozicija. Tikrai labai norėtusi tęsti ir išjudinti, vėlgi, tai nėra vien tik savivaldybės reikalas. Mes tik kaip savivaldybė galime padėti, kažko, ko reikia, suteikti papildomų resursų. Inicijatyva visgi turėtų būti iš jų, taip jau įprastai būna parapijose ar vyskupijose. Tai va. Tai tas ryšys tarkim Bažnyčios su savivaldybe arba Bažnyčios dalyvavimas pasaulietiniame, visuomeniniame, politiniame gyvenime, na iš tikrųjų yra silpnas. Jeigu palygintume su tarpukariu, kur trys kunigai buvo Nepriklausomybės akto signatarais, tai dabar, be abejo, konstitucija apriboja Bažnyčios tiesioginį dalyvavimą politiniame reikale. Tai nereiškia, kad Bažnyčia apskritai negali dalyvauti visuomeniniame gyvenime ir užimti tokių aktyvesnių vaidmenį. Mes stengiamės įtraukti Bažnyčios atstovus į kai kurias savivaldybės komisijas. Pavyzdžiui turime rajono garbės piliečio vardo suteikimo komisiją, tai anksčiau joje dalyvavo generalinis vikaras monsinjoras Algirdas Juravičius, kuris vėliau buvo konsekruotas Kauno vyskupu augziliaru. Tai gaila, kad jis išvažiavo. Kol kas dar to žmogaus, kuris jį pakeistų neturime, nors yra paskirtas naujas generalinis vikaras Jiezno klebonas, bet kol kas jis dar Jiezne tebedirba, galbūt kažkada jau persikels čia. Kiek teko girdėti ir irgi labai džiaugiuosi, kad Teofiliaus Matulionio bylos postulatoriumi buvo paskirtas Marius Talutis, kuris dirba Punske kol kas, bet irgi jį ruošiamasi jį perkelti į Kaišiadoris kaip postulatorių, kadangi čia atvysta daug piligrimų grupių. Pirmaisiais beatifikacijos metais, bent oficialių ekskursijų su autobusais atvyko 9000 piligrimų. Tai yra tikrai ne mažas skaičius, vien oficialių, o kiek dar neoficialių, kur su mašinom užsuko pravažiuodami, tai niekas ir neskaičiavo. Tai tas Marius yra jaunas, iniciatyvus, aktyvus žmogus. Dabar kiek žinau koordinuojantis tiek Facebook paskyrą Teofiliaus Matulionio, tiek interneto svetainę, tai tikiuosi, kad irgi šiek tiek įneš savo naujos energijos, naujų jėgų ir nu tikrai mes esame pasirengę ir norime bendradarbiauti su ta Bažnyčia, nes na vėlgi, dažnai yra sakykim mėgstama vis akcentuoti ir Bažnyčioje per pamokslus, kad katalikybė, kad tas gyvenimas neapsiriboja atėjimu sekmadieniais į bažnyčią, bet turi to laikytis ir kasdienybėje. Tai labai norėtusi ir Bažnyčią matyti tuose viešuose renginiuose, kur ir savivaldybė organizuoja. Ir dažnai jie dalyvauja, tiesą sakant. Dabar tas ryšys yra. Tarkim, birželio 14 d. tremtinių minėjimas dažnai jau dabar dalyvauja klebonas ar kažkoks kunigų atstovas. Nu aišku, dabar Matulionio minėjimai kasmet birželio 14 d. paskirti yra, nu o 15 d. okupacijos ir genocido diena. Tai, sakykim, tam minėjimui suteikia naujų atspalvių, bet mes dažniausiai kviečiame, nu gaila, kad ne visur, kur kviečiame, dalyvauja bažnyčios atstovai, bet pats vyskupas yra labai užsiėmęs ir dažnai jam tenka į Vatikaną keliauti, į Romą, vizitacijos parapijoj ir kiti dalykai, tai irgi, sakykim, na ribotas yra tas jo

dalyvavimas. Bet aš manau, kad toliau sėkmingai darbuosimės ir kviesime visur dalyvauti. Na ir ta Bažnyčia gal, sakykim, nebijos, nepasiliks rezervuotos labai pozicijos.

I: Kaip jūs jaučiatės bendruomenėje? Ar kyla iniciatyvos iš pačios bendruomenės, ar labiau tai yra sielovados centro iniciatyva, vykstantys renginiai? Jūsų nuomone Kaišiadorių bendruomenė yra aktyvi religiniame gyvenime?

K1: Tai šitas gailėstingumo renginys, kur vyko prieš dvi savaites, tai labai džiaugiuosi, nes iniciatyva kilo iš meno mokyklos pučiamųjų orkestro vadovo Artūro Vrublevskio, kuris yra kaunietis ir dalyvauja Kaune tose veiklose. Tai jis pirmiausiai man parašė ir pasiūlė, jei mes tai darytume Kaišiadoryse. Tai aš toks buvau: „Valio, darom“. Tai tuomet jie daugiau bendravo tiesiogiai su klebonu ir vyskupijos šeimos centru. Tai vakar kaip tik vyskupijos šeimos centro vadovė Judita Bernatienė gavo gyvybės apdovanojimą Vilniuje. Tai irgi labai džiaugiamės. Tai va, po to organizacinę tą visą darbą atliko vyskupijos šeimos centras, parapija su klebonu. Mes, savivaldybė, tik, sakykim, padėjom suderinti su kultūros centru, juos įtraukti ir davėm tam tikrų patarimų dėl viešinimo. Taip pat viešiname savo kanalais tą informaciją. Tai čia buvo toks labai gražus pavyzdys, atėjęs iš bendruomenės. Šiaip yra tikrai tų iniciatyvų iš bendruomenės, kurios yra susijusios su tuo visuomeniniu gyvenimu, valstybinėmis šventėmis, tiek su Bažnyčia. Čia kalbant apie visą rajoną. Pavyzdžiui, kai buvo šimtmečio metai, tai viena šeima iš Žiežmarių, jeigu neklystu, sugalvojo numegzti, nupinti Lietuvos vėliavą rekordinę, 50 metrų, gal ilgiau. Žiežmariuose irgi dabar vat neseniai iš juostelių kaišiojama rekordinė vėliava. Paskui bažnyčioje pašventina ta vėliava. Tai viskas labai gražiai. Pavyzdžiui, Žiežmariuose visada rugsėjo pirmąją mokslo metai prasideda bažnyčioje, absolventų diplomų įteikimas vyksta bažnyčioje. Tai ten pakankamai glaudūs ryšiai yra. Kleboną jie kviečia į seniūniją, į gimnaziją, į renginius. Klebonas ateina, pasveikina, visa kita. Tai čia, matyt, tose skirtingose parapijose yra skirtingai. Jei vien tik apie Kaišiadorių miestą kalbėti, tai tas ryšys yra silpnesnis, nes Bažnyčia labiau įsivaizduoja, kad nu, su mokyklom tikybos mokytojai turi bendrauti ir savo darbą atlikti. Tai gal pakviesti ir nueina kažkas iš kunigų, bet tikrai tas nėra dažnai. Su kariuomene turime irgi gražius santykius. Rukla čia yra Jonavos rajone, bet netoli nuo Kaišiadorių. Tai su Vaidoto batalionu ir jo vadu. Tai dvejus metus jie iniciavo tokį paramos labdaros vakarą prieš Kalėdas katedroje. Tai čia suvažiuoja visas batalionas, 600 karių. Vos telpa į katedrą visi, bet jie patys turi tokią grupelę, tai ta grupelė padainuoja, pakoncertuoja, tai kažkas iš rajono meno mokyklų padainuoja, pakoncertuoja. Tai pirmą kartą, kai buvo organizuojama, tai tam tikrų reakcijų iš visuomenės iš vyresnio amžiaus žmonių ir klebonui buvo išsakyta tam tikrų priekaištų: „Kaip čia taip bažnyčioje“. Bet jie atsilaikė, atstovėjo tą liniją, tai va, jau kai antrus metus vyko tas renginys, tai negirdėjau jau tokių priekaištų, viskas labai puikiai praėjo. Mes patys savivaldybėje darome rajono kultūros premijų teikimo vakarą irgi katedroje. Tradicinis renginys tarp Kalėdų ir Naujųjų metų. Irgi džiaugiamės, kad katedra mus priima ir mes pasikviečiame žymius operos atlikėjus ar žymius muzikantus iš filharmonijos ar pan. Tai va.

Tai dažniausiai tos iš bendruomenių iniciatyvos ateina ar tai iš šeimos centro, ar tai iš Carito organizacijos, ar tai iš maltiečių tiesioginio ryšio. Maltiečiai yra šiek tiek toliau nuo Bažnyčios, juos daugiau vokiečiai remia. Irgi džiaugiamės, kad tų rėmėjų yra. Kas dar organizuoja? hmmm. Nu vat jaunimo centras kažkaip anksčiau organizuodavo, bet pastaruoju metu jau mažai mažai organizuoja visko. Neokatechumenai irgi yra organizacija, kažką galbūt irgi suorganizuoja. Nu žodžiu, tikrai pastaruoju metu iš bendruomenės kylantis iniciatyvumas yra šiek tiek mažesnis, bet jie prisideda ir dalyvauja tuose renginiuose, kuriuos mes kartu organizuojame. Vat kurie susiję su Matulioniu kur buvo, tai darėm čia ir po iškilnių, mišių agapes, minėjimus, tai visi įsitraukia ir dalyvauja ir kartu viską daro ir rėmėjus šiek tiek pakalbinam. Tai vat, dar kartais paremia, ir tas pats paukštynas paremia ir kitos įmonės. Nu aišku, dažnai mes į juos kreipiamės, tai gerai, kad ir čia neatsisako. Tai tas toks bendruomeninis gyvenimas, Bažnyčios, parapijos kaip galėtų vykti, kaip yra kitur, tai dar toli gražu iki to Kaišiadoryse, bet kitose vietovėse situacija skiriasi. Kai kur daugiau įsitraukę, kai kur mažiau. Žiežmariai yra jau gražesnis pavyzdys. Na, Kruonis gal irgi ne ypatingai, bet nu čia nuo asmenybės, nuo klebono daugiausiai priklauso, kiek jis organizuoja, vat žinau, čia ne mūsų rajonas. Elektrėnai artimi, bet Kietaviškėse dirbo klebonas ankstesnis, tai jis nu labai stipriai dirbo, įsitraukė, nes tų formalių apribojimų, draudimų nėra Bažnyčiai. Bažnyčia tik negali dalyvauti politikoje, agituoti,

negali kandidatuoti. Nors vėlgi, žinau ir išimčių, pavyzdžiui Birštono klebonas buvo daug metų renkamas į savivaldybės tarybą, nežinau kaip jis su vyskupu derino tuos klausimus, bet vat galit VRK svetainėje pasitikrinti – Jonas Dalinkevičius. Jis ir klebonas ir daug metų buvo renkamas į tarybą, gal čia išimtinė tvarka, ar gavo leidimus. Dabar lyg ir nebekandiduoja. Tai tie formalūs tai taip, bet visa kita. Džiaugiamės, kad, sakykim, vyskupas emeritas Juozas Matulaitis kasmet pas mus vyksta vasario 15 d. Kruonio šile trijų – buvusių partizanų. Vasario 16-osios išvakarėse, tai jis visada dalyvauja ir mišias laiko ir po to šile kalbą pasako, pasveikina. Jis pats, sakykim, kažkiek prisimena gal tuos laikus, kadangi jau vis tiek yra garbaus amžiaus ir tą visą atsimena, kažkiek dar aną, nepriklausomą Lietuvą, nors ten mažas vaikas dar buvo, paskui tą rezistencinį judėjimą kažkiek ir tą santvarką, kuomet Bažnyčia turėjo kažkaip išgyventi ir atlikti tą darbą dvasinį, nors buvo oficialiai ribojama ir visa kita. Represijų jis lyg ir nebuvo patyręs, dirbo, bet dabar vat dalyvauja, kur tokios išskilmės vyksta. Garbaus amžiaus jis yra tai ne visur gali dalyvauti, sveikata ne visur leidžia. Dabartinis vyskupas tokiose šventėse, minėjimuose mažiau. Daugiau kažkas iš atstovų dalyvauja. Jis tik išimtiniais atvejais. Atsimenu, prieš Matulionio beatifikaciją buvo renginys kultūros centre apie Matulionį, tai jis tada dalyvavo. Vyskupas ir pasakė kalbą. Tada irgi gražiai kartu organizavomės su parapija, su šeimos centru. Galbūt dar kitos palaiko organizacijos ir Caritas tas pats. Tai va. Bet nu turi būti lyderiai, turi būti tie žmonės, kurie daro, suka. Ten, kur yra aktyvesni, su tais ir bendradarbiaujame. Jei yra Judita šeimos centre, tai su ja ir dirbame, ar tai klebonas. Jei kitas nori labiau pasitraukti, tai ir pasitraukia. O pačioje Bažnyčioje, tai ten irgi yra tų, sakykim, grupelių: maldos grupių, rožinio grupių, Marijos Legionas ten yra, kitų organizacijų. Aš ten visų gerai ir nežinau ir netgi sekmadieniais mišių transliacijos iš Kaišiadorių per Marijos radiją yra transliuojamos. Mes stengiamės, kad visi būtų čia gyvenantys apjungti, tiek darbe, tiek organizuojant renginius ar kažką. Net ir neskirstome pagal politines pažiūras ar partiškumą, ar kai vadovai yra skiriami įstaigų ir to nėra. Žiūriu vis tiek pagal kompetenciją, pagal tas asmenines savybes ir tiek, kiek galime stengiamės visus vienyti, bet tai yra mūsų daugiau iniciatyva. Iš apačios vyksta šiek tiek tų iniciatyvų. Tų gražių pavyzdžių turime, tikiuosi, kad jie plėsis ateityje, bet norėtusi, kad būtų daugiau. Vėlgi, kadangi čia jau daug metų gyvenu irgi prisimenu, kokie vikarai buvo. Tie jauni kunigai. Irgi labai priklauso, jeigu ateina naujas entuziastingas ir yra su kuo dirbti, yra to jaunimo, tai jis netgi kitas nelaukia, pats eina į mokyklas, pats ieško, prisimenu buvo toks kunigas Algirdas Akelaitis. Jis dabar yra kitam krašte ir VDU kapelionu dirbo, pastaruoju metu nemažai metų. Tai jis tikrai buvo aktyvus. Jis čia buvo įkūręs Kaišiadorių Vyskupijos Jaunimo Komandą – KVJK. Šlovintojai buvo ir dalyvaudavo ir čia kviesdavosi, darydavo renginius, pats eidavo į mokyklas, į profesinę mokyklą, kalbindavo, bendraudavo su tuo jaunimo. Tai jis buvo užsiauginęs tikrai nemažai, bet gaila, kad jau nelabai kas ir liko iš to. Tai vat. Tai dabar trūksta, trūksta. O, sakykim, tų vikarų vėlgi čia įvairių buvo. Įvairių atvejų. Buvo ir tokių, kurie padirbę apskritai kunigystės atsisakė. Tai įvairūs asmeniniai reikalai, tai čia labai nuo žmonių priklauso. Miestelis yra nedidelis, tik 7500 gyventojų, tai potencialas gal, sakykim, toks mažesnis.

I: Ar Kaišiadorys yra aktyvūs religinių renginių prasme?

K1: Nu tai gal kaip savivaldybė bandome aktyvūs būti. Aš galiu palyginti. Tai tikrai anksčiau buvo stipriau. Pavyzdžiui, anksčiau buvo vaikų choras, jaunimo choras, suaugę mišiose giedodavo. Dabar, nu nelabai kažkas likę. Dabar va bandoma vėl kurti, burti, naują chorą ir panašiai. Ir va, kiek su klebonu tenka bendrauti, tai nuo tėvų daug priklauso. Tai visus vaikus, kurie ruošiami pirmai Komunijai, sakykim, kviečia į vaikų chorą, bet jeigu tėvai neveda ir neleidžia, tai niekas ir nesigauna. O tie, kurie kažkada ėjo, atėjo ir užaugo. Ten jaunimas, dar kaip jaunimas dalyvavo, paskui išvažiavo studijuoti, tai viskas. Tai turi kažkas juos pakeisti, tai nu yra pavienių tų žmonių, iniciatyvių. Pavyzdžiui, zakristijonas. Tautvydas yra aktyvus, studentas. Reiškiasi, dalyvauja ir JKL veikloje ir kitose veiklose, sakykim. Tai vat, keletas žmonių yra, kurie, na galbūt dalyvauja patys, kažkiek tai padeda, bet na tikrai. Ta pati ateitininkų kuopelė yra pakankamai dabar jau sumažėjusi ir silpna, bet nu ta prasme, vėlgi, čia sakau su kuo žiūrint, su kuo lyginant. Jeigu lyginant su didžiais miestais, tai norėtusi, kad būtų aktyviau. Jeigu lyginti su mažais kaimeliais, ar ten, kur apskritai tų modernių šiuolaikinių tradicijų nėra, kur sekmadieniais visi atvažiuoja ten į mišias išsiskirsto ir viskas. Nu tai lygtais kažkas ir vyksta ir nėra taip blogai. Ir ypatingai pastaruoju metu, čia su Matulioniu, kas yra

susiję, tai tikrai vyksta ir stengiamės organizuoti patys ir prisidėti ir dabar svarbu tik, kad tos tradicijos tęstųsi, kad ir tas pats Gailestingumo pradėtas renginys būtų kartojamas. Vat, vyko čia neseniai ateitininkų konferencija visos Lietuvos. Irgi galima organizuoti tokius dalykus vat dažniau ir plačiau. Tai tai... Tai vat. Bet ta bendruomeninė veikla, sakykim, tai darbas su tom jaunom šeimom ir pačios Bažnyčios išėjimas didesnis į aikštę, į gatvę ir skelbimas tos žinios, Dievo žodžio. Tai galėtų būti tikrai kur kas didesnis, bet nu viskas ir matyt į resursus remiasi. Kadangi, yra, kaip apskyt, klebonas, vikaras, o parapija didelė, piligriminės grupės ir visa kita. Viskam galbūt ir laiko neužtenka. Vyskupija mažiausia. Tai vėlgi, finansai mažiausi, tai neturi tų padėjėjų, sekretorių daug, visokių tų pareigybių. Tai irgi riboti resursai. Tai mes, kaip savivaldybė turime jau dabar keletą metų veikiančią religinių bendruomenių rėmimo programą. Ten kasmet skiriame dalį lėšų. Tai pirmais metais buvo 50 000 Eur. Čia dabar šiek tiek sumažėjo, 40 000 Eur. Dabar 35 000 Eur. buvo. Tai skiriame šiek tiek lėšų pasiremontuoti ten tą pačią katedrą ar parapijų bažnyčias, nes finansavimas per vyskupų konferenciją yra mažas su vyskupijos ir parapijų. Labai mažas. Iš tų aukų irgi ne kažką susirenka, tai nėra tiesiog kitų šaltinių. Kaip mes, savivaldybė, turime savo objektų turime taip pat daug, bet kažkiek tai stengiamės padėti. Tai vat, katedra per tuos metus tikrai yra išgražėjusi ir atsinaujinusi. Va dabar ir kitos parapijos bažnyčios galės dabar atsinaujinti. irgi stengdavosi savo resursais kiek gali. Na, stengiamės kažkaip tai kiek galim dalyvauti, buvo čia šeimos tarybos sudaryta savivaldybės taryboj, tai ten buvo įtraukti šeimos centro ir Caritas atstovai. Tiesa, ji nebuvo labai aktyviai veikianti. Galbūt šitoj kadencijoj bus aktyvesnė. Tai, matyt, kad bandysim ir toliau tęsti tuos darbus ir toliau vienyti.

Informantas: Muzikos mokytojas, 55 metai. (K2)

Interviuotojas: Karolina Sragauskaitė (I)

I: Man yra įdomus jūsų asmeninis santykis su Bažnyčia, koks yra jūsų santykis su religine bendruomene?

K2: Jo, aš manau, kad aš turiu tikėjimą. Aš manau, kad aš turiu gyvą tikėjimą, nes tikėjimas... kaip sakyti. Tikėti, kad tik „Va, tikėti“ yra vienas dalykas. Darai tada, kad tau būtų patogu. Tą tikėjimą derini prie savęs. O jeigu turi gyvą tikėjimą, tai tiesiog supranti, kad reikia truputėlį tikėti kitaip. Pirmiausia yra Dievas. Aišku, nes nu ir Bažnyčia moko, kad pirmiausia yra Dievas, o paskui yra šeima ar valstybė. Man dėl to šiek tiek yra kartais sunku, nes... Sakykim, nes aš esu šeimos žmogus ir man labai svarbu yra šeima. Ir, sakykim, sakykim... Yra keli dalykai. Nu galima sakyti tie trys dalykai. Šiaip esu ir patriotiškai nusiteikęs žmogus. Va, tėvynė, šeima ir Dievas. Vat tie vat trys dalykai. Trejybė. Kaip ir Šventa Trejybė žmogui. Taip, kartais konkuruoja tie dalykai. Ypatingai šeima ir Dievas. Nors, vėlgi, kaip moko Bažnyčia, Dievas turi būti pirmoje. Kai Dievas yra pirmoje vietoje, tai viskas savoj vietoj. Yra toks pasakymas. Iš tikrųjų augau labai religingoje šeimoje – mama buvo labai religinga, o tėvas, reiškia, buvo kaip sakant, nu tiesiog klausė mamos. Galima sakyti. Jie turėjo savo tikėjimą, ką jie filosofijų nevarinėjo. Kai paklausdavo, kad kažką paaiškink – mama sakydavo, jog Dievas yra ir tu nusiramink ir tu manęs daugiau neklausinėk. Ir Dievas, ir ji šito šventai to laikėsi iki paskutinės savo sekundės gyvenimo. Ir kaip toks pavyzdys. Tai tas toks vaiko supratimas kaip ir visų turbūt apie tą tikėjimą. Sunku buvo išlaukti ir tų mišių pabaigos, nu kaip vaikas. Po to 11 – 12 metų mes gyvenom Žemaitijoj. Aš pradėjau groti ir vestuvėse ir tuo pačiu laidotuvėse. Nu tiesiog pūčiau trimitą ir tiesiog matydavo žmonės, jog grojau orkestre ir suaugusių ir muzikos mokykloj. Aš grojau normaliai ir imdavo mane giedoti giesmių. Tai aš 15 metų augau toje Žemaitijoj, toje kalnų tradicijoj. 15 metų ant pragiedojimo. Ten tas tikėjimas būdavo toks, kad į savaitę kartą, ar kartais du kartus į bažnyčią, bet stebėdamas tuos suaugusius muzikantus. Vienas per Pakylėjimą priklaupdavo, kitas ten sėdėdavo iš viso. Tai ta patirtis buvo įvairiausia. Tai tas tikėjimas vėlgi nei pagerėjo, nei pablogėjo. Buvo tiesiog toks eilinis, toks eilinis katalikas buvau kaip vaikas. Kada atvažiuom čia gyvent, jau su žmona. To tikėjimo irgi tokio neturėjom, nes eidavom tik per šventes. Atsipalaidavome galima sakyti. Iš viso tikėjimo neturėjom, galima sakyti. Kai eidavom į bažnyčią, tai tik per šventes: per Velykas ar Kalėdas nu kartais dar. Laukdavom, kada tos mišios baigsis, arba tiesiog

neišlaukdavome, kad vėlgi grįžtume namo, kad su kompanija švęstume. Kad tiesiog va taip. Ir kažkaip žmona va truputėlį, pirmas gal buvo vat toksai susidomėjimas tikėjimu ir Dievu. Mes turime tokius draugus Olandijoje: daktaras, reiškia. Jis kažkaip pradėjo šnekėti apie Dievą. Taip paprastai, nuoširdžiai ir aiškiai ir kažkaip mus užkabino. Jis pradėjo pasakoti, kad Dievas yra ir t.t. ir pan. Kad be Dievo čia niekas nevyksta. Buvo tokia įdomi patirtis, kad užsieniečiai, taip įdomiai šneka. Ir žmona pradėjo ieškoti Dievo jau daugiau negu aš. Aš dar, taip sakant, plaukiojau dar truputėlį. Ne truputėlį, o gal daug. Čia vat būdavo tokios šeimos stovyklos prasidėjo. Ir mes tiesiog nuvažiavome į Birštoną į vieną tokią stovyklą šeimų ir mes su žmona barėmės, nes aš nesupratau, ko iš manęs nori, nes aš tokio atvirumo nenorėjau labai, sakykim, man nepatiko tas atvirumas, išsipasavimas, dar kažkas. Nu žodžiu, aišku, ir dabar aš turiu tokią kietą širdį pakankamai dėl tų visų dalykų. Tai kažkaip tai, ji nusprendė, jo reik ieškoti, eiti tuo keliu. Man kažkaip taip buvo: mes vyrai, tokie žemaičiai, sunkiai priimame tokias tradicijas arba staigiai nepriimame kažką naujo, kad reikės kažką tai keistis. Aš žinau, kad jeigu reikės atrasti kažkokį tikėjimą, kaip tuo laiku mažiau. Tai reikės kažką daryti, o daryti noriu tiktais tuos smagius dalykus, kas tau patinka. Sakykim, ne tai, kas reikia. Tai vat nuo čia prasidėjo. Paskui, mus pakvietė į Joanitų stovyklą, brolių vienuolių Joanitų. Į Anykščius. Kažkaip tai. Aš vėl sakau: aš važiuoju pažvejoj į Šventąją, pasiėmiau meškeres. Ten du vaikus turėjom tuo metu ir sakom, važiuosim į tą stovyklą. Tu galėsi eit melstis, jei nori, o aš jau važiuoju žvejoj. Vaikai, tai kiek žinau, juos ten užims, nes būna grupelės, kur juos užima. Nu nuvažiavau. Sutiko mane tie Joanitai. Renaud Marie. Kitų neprisimenu vaikų. Paskui jie pasakojo. Paskutinį vakarą atvažiavo PAŠNEKOVO VARDAS ir paklausė: „Nu, kur čia kimba žuvis?“ Mes jam parodėm, kur daugmaž ten eit. Ir jis galvojo, kad tuo viskas ir baigėsi. Pirmą vakarą aš žvejojau, paskui susirinkom prie laužų. Klausia, gal groji kažkuo. Sakau: „Groju, va gitara.“ Paklausė: „Ar galėsi mums padėt, pagiedot.“ Paėmiau gitarą vieną vakarą, kitą vakarą kažkaip tai su vienuoliais žaidėm futbolą. O, sakau, moka žaisti futbolą ir nebloggeriu negu aš, reiškias gerai kažkas yra su tais vyrūkais. Tai žaidėm futbolą, po to bendravom ir jie kažkaip patraukė, patraukė, patraukė po truputėlį. Paskui prasidėjo išpažintys viso gyvenimo ir visi dalykai visi kokie. Ir kažkaip tai grįždamas iš ten aš jau supratau, kad kažkas pas mane keisis, tokia šiluma perėjo, tai retai man būna. Du kartus gyvenime man taip yra buvę. Aš tikiu, kad tai yra Šventoji Dvasia, kuri veikia, aišku. Tai va, ir grįžom ir kažkaip tada pradėjom, pradėjom po truputėlį čia eiti į bažnyčią ir, sakykim, ir kiekvieną sekmadienį. Žmona išitraukė į maldos grupę. Aš kažkaip, bandėme su veikliaisiais vyrais bendrauti iš pradžių. Paskui kažkaip tos grupės tokios neatradau ir neturiu, bet man visą laiką norisi turėti kažką, kažkas būtų kad su muzika. Su giedojimu, nes aš pragiedojęs esu tas kantičines giesmes Žemaitijoje. Kur kalną giedot. Tai norėjosi tokios vat kažkokios grupelės. Tai mes turime iš tikrųjų tokią grupelę, kai vat vėlgi, buvom sutarę, kad repetuosim, kad kažką darysim, bet per tuos darbus, per tą gyvenimą, per tą išgyvenimą kažkokį tai Lietuvoj, kad ir nori kažkaip tai išgyventi, pragyventi, turi labai daug dirbti, kai dirbi ypatingai pedagoginį darbą, tai nenori tu matyti tų žmonių vakarais. Tai yra sudėtinga, iš tikrųjų. Aš dirbu trijuose darbuose. Keturiuose, galima sakyti. Ir vis su žmonėm, su vaikais – nuo darželio iki gimnazijos. Pas mane eina visi tarpiniai amžiaus ir darželis ir progimnazija, ir gimnazija ir visos šitos nesąmonės po pamokų rengiamos. Ir išties sunku, dar sunku kažką varyti ir nelabai ir norisi. Dažniausiai vat mes kai pagiedojimas, kai mes su draugais giedam, kai kažkas iš draugų ar artimųjų miršta. Nu kažkiek pašlovinam su grupe, kai būna kokios šventės pas mus katedroj, šiek tiek adoracijoj pagiedam, vat tokie dalykai. Bet iš tikrųjų vat, reikėtų kažkokios bendruomenės man taip pat, nes kaip sakant kunigams žymiai sunkiau negu vienuoliams, nes vienuoliai turi bendrystę, o kunigams paliktiems vieniems yra sudėtinga ir pavojai ir kas tik nori. Ir pagundos. Brolija yra brolija. Tai vat. Neturiu aš tos grupės tokios, į kurią eičiau. Apart va šitos grupelės, kur mes pagiedam.

I: Ar jūsų draugai, šeimos draugai yra labiau iš bažnytinės aplinkos?

K2: Supratau. Iki sakykim, kaip aš sakau, gyvenimo tarpsnis iki Joanitų ir po Joanitų. Iki Joanitų tų draugų buvo įvairiausių, sakykim. Ir netik kad pažiūrų, bet ir dėl tikėjimo, ir, sakykim, tie visi susiejimai ir tokios šnekos pasaulietinės su pasaulietiniais juokeliais ir panašiai. Kažkaip anksčiau kaip ir tikdavo, bet kai aš atsiverčiau, man viskas persivertė ir man nebetinka tie juokeliai pasaulietiniai ir sakykim ir tų draugų sumažėjo tas ratas, gal ne vien dėl tikėjimo, bet ir gimė vaikai, namus statėmės. Iš tikrųjų, daug rūpesčių, daug reikalų, ir ligos ir visi kiti reikalai. Daug rūpesčių

namuose ir tas visas toks gal truputėlį keitėsi gyvenimas ir amžius toksai vyresnis. Taip sakant, vyresnis pasidaro, gal tų draugų mažiau norėjosi, bet ir kompanija, kur sakykim su pasaulietiniu mąstymu, su juokeliais pasaulietiniais, anekdotais visais su visais kitais reikalais, kažkaip tas mums nebetiko ir mes atsiribojome nuo to iš tikro. Ir, sakykim, atsirado kitų draugų, kurie prie tikėjimo yra. Ir kompanijų.

I: Ir čia iš Kaišiadorių ar ne?

K2: Ir iš Kaišiadorių ir ne iš Kaišiadorių. Sakykim, visaip yra. Tų draugų yra įvairiausių. Labai daug turime kunigų draugų. Dabar skaičiuoju, kiek tų kunigų yra buvę mano mokiniai. Suskaičiavau net septynis ar šešis.

I: Oho.

K2: Ir yra viena vienuolė. Dabar vienas išėjo iš kunigų. Tai sumažėjo šiek tiek, pamažėjo.

I: Bet vis tiek labai daug.

K2: Bet čia joks mano nuopelnas. Tik tiek, kad tuos žmones pažįstu artimiau. Net vienas kunigas pasakė, kad, „Kai įstojau į seminariją tu man pasakei: žiūrėk į kokį kelią eini. Kai eisi, čia bus sunkus kelias, čia taip ir taip. Čia jūs manęs neskatinot tuo keliu.“ Sakau: „Jo, nes mano supratimas buvo kitoks.“ Visai tai vat. Gal paskutiniai klierikai, kunigai, kurie kažkokį tai žodį užtarimo gal turėjo iš mano pusės dėl tikėjimo, kad teisingai jie daro. Šiaip tai, ankstesnieji, tai aišku ne.

I: Kaišiadoryse yra bendruomeninės veiklos bažnyčioje, parapijoje į kurias jūs įsitraukiate? Ką jūs pastebite?

K2: Dėl įsitraukimo kaip pasakyti: kai reikia, visą laiką padedu kažkaip tai, kažkam tai. Apženyjau daugumą kunigų, kurie tapo kunigais. Ir ženijau su Bažnyčia. Visą laiką mes su šeima giedodavome. Toks judesiukas būdavo toliau. Važiuoja čia tokia labdara iš Vokietijos. Vokietukai iš miesto Riede's. Ir dabar jie buvo atvažiavę. Jie veža labdarą ir mes juos užimame irgi kažką gero darome. Jie veža žmonėm visokius medicininius reikalus, reikmenis. Mes visus tuos vokiečius užimame ir bendraujame. Kaip ir pliusą darome rajonai.

I: Sakydamas „mes“ jūs kalbate apie save ir savo draugus ar kitokias žmonių grupes?

K2: Čia tiesiog yra tokia grupelė susikūrusi, mes su savo žmona, dar keli žmonės, dar keli žmonės. Su mokiniais esame važiavę. Tokie draugystės saitai, nes kaip sako patys vokiečiai: mes jaučiame tą tokią gėdą ir sako tą, reiškia, tą, ką esame padarę per tuos visus karus, tai mes norime truputėlį kompensuoti tų karų, reiškia, padarytas žalas ir atvežti žmonėms kažką padėti. Kažkokius medicininius dalykus, tai mes prisidedame prie tokių dalykų. Mes visą laiką grojame su šeima per, kai būna atlaidai. Tada dažniausiai grojame. Tai dėl kitų vat grupelių, dėl jaunimo, tai čia kunigas Algis Akelaitis, jis buvo pradėjęs visą reikalą. Su jaunimu ir buvo labai gražaus jaunimo, nes iš tiesų žmogus – kunigas nu tiesiog tam sutvertas. Jis labai mokėjo ir moka su jaunimu ir jį užvesti, tiesiog tą paraką tokį parodo savo ir paskui jį sekė. Ir čia to jaunimo, reiškia, buvo labai daug. Ir giedančio ir šlovinančio. Dabar tai išaugęs tas jaunimas į suaugusius žmones, kurie puikiai tą daro. Tam pačiam Vilniuj šiuo metu gieda ir šlovinimo giesmes ir kantičines pradeda giedoti. Ir tas pats Gedas Ivaškevičius ir Gintas, kur dabar klierikas ir kiti, jo broliai, mano vaikai, kurie patarnautojais visi buvo ir dabar patarnauja. Sūnus vyriausias ir jauniausias turi šlovinimo grupę. Gieda ir groja abu. Tas jaunimas buvo, kol su jais užsiėmė, o kai jie tiesiog liko be kunigo. Ne visi turi tą Dievo dovaną būti su jaunimu. Kiti kunigai sako: mes nemokame, mes negalime, mes kažką darome. Tai daro kitką, bet kunigas Algis puikiai darė šitą visą reikalą. Nors kartais jis sako, kad čia truputėlį kvepia protestantizmu arba kažkuo. Tos giesmės tokios. Bet aš manau, kad viskas yra gerai, kas šlovina Dievą. Iš tikrųjų tokia forma, ar kitokia. Svarbu, kad šlovina Dievą. Taisyklių dabar tokių sunku atrasti, kad giedotų kažkas, kaip senovėje giedotų, kaip kantičines giesmes, tai sudėtinga. Nes aš toje tradicijoje augau. Aš mačiau, kaip visas kaimas laidoja žmogų. Aš mačiau, kaip tiesiog geriausia troba kaimo, ar kambarys yra atiduotas tam nabašninkui. Tas dvi paras susirenka žmonės, kiaulė pjauna patys, patys duobę kasa, patys gieda vakarais. Užvesdavo moterys, atitardavo vyrai ir mes su dūdom vadinamom atitardavom, po to, jau po kiek metų, jau kartu vyrai su moterim užvesdavo ir mes atitardavom muzikantai – triūbočiai, o po to jau paskutiniaisiais metais mes ir užvesdavom, ir atitardavom ir pūsdavom dūdas. 15 metų grojom. Ir aš mačiau, kaip ta tradicija keitėsi ir nyko iš

tikrųjų. Dar aš spėjau matyti tą senąją tradiciją kaip žmonės laidoja savo, sakykim artimą, savo kaimyną, kaimo žmogų. Tai vat tame aš augau.

I: Bet kantičkos, man atrodo, po truputį atgyja.

K2: Dabar tai darosi madinga. Sakykime, ačiū Dievui, kad būtų kam giedoti.

I: Mano draugai vieni gieda kantičkas. Važinėdami po kaimus atrado močiutes, kurios dar gieda.

K2: Atrasti sudėtinga. Tas vat ir skiriamas. Aukštaitijoje, Dzūkijoje rožančius yra giedamas. Kai atvažiavau čia ir sužinojo, kad aš trimitininkas esu, tai manęs prašė groti laidotuvėse. Jei grodavu maršus Kaišiadoryse. Šopenas, kiti maršai, sakykime, Šopeno maršas. Jie vienintelę giesmę, kurią mokėjo: „Marija, Marija“. kai mes Žemaitijoje vien giesmės grodavome ir giedodavome apie jokių maršus kalba nėjo, nebent kokį komunistą laidodavome, bet jeigu žmogus normalus ir jokiai partijai nepriklausė, tai tik giesmės Žemaitijoje, o čia visiems. Čia nebuvo tokios mados Kaišiadorių krašte. Man teko kai pagroti keliolika metų tiesiog maršus ir vienintelę giesmę „Marija, Marija“. Taip buvo.

I: Koks jūsų santykis su politika?

K2: Kiekvienas katalikas turi būti ir politikoje. Juo labiau politikoje, tuo labiau turi būti katalikas, kuris jis nepasislėpti tik tikėjime, nes šalia yra ir gyvenimas, kur reikia rodyti pavyzdį. Ir visuose kituose darbuose, bet ne tik kur Bažnyčia nuėjo, bet turi rodyti pavyzdį ir visuomenėje, ne tik darbe, bet ir visuomenėje, ne tik kolegų tarpe, bet ir politikoje. Aš stengiuosi į politiką neiti, bet kai reikia, paprasčiau, matau, kad verta tai daryti dėl žmogaus, dėl politiko, visada kažką parašau, jeigu manęs paprasčiau kaip žinomo žmogaus Kaišiadoryse. Parašau kažkokius žodelius užtardamas tą žmogų, kuriuo pasitikiu ir manau, kad tas žmogus gali kažką gero daryti miestui, rajonui ir t.t. Lietuvai ir tai yra labai svarbu, nes politikai turi suprasti vieną dalyką, kad jie ateina ne posto užimti, bet jie ateina dirbti žmogui, jie turi ateiti dirbti žmogui, kad visiems būtų geriau, nes jie turi valdžią. Tai svarbiausia yra dirbti žmogui, miestui, rajonui, Lietuvai, kad po to visi geriau gyventume. Kai visi supras tą dalyką, tai tikrai ateis iš idėjos. Aš manyčiau, kad iš vis tie, kas eina į politiką, užima tuos postus, jie turi visą tą politinių postų, ką turi prieš rinkimus turim pavyzdį dabar ane, bet kažkokių tai turtų turi atsisakyti, kad grynai dirbtų žmonėms, jie tiesiog turi kažkokį gyvenimo plotą. Tiesiog susilyginti su paprastu žmogumi, kad pajautų kaip gyvena, nes tas atotrūkis tarp žmonių yra baisus ir kuo toliau, tuo baisnis jis darosi. Aš suprantu, kad turi uždirbti žmonės daugiau tie specialistai, kurie gabūs, tikrai savo darbo žinovai, profesionalai. Tai faktas, bet politikai turi tą darbą savo dirbti profesionaliai visiems ir tiems turtingiesiems ir tiems neturtingiesiems. Ypatingai jeigu kalbame apie neturtinguosius. Situacija tokia neadekvati gaunasi, nes žmogus, kuris gauna pašalpą, gauna vos ne tą pačią sumą kaip ir žmogus, dirbantis darbą, ir dar pakankamai sunkų. Tai čia nesutvarkytas tas reikalas visai yra, nes jeigu tu nedirbi, tai nieko tu ir negauni, o kam jie sako: „O kam man dirbti, jeigu mes gauname tokias pačias pašalpas?“ Ir dar net mokyklose jų vaikai už dyką valgo ir jie nesirūpina jokiais darbais ir jie laukia iš valstybės tos paramos. Ir mes tokią blogą sistemą padarę. O tas, kuris dirba, tai ir mokesčius turi susimokėti, ir už vaikus susimokėti. Ir tokios vat ir nelygybės labai, kurias reikėtų suprasti ir tvarkyti. Bet čia vienas kaip iš pavyzdžių, sakykim. Bet nu politika turi dirbti žmogui ir, sakykim, katalikas turi sąžiningai balsuoti ne vien dėl to, kad „patinka–nepatinka“, „pažįstu–nepažįstu“, bet tiesiog turėtų sąžiningai balsuoti tam, kad tas žmogus dirbtų visiems. Sąžiningai dirbtų visiems: tėvynei, tėvynės labui. Tam, kad mes galėtume klestėti. Mes seniai jau galėjome klestėti. Iš tikrųjų pagalvojus apie pokario tuos metus. Po Pirmo Pasaulinio Karo mano senelis buvo savanoris, jis kovojo kare ir po to grįžo, gavo žemės. Lietuvos savanoriai gavo žemės ir, sakykim, tiesiog savo pavyzdžiu, rodė kitiems žmonėms ūkininkaudamas, kaip reikia mylėti Lietuvą. Net turėjo trobą ir vienam gale tiesiog labdaros pagrindais buvo atidavęs pradinę mokyklai. Tiesiog vieną galą pradinę mokyklai. Gal aš dėl to mokytojas šiek tiek esu. Pradinė mokykla buvo vienoje pusėje, o kitoje pusėje gyveno mano senelis, mano tėvas. Ir jie ūkininkavo. Ir ką noriu pasakyti: kad tais laikais, per dvidešimt metų nepriklausomybės ir mes turėjome priešus iš visų pusių: iš Vokietijos, iš Lenkijos, iš Rusijos. Bet mes sugebėjome per tuos metus pastatyti ir Tauragę, ir Kauną, kai buvo sunku, kai nebuvo tų Europos lėšų, jokių paramų nebuvo. Ir Klaipėdos kraštą atsieniėme ir visai normaliai gyvenome. Litas buvo labai aukštai vertinamas ir mes geriau gyvenome negu suomia. Estai prasčiau gyveno. Latviai dar geriau gyveno. Ir mes geriau gyvenome negu

suomiai. Jeigu ne APK, tai iš tikrųjų mes klestėtume ir sugebėtume nepriklausomybę paskelbti. O dabar, kada mes jau gyvename jau tiek laiko ir mes esame kaip niekada saugūs – NATO mus saugoja, ES – mes esame ir kažkaip tai vat, kuo toliau, tuo labiau matau sunkesnę tą ekonominę padėtį, tą atskirtį tarp žmonių ir kažkaip ne taip gaunasi ir tas gyvenimas. Ir aš manau, kad tuoj tų pačių mokytojų nebebus kaip ir medikų. Vienas iš sunkiausių darbų yra pedagoginis darbas, ypatingai šioje situacijoje, kas dabar Lietuvoje darosi. Daug visokiausių dalykų su Europos Sąjunga, visokie šposai čia ateina pas mus. Sudėtingi dalykai darosi ir, sakykim, katalikui būtinai reikia būti politikoj. Nu kaip politikoj, kas nori, tas į ją eina, bet mano toks, reiškia, požiūris – aš tiesiog nu nenoriu ten į tą politiką, nenoriu ten kažkaip užsikabinti ir būti politiku ir tiesiog turiu savo nuomonę, kurią išsakau viešai, kartais su mokiniais. Aš kaip sakau, aš turiu labai didelę auditoriją – turiu mokinius su kuriais mes pašnekame ir kartais jie tiesiog paklausia mano nuomonės – kaip aš mąstau, ką aš galvoju. Ir, sakykim, neišvengiamai kiekvienas žmogus yra politikas to nori, ar nenori. Kaip ir savo mokiniams sakau, kad kiekvienas iš jūsų esat dainininkas – vis tiek dainuosit gyvenime. Ar geriau ar blogiau, bet vis tiek dainuosi, gal nedažnai, bet kartą kitą tikrai užtrauksit tą dainą. Taip ir politikoje. Tai yra svarbu. Turėti savo poziciją yra labai svarbu.

I: O jaučiate Kaišiadoryse paramą politikams arba bendradarbiavimą su savivaldybe?

K2: Tokios politinės paramos manau, kad nėra, nes kaip ir suprantu, kad kunigai kaip ir negali to daryti. Už kažką agituoti, kartais kunigai pasako su potekste tą savo mintį. Netiesiogiai, bet sus potekste, kad reikia rinkti gerus žmones, reikia rinkti sąžiningus žmones. Bet čia irgi. Vienam žmogui vienas yra sąžiningas, kitam – kitas. Mes neturim tokių kaip Svarinskas ar Svirskis: tokių kunigų, kurie politikavo. Bet dabar ir tokio reikalo nebereikia iš tikrųjų. Sovietiniais laikais buvo kunigams sunku – išlikti savimi, nepasiduoti KGB pinklėms. Dabar yra paprasčiau. Bet, sakykim, mūsų visi kunigai labai gražiai bendrauja su politikais, per daug savo nuomonės nekišdami. Tiesiog neatskiria vienos ar kitos partijos. Gal kažkur viduje turi, kaip ir kiekvienas normalus žmogus, prijaučia vienai ar kitai partijai, bet kad kažkokia griežta pozicija būtų, kad tik tie geri ar tie – aš manau, kad taip nėra. Man taip atrodo.

I: Jūs pokalbio pradžioje minėjote apie kunigą Algį, kuris dirbo su jaunimu. Taip jau nebėra? Koks yra dabartinių kunigų santykis su žmonėmis?

K2: Jeigu pradėkime kalbėti apie vyskupą, tai žmogus yra be galo užsiėmęs. Ypatingai su Teofiliaus Matulionio visa ta byla. Žmogus tiesiog daug dirba ir visokios vizitacijos, po visą rajoną važinėja žmogus. Tikrai daug dirba jis. Kaip sakant, pas jį jau kiti reikalai. Emeritas mūsų Juozas – labai nuoširdus vyskupas. Tiesiog dabar jis jau amžiuje, laiko mišias ir klauso išpažinčių. Klebonas yra iš tiesų žmogus, perkrautas darbais ne tik dvasiniais, bet ir ūkiniais. Visi remontai bažnyčios yra ant jo pečių – visa katedra, visi šildymai, visi reikalai. Ir Carito vadovas. Žmogus tiek dirba, kad nemaža. Ir ne bet kas pavežtų. Ir žmogus pedantas yra – jis rūpinasi ne tik ūkiniais ar dvasiniais dalykais, jis ir Caritu rūpinasi. Ir mišias laikyti. Nu žodžiu. Nei to laiko, nei sveikatos, kad kažką tai už kažkuo daugiau. Ačiū Dievui atėjo mano mokinys Mindaugas Grinda, kuris yra labai energingas ir turi iš tikrųjų kiek darbo ir su laidotuvėm ir su vestuvėm ir važinėja į ligoninę, meldžiasi už žmones ir mišias laiko ir, sakykim, kai suserga kunigai, važinėja po rajoną, mišias laiko. Jam, turbūt, ir jis mėgsta su suaugusiais žmonėmis, jaunimas jam, sakykim, laiko trūksta. Jam, kiek suprantu, ir tinka vyresni. Kancleris Gediminas kunigas tai vyskupijos visi tie dokumentai – jis paskendęs tarp visų tų raštų, tų dokumentų. Jis toks daugiau rašo žmogus. Turi Sauliukas kunigas atvažiuoja, padeda kartais, bet jisai yra kariuomenės kunigas. Atrodo iš Tauragės jis yra. Kai turi laiko, tai jis atvažiuoja žmogus ir sakykim mišias laiko ir daug padeda bažnyčiai. Tiesiog laisvu noru. Savo noru atvažiuoja. Kartais, va, pavaduoja Aukštadvary Sudavičius, kai suserga. Čia, galvojau, kad ateis tos vienuolės mūsų trys. Nu kaip jau nebenaujos, jau 5–eri metai, kad, sakykim, su jaunimu bandys, bet kažkaip tai nežinau. Bando Jolanta, va, sesuo kažką daryti su jaunimu, bet kad tokio jaunimo surinkti kaip grupę – giedojimui, šlovinimui – tai čia reikia pasišventimo, reikia Dievo dovanos, ją turėti. Reikia tokio žmogaus, kuris išdrįstų, jeigu ateitų koks naujas kunigas, kuris turi pašaukimą tam dalykui, tai būtų gerai, bet kol kas yra, kaip yra. Jie yra perkrauti kunigai, bet galbūt ir charizmos tam jaunimui neturi. Nes ypatingai sunku. Kažkaip vat Algiui pasisekė, surinko kažkaip jis tuos vaikus. To jaunimo mažėja. Nu kažkaip keičiasi viskas, ne tik gamta, bet ir žmonėse viskas keičias.

I: Čia turbūt natūralu su kunigais. Daugumai taip yra. Miesteliuose dažniau būna ūkinių darbų.

K2: Neturi kada. Tiesiog kitus. Kunigai sako, kad nebėr laiko melstis, nes reikia lipdyti tvorą ir panašiai. O čia didžiulis darbas yra atliktas su langais, su bažnyčia, su šventoriumi, su kuo tik nori. Su koplyčiom, kiek čia. Ir Gailestingumo koplyčia. Ir reikėjo Teofilui, reikėjo įrengti koplyčią. Tai klebonas yra paskendęs darbuose. Žmogus taip sukasi, kad tik spėtų. Na va.

Informantas: Studentas, gyvenantis Kaišiadoryse, 21 metai. (K3)

Interviuotojas: Karolina Sragauskaitė (I)

I: Kaip jūs apibūdintumėte Kaišiadorių bendruomenę?

K3: Negalima atsakyti vienareikšmiškai, šitas klausimas kompleksiškas, jei tai būtų koks nors kaimas, kuriame būtų 100 gyventojų, galima būtų juos vertinti kaip bendruomenę vieną tokią ir kažką sakyti. Kaišiadoryse yra skirtingų žmonių grupių – yra miesto žmonės, galima sakyti – senoji inteligentija; jaunos šeimos; jaunimas; naujakuriai, kurie tik pradeda gyvenimą Kaišiadoryse. Yra šiaip žmonės, kurie ypač dabar ar po Teofiliaus... [Juk] čia yra relikvijos ir visa kita, tai jie [žmonės iš kitų vietovių] labai dažnai atvažiuoja. Pavyzdžiui, net iš Rumšiškių arba iš ten Kauno. Tai va. Tai tas vienas dalykas yra, pirmiausia tas kompleksškumas. Tada kitas dalykas yra, kad turime palyginus aiškų ta veiklą ji vyksta, yra sielovados centras vyskupijos ir yra maldos grupelių, tai tas daug prideda. Yra daug tų bendruomenių, bet dalis jų tokie gana uždari ratai, kurie yra iš esmės atviri, bet šiaip žmonės, kurie nedalyvauja dažnai turi tokį kaip kokį kompleksą ir žinai, kartais vengia prisijungti. Tai va.

I: Kaip suprantu, šios grupelės yra atviros ir žmonės gali prie jų prisijungti, bet iniciatyvumas nepastebimas.

K3: Taip, ir kitas dalykas, nu šiaip ir vyksta tos veiklos ir yra gana bendruomeniška parapija ir t.t. Klausimas, jeigu taip kritiškai žiūrint, tai nemanau, kad išnaudoja tas visas galimybes, nu tai yra neeilinė vieta. Ir Matulionis ir t.t. Ir nelabai visus tuos dalykus išnaudoja. Palyginus su tomis sąlygomis, kurias turi tai, nu parašyčiau nu taip iš to kokius septynis su puse iš to, kiek galima padaryti.

Žinai, kas dar yra. Klebonas kaip ir vadovauja, bet yra vyskupas, tai jisai priima sprendimus kažkokius tai. Daug irgi priklauso nuo tų sprendimų. Dalis jų pažangą sakykim teikia, dalis galbūt ir ne. Tai va, kaip tokį sėkmės pavyzdį aš matau Telšius, Kaišiadoris dar tikrai yra iki to kur tobulėt. Čia priklauso gal ir nuo pačių asmenybių.

I: Patikslinkite, nuo kokių asmenybių tai priklauso?

K3: Nuo dvasininkų, nuo vyriausio dvasininko. Kaip susidėlioja prioritetus, kokius poelgius daryti. Tai va, sakau, čia toks anonimiškas vertinimas iš šono.

I: Kiek jūs pats įsitraukiate į bendruomenės veiklą?

K3: Nu tai vėl, yra ta mišių bendruomenė, tai toje mišių bendruomenėje aš dalyvauju ir tose mišiose aš dalyvauju. Ekskursijas veddavau, tai įsitraukiu, prisidedu prie to, bet pavyzdžiui yra, na yra ta problema su jaunimu, nes vadovauja vienuolė, pati necharizmatiškiausia, tiesiog jinai atstumia, nu savo tuo buvimu, tą jaunimą. Ir jeigu būtų koks kitas žmogus, tai tos veiklos tikrai galėtų būti. Nes nu čia yra tas gebėjimas vadovauti yra, galima sakyti, atskiras mokslas. Ir tai yra, nu ir ne tik tavo kaip kataliko santykis su tikėjimu, kiek daugiau netgi verslumas tam tikra prasme. Nu gebėjimas, nu vadybiniai gebėjimai, tie tokie gebėjimai marketinginiai vos ne. Nu ir tas gebėjimas įtraukti žmones, tai yra nu irgi atskiras mokslas, kur dažnai trūksta dvasininkams ir nu sakau, Kaišiadoryse gal iš dalies yra naudojimąsis ta padėtimi, kad ne visados ir norima gal labai įtraukti, nes tas įtraukimas dar daugiau darbo prideda. Nes ir taip yra ką veikti, nu tai taip kad nu. Taip jau kritiškai vertinant, bet šiaip tai iš kitos pusės, kai žinai, kai pasižiūri nu, kad ten pavyzdžiui kokiose kaimiškose parapijose, tai visiškai niekas nevyksta arba netgi kai kuriose vyskupijose ir taip toliau. Pradedant nuo sutvarkymo, nuo pačios estetinės aplinkos sąlygų, baigiant tuo pačiu rūpesčiu ir tuo turiniu mišių ir t.t., pamokslų turiniu ir t.t. Nu aš manau, kad vis dėlto tai yra gana vienas iš tokių geresnių pavyzdžių

Lietuvoje. Dabar šeimos, be abejo, kiekvieną bendruomenę reikia vertinti atskirai. Va sakykim, mano šeima yra aktyvi šeimos centre, tai yra vienas dalykas, tai nu šeimos centras atlieka tas savo funkcijas tokias, kokias turi atlikti, tai jaunavedžių rengimas ir taip toliau, bet yra taip, kad ten yra draugų ratas ir jie vos ne kartą į savaitę, nu poros, sakykim va mano tėvai, ten tokio amžiaus žmonės maždaug nuo 35 iki 60 metų tarpe tam susitikinėja ir nu tai draugų bendruomenė daugiausia. Ir per tai dalinasi tuo tikėjimu, dalinasi ta patirtimi ir šeimos centras yra, pavyzdžiui, jisai Lietuvos mastu yra vos ne stipriausias.

I: Kaip vertintumėte parapijos žmonių pilietiškumą, domėjimąsi politika?

K3: Čia su viskuo, ne tik su politika, bet ir su viskuo yra. Ledlaužių nėra. Žmonių, kurie eitų prieky. Ir vat pavyzdžiui, nu vat ir tas pats su Vyteniu, kad jisai laimėtų, nu aš irgi labai didelę darbą padariau ir tuo metu, kai tas darbas buvo daromas, kaip ta pati pirminė stadija, tai buvo bendruomenės telkimas, pradėjimas veiklą, tai iš tų pačių dvasininkų buvo labai tokia didelė baimė ir nenoras dalyvauti, nes nu dažnai ir tie dvasininkai, ir apskritai bažnyčios žmonės nori įtikti, visiems būti geri. Kas iš dalies yra suprantama, nes bažnyčia per 30 metų Lietuvoje yra nusvilus jau. Pavyzdžiui, yra buvę atvejų, kai tenai vat Gražuliai, ten jo Gražulio visi tie broliai kunigai ėjo į tarybą. Tokia krikščionių demokratų partija, per tai darė poveikius, bandė valdyti ir buvo visokios intrigos ir t.t. Tai netgi nepaliko. Paliko blogą įvaizdį, sakykim, Bažnyčios kišosi į politiką, bet nuo vieno tokio kraštutinumo, kur buvo bažnyčios dalyvavimas, daugelio kunigų dalyvavimas krikščionių demokratų partijoje, kur buvo ne patys teisingiausi sprendimai, buvo prieita prie tokio kito kraštutinumo – nedemonstravimo tos politinės pasaulėžiūros. Arba kas dar blogiau, tai yra palaikymo priešišku pažiūrų, kurios yra suliberalėjusios, tai ta tendencija yra ir politine prasme, kaip ir visomis prasmėmis, kaip ir kitomis prasmėmis, iš esmės ta bendruomenė yra labai susiskaldžiusi. Nors dar paskutiniu metu mero rinkimų rezultatai ir savivaldos rinkimų rezultatai ne dėl bendruomenės o dėl tos komandos rezultatų ir įdirbio šiek tiek gal ir suvienijo, sakykim, tą bendruomenę. Ir žmonės pradėjo jau šiek tiek nebijot reikšt savo politinių įsitikinimų.

I: Na, kiek žinau, tai ilgą laiką Kaišiadorys buvo liberalų kraštas.

K3: Ten buvo liberalai ir socialdemokratai. Socialdemokratai dabar yra skilę. Bet tam, ten yra labai sudėtinga, sakykim, situacija. Iš principo ir dabar yra koalicijoje socialdemokratai, kurie buvo ištikimi koalicijai ir liko su meru. Ta prasme, ir sukūrė savo komitetą. Ir dabar tas komitetas turi dvi vietas savivaldoje ir yra koalicijoje. Bet aš, nu tikrai esu ne kartą nusivylęs, va ta Bažnyčia ir Bažnyčios žmonėmis politine prasme, nes tikrai dažnai sulaukiu net ne palaikymo, jeigu kažką tai bandai nu keisti ir bandai net pasakyt, kad yra svarbu, kad už tą įstatymą balsuotų, kad gyvybes apsaugos. Socialine prasme ir kad būtų daugiau katalikiškų jėgų partijose ir t.t. Tai dažnai sulaukiu su abejingumu ar net priešišku. Tas tikrai skaudina. Tai politine prasme, kaip ir bendruomenine prasme, tai yra toks labai sudėtingas darinys ir iš dalies sakyčiau, kad yra ir tos dvasinės lyderystės stoka, nes tikrai kituose rajonuose, kitose parapijose – ne mūsų vyskupijoje, tikrai yra sveikesnio požiūrio į šitą dalyką.

I: Tačiau Bažnyčia negali agituoti už tam tikrą kandidatą, bet turi laisvės pasisakyti ir pritarti arba ne, dėl idėjų.

K3: Agituoti negali, bet dažnai yra toksai noras, ta prasme, naudotis. Labai yra paprasta būti neutraliam, nes tada esi visiems geras. Iš principo taip ir turi daryti Bažnyčia, bet gairių užbrėžimas yra gerai, nes kitais atvejais yra manipuliuojama Bažnyčia. Kaip ir buvo su Sladkevičiumi, kai buvo Brazausko rinkimų kampanija. Sladkevičiui ar Matulaičiui vyskupui, kažkuriam iš jų buvo pakištas mikrofonas, kad jis pasakytų, jog palaiko Brazauską. Iš to atsargumo, iš dalies, buvo irgi padaryta tokia klaida. Tas pozicijos turėjimas, kartais padeda išvengti klaidų. Aš per daug negaliu sakyti, kaip pilietis aš tiesiog sakau, šiaip gal kritikuot nėra labai dora Bažnyčios mokymo ir esmės.

I: Tačiau, kaip aš suprantu, Vytenis yra meras ir žmonės džiaugiasi bei palaiko jį.

K3: Bet sakau, esmė yra ta, kad niekad nesulauksi tokio užtarimo, jeigu reikės. Tiesiog pasirinkt tokią neutralią poziciją. Sakykim, yra Telšių vyskupija, padaro tuos Palaiminimo sekmadienius. Važinėja vyskupas aktyviai po visas parapijas, nors yra labai didžiulė vyskupija ir sutelkia, ir bando iš tų įtraukti naujus žmones ir taip įtraukia juos. Pas mus to trūksta ir jeigu būtų tas įtraukimas, jeigu būtų rasta būdų kaip privilioti žmones labiau, tai ta parapija dar labiau klestėtų ir atsigautų. Nes sakau,

tikrai yra demografinė prasme vienas tokių geriausių rodiklių Lietuvoje. Turto prasme, aukojimų ir t.t. irgi vienas geresnių rodiklių. Jaunų žmonių prasme, pasiekiamumo prasme – irgi. Tikrai daug to lankymo prasme, aktyvumo, tai dažnai sakau, kad labai trūksta tos tokios lyderystės iš tų žmonių. Nors jie daro daug ir, pavyzdžiui, darbas su tuo Palaimintojo Teofiliaus beatifikacija irgi buvo labai didžiulis. Ir būtent tai buvo nuopelnas visų vyskupijos kartų kunigų. Nuo tų, kurie buvo Teofiliaus bendraamžiai ir ten su juo kartu ėjo per visą Golgotą iki po to ir perėmusio vyskupo Ivanausko ir t.t. Tai iš principo, nu sakau, kad tai yra toks dalykas, kur kitos Lietuvos vyskupijos to tokio darbštumo tiek neįdeda. Jeigu įdėtų, tai daugiau turėtume palaimintųjų.

Informantas: Bažnyčios darbuotojas, 24 metai. (K4)

Interviuotojas: Karolina Sragauskaitė (I)

I: Kokią matote Kaišiadorių bendruomenę?

K4: Labai abstraktus klausimas. Bendrai Bažnyčios bendruomenę?

I: Taip, parapiją, būtent Kaišiadoris. Ar žmonės yra aktyvūs?

K4: Na, mano tas toks. Tokia patirtis, nes aš dabar Kaišiadoryse būnu tik savaitgaliais ir grįžtu būtent, aišku, ir į namus, ir taip pat grįžtu į bažnyčią, kaip į darbą. Nes Kaišiadorių katedroj dirbu, nes mano patirtis yra tokia specifinė. Nes aš matau, sakykim, kunigų aplinką labiau negu parapijiečių, nes tiesiog nėra kada, nes darbas yra. Nes turi, sakykim, laiką ir per tą laiką turi pasiruošti pamaldoms, paruošti tai, kas reikia pamaldų atlikimui, mišioms ir įvairioms kitoms liturginėms apeigoms. Bet, aišku, tenka bendrauti ir su parapijiečiais daugiau mažiau, nes turiu atrakinti duris ir kažkiek, na, vis matai, sutinki vis tuos pačius žmones, pasikalbi apie šį bei tą ir kažkiek minimaliai padalyvauju tam tikrose tokiose, sakykim, tikinčiųjų kartu, kartu tikinčiųjų ir kunigų tos bažnytinės bendruomenės suorganizuotose veiklose. Ir įsitraukimas, galiu pasakyti, na, gana yra aktyvus bendruomenės sakyčiau, bet kokybiška prasme. O iš kiekybinės pusės, na, yra gana mažai, mažai įsitraukiama žmonių. Priklauso, aišku, turbūt kaip ir bet kokia kita ne bažnytinė bendruomenė, ateina, sakykim, kaip pavyzdys: nu svečias kažkoks atvyksta praveisti paskaitos. Ir priklauso nuo kalbėtojo, kas atvyksta ir kokia tema kalbės, bet gal nuo asmens konkretaus priklauso. Tarsi gana dažnas reiškinys Kaišiadoryse pastaruoju metu kviesti kažkokį tai svečią pakalbėti kažkokia tematika ir taip kviečiami parapijiečiai pasiklausti jo vedamų paskaitų ir tas įsitraukimas, na, vat jeigu būna žinomas asmuo, tai įsitraukimas būna gana nemenkas, gana didelis. Va, tai nu taip.

I: O kaip tau atrodo, ar ta parapija, tie žmonės, kurie ateina, bendruomenė, kuri ateina, ar jie yra draugai? Ar yra toks draugų santykis? Gal bažnyčioje kiekvieno nepažinosi, bet yra sukuriamas pasitikėjimo jausmas?

K4: Na, turbūt, kaip ir kitur, vyskupo žodis yra toks pats reikšmingiausias, kad ir ką bepasakytų, į jį atsižvelgia turbūt. O šiaip tai čia iš humoro pusės, aišku. Bet šiaip tai, na, ta bendruomenė yra įvairi, labai spalvota, bet, sakyčiau, su visais esant reikalui galima rasti kalbą. Pavyzdžiui, sakykim, jeigu reikia kažkokios pagalbos man konkrečiai darbe, tai tikrai besikreipiant išgirstu teigiamą atsakymą. Visais atvejais, nes, na, žmonės yra mandagūs, yra šilti ir, na, nesakyčiau, kad dėl to, kad, sakykim, aš kaip zakristijonas galbūt pasakiau, galbūt kažkokias tai pareigas užimdamas, bet, na, priklausomai nuo to, kaip bendrausi. Nes esu ne kartą girdėjęs: „O koks malonus zakristijonas.“ Zakristijonai gi būna, na, kas antras gi būna liūdnas, piktų veido bruožų. Va, tai čia, aš sakyčiau, nuo bendravimo priklauso. Nuo to, kaip tu stengiesi pažiūrėti į kiekvieną. Nuo to, kaip tu, ką tu skleidai kitiems. Ar tu ten, nežinau, ar sakykim, neigiamas emocijas ar teigiamas... Mmm... Tai taip turbūt.

I: Koks yra bendruomenės įtraukimas į bažnytinę veiklą?

K4: Šiaip bendras įtraukimas, tai iš tikrųjų yra gana, na, sakyčiau, nepakankamas. Ne toks, koks galėtų būti. Nes renginių visgi yra pakankamai nedaug, mano akimis žiūrint. Pastaruoju metu, tiesa, ypatingai po palaimintojo Teofiliaus dovanos, sakykim, parapijai atsiradimo, kaip ir jo, kaip po tos šventės dabar kai mes jį turim šalia, tai jaučiasi tam tikras pakylėjimas renginiuose ir įvairių veiklų organizavime, bet, na, sakykim, na, tenka išgirsti įvairių, sakykim, priekaištų, bendro pobūdžio

pamąstymų apie tai, kad nu vat daug visi kalba, vieni kitus kaltina, bet nesiima veiklos. Bet, na, kartu ir tai, kad aš, kai girdi tokius pastebėjimus iš to asmens, kartais, kuris pats nelabai imasi veiklos ir, na, tada nepriima galbūt rimtai iš vienos pusės, bet kita vertus, kai priimi rimtai, na tada turbūt prieini prie išvados, kad svarbu, kad pats įsitarauki į tą veiklą. Ir o kiek tu pats stengiesi kažką apskritai organizuoti ir vesti kažkokia kryptimi. Sakykim, na pilietinio įsitraukimo kaip pavyzdys.

I: Yra daug įvairių maldos grupelių, jaunimo centras, šeimos centras. Koks yra šių organizacijų aktyvumas ir atvirumas įtraukiant naujus žmones?

K4: Labai geras, konkretus klausimas. Bandžiau eiti ta puse, bet matyt to klausimo trūko. Mano neobjektyviomis žiniomis, bet labai patikimomis – jaunimo centras Kaišiadoryse nebeveikia. Sakykim, yra bet jis kaip ir nefunkcionuoja pakankamai gerai, nes su jaunimu kaip ir nelabai dirbama, kaip ir nėra tokio žmogaus, kuris būtų atsakingas už jaunimo veiklas. Kaip ir jis yra, bet nu vat, sakykim, turi galbūt kitokių atsakomybių. nesu pakankamai, sakykim, nesu tas žmogus, kuris gali spręsti, kodėl taip yra, bet, na, drįsčiau sakyti, kad faktas yra. Jog veiklos nelabai vyksta, tačiau kas liečia jaunimą ir jaunimo centrą, nes šiuo metu kaip tik svarsto bendruomenė, ką daryti, nes tas, sakykim, kas galėtų pasirūpinti, kad būtų žmogus – rimtas, atsakingas žmogus už jaunimą, nu vat kažkodėl nesiima veiksmų. Kas liečia šeimos centrą, tai šeimos centras yra labai aktyvus, dirba tiek su šeimomis, tiek su sužadėtiniais – tiek su būsimomis šeimomis, tiek su esamomis šeimomis, tiek netgi kas vat įtraukta klausime buvo irgi tavo – ar įtraukia, ar tai atvira naujiems žmonės – plačiai visuomenei, sakykim, tai be jokios abejonės – taip. Vyksta pavyzdžiui, krikščioniško filmo vakarai, ar kažkokie kitokie renginiai. Yra šiaip labai daug maldos grupių – kodėl jų yra tiek daug, na, svarstome. Aš, sakykim, tam tikra aplinka bažnyčios, svarstome – kodėl jų yra tiek daug. Pasiimi lapą, vat pavyzdžiui, periodiškai meldžiamasi rožinio malda. Ir tu pamatai didelį lapą, ten kokių penkiolika skirtingų maldos grupių. Ir tu nelabai supranti, kam jų tiek daug reikia, ar negalėtų būti dvi – trys. Maksimum trys, kurios apjungtų – jaunimas, darbuotojų amžius (nu tėvai, šeimos) ir senjorai, bet tu pamatai labai daug. Tai galbūt viena iš ta atomizacija yra vienas iš, viena iš tų priežasčių, kodėl nėra to pakankamo aktyvumo, tačiau, kas liečia šeimos centrą, tai šeimos centras, kaip pavyzdys, tai mano nuomone, tai vysto aktyvią veiklą, kuri yra atvira visiems. Ir netgi pilietinių švenčių metu, pavyzdžiui, pats du kartus vedžiau Sausio 13-osios minėjimo išvakarių renginį Kaišiadoryse ir vieną kartą buvau paprašytas perskaityti skelbimą iš krikščioniško kino klubo, kad štai, kviečia po minėjimo, po, atrodo ten, šokių metu, kai baigiasi oficiali dalis, tai galėjo pasirinkti, ar eiti šokti, ar eiti žiūrėti kino filmą. Tai tarsi buvo, va, tokia alternatyva pasiūlyta krikščioniško kino klube, mano žiniomis, būtent dalyvauja ir būtent šeimos centro darbuotojai.

I: Tai jie aktyvūs tokie, ar ne?

K4: Na taip.

I: Aš dar noriu paklausti apie tą organizacijų laisvumą – t.y., ar lengva įsitraukti? Ar tai yra daugiau draugų ratai, kur pašaliečiui gana sunku įsitraukti, nes jo nepakviečia? Kiek įsitraukia nauji žmonės?

K4: To ėjimo link žmonės pavyzdys šiandien iš Bažnyčios Lietuvoje man asmeniškai yra Marijos radijas – tai, ką daro Marijos radijas. Būtent orientuojasi į įvairias visuomenės grupes visokiomis formomis. Ne tik amžiaus prasme, bet ir išslavinimo prasme ir lyties prasme taip pat. Ir interesų prasme labai toks į plotį orientuojamasi, kas, sakyčiau, atneša didžiulę ir įvairiaprasmę naudą ir veiksminga efektyviai skleidžiamas tas kvietimas būtent ateiti į tą bažnyčią ir bažnytinius renginius ir galbūt diskutuoti krikščioniškomis temomis, o Kaišiadoryse aš to pasigendu, iš tikrųjų. To pakankamo kvietimo ir pakankamo ėjimo pas žmones, kad ir kartu to, sakyčiau, kvietimo ateiti į renginius, nes na viena juk yra atlikti darbą, pasidėti varnelę, kad atspausdinai skelbimą ir pakabinai lentoje, o kita yra tiesiog yra arba, galbūt, paskambinti kažkam – bendruomenės atstovui kokiam, bendruomenės pirmininkui. Asociacijos kažkokios. Ar draugui tiesiog paskambinti, pasiūlyti ateiti, ne tam, kuris išplatins savo kažkokiai bendruomenei, bet tiesiog konkrečiai pakviesti ateiti, tai yra visai kita. Mano žiniomis, vat šita antroji medalio pusė, vat, yra mažai labai išpildoma, nes yra tie, sakykim, skelbimai lentoje: jo jo, tu, atrodo, matai, kad tai viešinama ir iš tiesų pats dalyvaudamas renginiuose organizuojamuose, ateidamas į tas paskaitas įvairias ar renginius, matau vieną kitą naują veidą, bet tai vienas kitas yra. Mano supratimu, tai galėtų būti žymiai didesnis efektas. Ir pats

asmeniškai, kai turiu, sakykim, galimybę ir būti atsakingu už tokių didesnių renginių organizavimą, matau, kad įdėjęs pastangų nu tikrai tu pasieki tą masiškumą ir tą efektyvumą kartu. Aš sakyčiau taip.

I: Tai tarsi kaip ir stengiamasi, bet ne iki galo.

K4: Mano supratimu ribotai, reikėtų kažko, kas, nu tokį sprogimą įvestų, kažko. Mano, kaip istoriją studijuojančio žmogaus patirtimi ir įsitikinimu labai daug lemia asmenybė – lyderis galbūt. Pasaulietiška galima taip pasakyti. Ir sakyčiau bažnytinei bendruomenei Kaišiadoryse irgi tas labai veikia ir, kaip ir tiesa, mano objektyviomis žiniomis, artimiausiais mėnesiais turėtų atsirasti naujas veidas, kuris, aš tikiuosi, padarys kažkokį bent jau jei ne didelį, bet bent jau minimalų kažkokį sprogimą Kaišiadoryse. Ir tiek jaunimo bendruomenė, sakykim, žymiai aktyviau įsitrauks į tą veiklą.

I: Šiuo atveju kalbate apie kunigą?

K4: Vienas iš variantų yra taip, kunigas iš Punsko. Kitas variantas yra iš Jiezno.

I: Naujasis kunigas iš Jiezno jau yra paskirtas, ar ne taip?

K4: Tai taip, bet jis nėra perkeltas. Čia klausimas kaip čia bus, dar gali labai daug kas pasikeisti tiesiog. Sunkiausia, turbūt, prognozuoti vyskupo, kažkurio vyskupo, tame tarpe ir Kaišiadorių vyskupo planus. Tai va.

I: Koks yra Bažnyčios santykis su savivaldybe? Valdantieji pasikeitė prieš dvejus rinkimus. Kaip santykis tarp šių dviejų veikėjų pasikeitė?

K4: Na, aš čia, turbūt, įvardinčiau dvi puses: asmeninę ir tą tokią profesionalią pusę. Tai iš asmeninės pusės, tai, kas man matosi, tai, kad santykis nėra toks, koks galėtų būti, nėra toks galbūt nuoseklus. Patiriantis įvairių išbandymų. Vieną kartą esu girdėjęs, bet tam yra, sakyčiau, jau atsiranda profesionali pusė ar politinė pusė, kaip čia bepavadinus, kai pasakoma – Bažnyčia kreipiasi ir savivaldybės pusė pasako „Ne.“ Yra kažkokios priežastys tam „Ne.“ Jei pasakoma „Taip“, tai vėlgi, yra kažkokia priežastis, kodėl pasakoma „Taip“, bet iš tos asmeninės pusės, tai, na, va toks, sakykim, pasibangavimas, sakykim, yra. Bet daugiau mažiau klimatas šiltas, sakyčiau, bet ne toks, galbūt, geras iš asmeninės pusės, koks prieš tai buvo, prie ankstesnės valdžios. Iš profesionalios pusės, tai yra geresnis kaip tik dabar, nes yra suma konkreti, aš jos tiksliai neprisimenu – gal tai yra 30 000 Eur. per metus. Bijau pameluot dėl sumų, reikėtų pasitikslinti. Ji yra, kiek mano žiniomis, yra didesnė suma negu buvo anksčiau skiriama Bažnyčiai, kaip parama tokia savivaldybės ir, na, savivaldybė tikrai daug kur prisideda prie bažnyčios šventoriaus sutvarkymo ir prie kitų, sakykim, renovacijos ar atnaujinimo projektų ir darbų. Tai va. Tai tas santykis yra geresnis. Ir palankesnis dabartinės valdžios. Nežinau, priežastys, na, mano supratimu yra tai, aišku. Priežastys tai, turbūt, mano supratimu, tos priežastys ir tos sumos iš tos pusės pasikeitė, tai tiesiog nes žmonės, kurie yra daug labiau suinteresuoti savo kraštu, pavyko išrinkti, kai kuriuos įtikinti kandidatuoti, o kai kuriuos ir tuo pačiu pasiekti, kad jie pelnytų visuomenės pasitikėjimą ir taptų tarybos nariais, tame tarpe ir meras, tie, kurie labiau rūpinasi savo krašto gerove – nesiekia kažkokių savo asmeninių interesų ar vangiai žiūrintys į galimybes pritraukti pinigus rajonui, sakykim, iš Europos Sąjungos galbūt projekto ir vyriausybės tinkamai pasinaudoti, kad nereikėtų gražinti ir iš vis apskritai mokėti priimti, o ne kad būti be nieko. Tai gal tokios priežastys, galbūt.

I: Kokia buvo situacija, kai keitėsi valdžia?

K4: Na aš su savo bičiuliu, mes buvome dviese, sakyčiau, kad drastiškai, kurie, galima sakyti, na tai buvo tiesa. mes buvome tie, kurie, sakykim, pylėm degaus skysčio į ugnį ir žiebėm visomis, visur kur tik įmanoma. Štai, atėjo laikas, štai, turime dabar galimybę, turime išskirtinį žmogų ir, na, pavyko.

I: Ar tai buvo sunku?

K4: Tai tuo metu, jeigu manęs atmintis nebeapgauna, man atrodo aš tuo metu buvau JKL Kaišiadorių skyriuje ir mes kartu su savo bičiuliu labai aktyviai agitavome.

I: Kokios reakcijos susilaukėte iš parapijiečių, jei tuo metu lankėte bažnyčią?

K4: Sakyčiau, jog susilaukiau labai malonių reakcijų, nes mane matė kaip labai nuoširdų žmogų, turbūt, besistengiantį sakyti tiesą ir kalbantį, na, be kažkokių užuolankų ir, na, ta bendruomenė mane pažinojo – aš patarnaudavau bažnyčioje. Aš patarnauju jau nuo 2012 metų. Mane žino kaip, taip sakyti, tam tikrą veidą. Ilgainiui supratau, kad mane įsimena iš skaitinių skaitymo, nes ne kartą esu gavęs tokius, sakykim, susilaukęs įvairių pasisakymų, kad tu dažniau skaityk, tai va. Supratau, kad mane pažįsta būtent iš to ir, sakykim, kai kurių, kurių visai nepainiojau, tai susipažindavau tik

paskaitydavęs ir kažkas pažiūrėdavo ir maloniai nusišypsodavo ir padėkodavo, už aiškiai ir garsiai perskaitytą skaitinį. Ir kad tas Dievo Žodis būtų girdimas ir tai agituodamas. Mes, atsimenu, ne kartą esame stovėję prie bažnyčios šventoriaus tvoros. Už bažnyčios tvoros dalinę lankstinukus, dviese su bičiuliu, ir, na, žmonės pakankamai palankiai – būdavo vienas kitas, kuris sakydavo „Ne, man nereikia.“ Buvo ir pasipiktinimo iš jaunimo, kas buvo mažiausiai tikėta, kad mes štai, kur žmonės nespėja išeiti iš pamaldų, jau gauna kažkokios politinės agitacijos, bet iš pačių žmonių nebuvo kažkokios tai didesnės reakcijos iš tų pačių, kuriems dalino. Bet jaunimas, kuris sužinojęs iš mūsų paskelbtos informacijos, kad štai mes daliname, pamatė nuotraukas kur, tai išreiškė nepasitenkinimą, kad, štai, prie bažnyčios. Bet tai yra vieta, kur gali pasiekti žmones, kur eina masiškai žmonės, kur gali kalbėtis tuo pačiu su žmonėmis ir pasidalinti savo nuomone, ką tu galvoji. Tame tarpe yra ir draugų bažnyčioje gana nemažai. Na nemačiau tuo metu problemos.

I: Kaip reagavo pati Bažnyčia? Nors tai ir vyko ne šventoriuje, bet galbūt ir kunigus pasiekė žmonių nepasitenkinimas?

K4: Tai šventoriuje mes jokios agitacijos nevykdėme – bažnyčios valdose, sakykim teritorijoje, tai gana palankiai reagavo, jeigu mes stovėtume, būtume bažnyčioje, ar mišių metu kaip čia kilo nesusipratimas, kur vienas režisierius... Kilo nesusipratimas, kur prieš pat mišias, ar tai ten vyko pamaldos. Tai mes nieko panašaus nedarėm, tai gerbdami, na jau ypatingai pasibaigė mišios, jau kaip sakant pasimeldę žmonės ėjo namo ir tinkamas metas, ne prieš mišias, kad dabar, vat, einu su tikslu melstis, dabar noriu eiti į dvasinę tylą ir, štai, staiga mane pasitinka kažkokie tais, trukdo su savo politinėm agitacijom. Bet kad jau viskas, atlikau tai, ką norėjau – dabar jau einu namo ar į parduotuvę. Tai va, tai metas labai svarbu, ar po, ar prieš. Ir kunigai irgi taip pat, sakykim, sutikti mes irgi dalinom ir kunigams ir, na, reagavo palankiai. Tai va taip sakyčiau.

Informantas: Studentas, 21 metai. (K5)

Interviuotojas: Karolina Sragauskaitė (I)

I: Kokia jūsų nuomone yra Kaišiadorių bendruomenė?

K5: Taip, tai Kaišiadorių bendruomenė truputėlį po biškį mirštanti yra, nes tiesiog, viskas keliasi į didžiuosius miestus, manau. Kaišiadorims yra labai arti Kaunas ar Vilnius, tai jauniems renkasi studijuoti tuose miestuose, tokiu būdu jaunimas išvažiuoja visas, o grįžta tik labai nedidelė dalis, nes darbo vietų irgi nėra labai daug, nežinau, ar yra kažkas, kas labai traukia žmones grįžti į Kaišiadoris. Bet kažkaip iš kažkur atsiranda, nes mano abu tėvai yra mokytojai, tai kažkaip tos klasės susidaro, tai reiškia, jog yra kažkiek tų jaunų šeimų. Tai va, o dėl šiaip pačios bendruomenės, tai mano tarpe, kadangi aš prie tikinčių labiau, tai visai fainų žmonių yra ir tikrai nemažai, bet lyginant su kitais mažaisiais miestais. Nu bet kažkaip kai grįžti į Kaišiadoris savaitgaliais, tai nėra, kad labai daug draugų būtų, kad kažkur kartu nueiti, nelabai yra per daug ką veikti, bet aš grįžtu, nes tėvai namuose laukia ir man šiaip patinka ten pati gamta. Vis tiek, aš ten užaugau, tai man patinka ten pailsėti, pabūti. Jeigu nenuvažiuoju į Kaišiadoris savaitgalį, tai man gaunasi neužskaitytas savaitgalis.

I: Ar Jus patį kviečia kažkur įsitraukti?

K5: Aha, nu šiaip Kaišiadoryse patarnauju mišiose, tai jeigu didžiosios šventės, tai būna pakviečia patarnauti mišiose. Anksčiau būdavo, kad rinkdavomės žiūrėti filmus šeštadieniais pas vieną kunigą, bet jis dabar išvažiavo į Elektrėnus, bet dabartinis kunigas nerenka jaunimo. Kažkaip šitas nutrūko variantas. Čia Tadas Petkelis, nes Akelaitis jau seniai išvažiavo, gal kai man buvo 10 metų. Toks irgi buvo subūręs jaunimo nemažai. Daugiau kažkokių, tokių oficialių, susibūrimų tai nelabai iš tikėjimo pusės irgi taip, atrodo, kad jaunimo po truputį išvis mažėja, bet kaip ir visoje Lietuvoje – tendencijos panašios.

I: Koks yra bendruomenės santykis su savivaldybe?

K5: Mes turime tikrai neblogą merą, jisai atrodo, jog yra tikintis. Jis pats eina į mišias ir kadangi dabar išrinko antrą kartą – antrai kadencijai – konservatorius. Yra iš to darbo nemažai, kurie eina į bažnyčią – mano tėvų draugai. Tai tas santykis, kaip ir būtų galima manyti, kad nėra toksai prarastas visiškai, bet iš pačių kunigų pusės, tai aš nežinau, kaip jie sutaria su tais politikais, nežinau.

I: Koks santykis yra tarp kunigų ir bendruomenės? Ar jie yra bendraujantys su parapijiečiais?

K5: Nu sakau, va dabar kur atėjo naujas vikaras, tai jisai su jaunimu nieko nedaro, nes jisai pats pasakė, kad jo pašaukimas yra su močiutėm labiau. Tai gal jis kažką daro su senimu, bet aš nemanau. Kas čia dar iš tų kunigų... Jie būna, kad eina į sielovados centro kažkokias veiklas – palaiko, pakalba, pasimeldžia drauge, bet šiaip, kad kažkokios veiklos labai vyktų, būtent iš kunigų pusės, kad jie kažką organizuotų, tai nežinau. Būna ten kokia agapė.

I: Kaip vertintumėte kunigų santykį su bendruomene, jie bendrauja su žmonėmis ir palaiko draugiškus santykius?

K5: Be abejo, jog turi draugų, mano tėvai tame tarpe pasikviečia pas save. Tai galima sakyti, jog palaiko santykį su žmonėmis. Kažkokį su draugais. Nežinau, kad kažkokių naujų pažinčių ieškotų, tai gal nėra taip. Kunigai daug dirba, nes vyskupas pas mus toks pretenzingas. Jis manau yra užspaudęs juos darbais, tai jie dirba ir gal to tokio džiaugsmo nebėra, ir pašaukimo gal nebėra tiek likę. Gal dėl to, kai turi laisvą laiką, tai nori atsiriboti nuo visų ir pailsėti. Jo, vyskupas gal tokių... Nors šiaip jisai yra labai (kaip pasakyt) – išsimokslinęs žmogus. Jisai atrodo gerai mano ir nesupranta, kad truputėlį dėl jo daug kas kenčia. Tai va.

I: Kiek žinau, Jūs anksčiau grodavote mišių metu, ar dabar Jus kviečia pagroti?

K5: Buvo laikas, kokių pora metų, kai grodavau. Dabar tai ne, aš šiaip ten ir pats atėjau. Pas mus 12 valandos mišiose dar ir dabar gieda tokia pati moteriškė. Ten taip pat būdavo ir mano pora draugių. Tai aš ten kažkada tiesiog atėjau ir kažkaip užsikabinau. Džiaugdavosi, kad aš ten ateinu. Tiesiog pamušdavau būgną, bet aš daugumoje tai tiesiog patarnaudavau mišiose, dar ir dabar patarnauju – tai mano tokia pagrindinė tarnystė Bažnyčioje.

I: Užsiminėte apie grįžtančius į Kaišiadoris, kaip Bažnyčia bando išlaikyti tuos žmones, kurie grįžta ir ar išvis bando?

K5: Tai ta pati Bažnyčia, tai ne. Gal kažkas ir buvo bandyta daryti, bet taip labai dirbtinai. Gal viena vienuolė kažkada bandė tuos filmus rodyti ir kažką, bet ten kaip tu kažkaip bandai tai labiau, kad būtų padaryt žinai oficialiai, o ne šiaip, kad faina susiburti, tai niekas ir nesigauna. Bet mes patys, draugai, tai susitinkam ir pasibūnam. Ypač per kokias atostogas, kai daugiau mūsų būna grįžę. Keletas tokių draugų, kaip bendruomenė. Nors gal nepasakyčiau, kad bendruomenė – labiau tiesiog draugų ratas. Būna praleidžiam laiką kartu, vasarą gal.

I: Jūsų nuomone daugumą bendruomenių ir sudaro kaip paties minėti draugų ratai?

K5: Jo, tai mano mama yra vienai iš maldos grupelių priklausau. Tai tenai irgi tokios draugės. Gal ten kai kurios yra atėjusios kaip į maldos grupę, bet šiaip tai daugiau kaip draugelės. Nors nežinau, kiek ten iš tikrųjų išsilaikė, nes ten po truputėlį irgi griuvo šitas reikalas. Gal pabodo. Ai, tos maldos grupelės yra tokios nedidelės – apie 10 žmonių kiekvienoje.

Informantas: Mama (K6), ~60 metų, dukra (V6), 18 metų, dukra (D6), 24 metai.

Interviuotojas: Karolina Sragauskaitė (I)

I: Kokią jūs matote Kaišiadorių bendruomenę?

K6: aš manau, kad gal ir tokių ir tokių yra. Kad gal kas ir ateina, bet yra ir tokių, kur bendruomeniški. V6: Kadangi mes gyvename mažame miestelyje, tai mes pažįstame vieni kitus ir aš manau, kad yra tas, kad pakankamai bendruomeniški tuo atveju, kad mes pažįstam vieni kitus. Kad po mišių tu sutinki žmogų ir jis turbūt tave pakalbina. Vat susitinki su mokytojais, ten su pavyzdžiui aš su kitais mokiniais, kurie mokykloje mokosi. Ir tada tu pabendrauji, bet, kad nu nežinau, ar yra labai didelis artimas ryšys, tai turbūt ne, bet kad toksai, kad pabendraujam, tai tikrai taip.

I: Koks jūsų santykis su bendruomene – esate įsitraukusios į jos veiklą?

K6: aš, tai ne.

V6: nežinau, kaip pasakyt, ar taip ar ne. Anksčiau gal buvo ne Caritas ar malta [maltiečiai], bet būdavo susirinkimai tokie kaip jaunimo, kur filmo vakarai ir panašiai. Ir tada kažkaip iš to gaudavosi veiklos. Ai, dar vienuolė buvo kažkada, buvo subūrusi ir gaudavosi tokios veiklos, kur maisto bankas ir pan.

I: O galbūt esi prisijungusi prie ateitininkų? (Dukrai, 18 metų)

V6: Anksčiau buvau. Dabar yra kažkiek, jaunesni truputėli. Dabar ten normaliai, stipri ta kuopa. Gerai sutaria.

D6: nu atrodo, kad jie atsigauna. Organizuoja, kviečiasi į svečius. Atrodo, kad atsigauna.

V6: nu pačių mokinių iniciatyva. Viena mergina yra savo draugių pasikvietusi ir sakau, kad iš karto yra toks aukštesnis lygis, nes tai yra mokinių iniciatyva, o ne mokytojos kaip anksčiau buvo. tai man atrodo, kad dėl to yra stipresnė kažkokia bendruomenė.

I: Kaip jums atrodo, ar bažnyčioje visos veiklos yra labiau inicijuojamos kunigų, vienuolių ar daugiau iš bendruomenės kylančios?

V6: jeigu tokie renginiai kaip gailėstingumo vakaras, tai aišku, kad daugiau kunigų, nes irgi kai būna kokių filmų peržiūra, tai ne tik jaunimas, bet ir visi yra kviečiami. Tai kviečia ir kunigai organizuoja, bet yra tokių žmonių, kurie. Aš nežinau, ar čia skaitosi kaip bendruomenė, bet kaip šeimos centras ir yra kaip ten vadinasi – sielovados centras. Tai ten dirba ne vienuolės, ne kunigai, tai ir jie organizuoja tuos renginius, nu kaip prisidėję prie bažnyčios.

I: Iš jų iniciatyvos tai kyla, ar ne?

V6: turbūt negalėčiau pasakyti, kad organizuoja parapijiečiai.

I: Koks yra įsitraukimas į tuos renginius? Ar jūs pačios dalyvaujate juose?

K6: net neatsimenu, kada kokiam buvau. Jau labai seniai. Užtempta darbe labai buvau, tai nebuvo kada čia kurį laiką niekur.

V6: nu būnam kartais, bet ne visuose aišku. Daugelis nu nėra, kad jie labai dažnai vyktų ir nėra tokie, kur labai populiariai. Kartais pamatau po to nuotraukas, kad čia kažkas vyko. Bet kartais būna vat tokios paskaitos, kai kurios būna visai įdomios. Kai kurios būna nelabai. Nelabai gal patinkančios.

K6: šiaip ten kviečia, kai ten būna kokie renginiai ar ten filmai ar kažkas atvyksta. Tai per mišias, per skelbimus paskelbia, kad tada ir tada bus toks ir toks. Ir kviečia. Šiaip jau per mišias pakviečia. Savaitei tokia programėlė būna

V6: bet reklama tai labai prasta būna. Jeigu tu nebūsi mišiose kokį vieną sekmadienį, tai reiškiats nežinosi, kas bus. Būdavo ir koncertų ir bažnyčioj koncertuodavo.

D6: tą pačią dieną sužinai, kad tą pačią dieną bus koncertas.

V6: nu ir ten kartais atvažiuoja tokie rimti. Ir savo puslapyje nelabai skelbia.

I: Koks yra bažnyčios santykis su savivaldybe? Galbūt teko pastebėti, jog šios dvi grupės kontaktuoja?

K6: aš sakyčiau, kad žinokit geras. Taaaip, taip. Ne vieną kartą girdėjau, kaip dėkoja kokiam merui ar administracijai už pagalbą kokią ten. Sakyčiau, kad geras.

I: Kalbate apie dabartinę situaciją ar ji nepakito nuo buvusios prieš tai?

K6: na tikrai, man atrodo, kad taip pat.

V6: Tai prieš rinkimus ateina į bažnyčią, o ne eilinį sekmadienį

D6: nu kaip Adomėnas čia stengėsi. Prieky kiekvieną sekmadienį sėdėdavo

V6: ir dar išeidamas palinksėdavo kiekvienam ir lankstinuką įteikdavo.

K6: aš pati kažkiek iš savivaldybės žmonių pažįstu, tai aš matau, kas jau lankosi mišiose, tas jau lankosi. Aš pati nesudalyvauju tris kartus per dieną, bet jau kas jau lankosi, tai jau lankosi.

V6: kai savivaldybės renginiai

K6: aš jau kaip sakyčiau, gal respublikos rinkimų metu būna ateina pasireklamuot.

V6: kai savivaldybės renginiai vyksta, tai kunigai visada būna pakviečiami. ir Bažnyčia pasikviečia savivaldybės narius į renginius. Ten kai buvo Teofiliaus koplyčios atidarymas, dar ten buvo šv. Faustynos irgi ten juos pasikviečia. Atsimenu, kad ir kvietimus ten darė.

I: Koks jūsų santykis su politika, domitės rinkimais?

K6: tai taaaip, politika taip, rinkimais tai domimės. Visada mes pašnekame.

V6: Aš irgi domiuosi, man įdomu yra. Jaunimas yra kažkaip nėra besidomintis politika, bet galbūt ne visada suprantantis, bet man kažkaip yra įdomu ir domiuosi ir taip pat esu baltųjų pirštinių veikloje ir stebiu rinkimus, kad nebūtų jokių sukčiavimų.

K6: tai mes visada, kai tik rinkimai, tai tuoj aptariam kandidatų, kas čia kaip ką. Mes čia taip jau domimės.

V6: Kaišiadoriuose tai nelabai. Ateina savivaldybės nariai ir stumia vieni ant kitų. Čia nėra taip, kad va pavyzdžiui labai daug susirenka. Nu būna, kad ateina miestiečiai, bet labiausiai ateina savivaldybės nariai į debatus. Ten grynai būna dvi pusės.

I: Kokių būdu vyksta, jeigu vyksta, Bažnyčios palaikymas arba skatinimas domėtis politika, dalyvauti rinkimuose?

K6: dalyvauti rinkimuose, tai tikrai girdėjau. Ypač čia prieš savivaldybių rinkimus. Bet, kad būtų už kažką, tai to tikrai ne.

D6: bet ar nebuvo kažkoks skandalas, kad po mišių dalino skrajutes Adomėno.

V6: taip, čia prieš vienmindačių. Ir tenai buvo taip, kad buvo mišios ir tenai buvo JKL ir buvo Adomėnas, nes pas mus jis kandidatavo ir pasibaigė mišios, jie visi kiekvienam žmogui, kuris išėjo po mišių įteikė po lankstinuką ir tenai, bet buvo tokių vat dalykų prirašyta nu kur. Tenai, oi mane čia paskatino Popiežius. Aš su juo susitikau. Įdėta nuotrauka, kaip jis spaudžia jam ranką. Aš manau, kad čia vis tiek yra kaip paskatinimai balsuoti.

K6: bet čia iš kunigų pusės tai to nėra.

V6: bet nu manau, kad čia vis tiek turėjo būti suderinta su kunigais.

Aš neatsimenu prieš kiek čia metų buvo, kai pas mus kandidatavo kažkokia Rimantė. Tikrai po mišių, kad Adomėnas ir kažkokia Rimantė, bet aš neatsimenu, kokie čia buvo rinkimai.

I: Kaip elgiasi pati Bažnyčia, skatina dalyvauti rinkimuose?

K6: jo, skatina. Rinkim, nelikim abejingais, rinkim.

V6: nepasako, kad balsuokit už kažką

K6: pasakė, va kad nesvarbu, kaip jūs balsuosit, bet nelikit nuošaly.

I: O kai buvo liberalai valdžioje ar jūs rinkote kitus kažkokius kandidatus ar jums ne tiek svarbi partija ir tiesiog žiūrite į žmogų?

K6: šiaip tai nežiūriu aš į partiją. Man labiau į žmones. Ir kartais partija lyg atrodo ir ta būtų geresnė, bet anie žmonės tokie nu kaip pasakyt patikimesni nu kažkokie, vat taip.

V6: čia dabar nu ir iš kitos pusės, tas pats, kad ir mažas miestelis, tai mes irgi nėra taip, kad už pažįstamus balsuoji, bet yra taip, kad pažįsti ir vieną ir kitą kandidatą, tai tuomet nebalsuoji už partiją, o labiau už žmogų.

I: O dabar ir renkantis prezidento rinkimuose? Turi esmės, kurį kandidatą remia kuri partija?

V6: yra tokių labai nemėgstamų partijų, tai tada nesinori balsuoti už juos. Kai tas žmogus taps prezidentu, tai jis atsisakys partijos, tai nelabai ir reikia žiūrėti taip, bet jeigu yra tokių partijų, nu kurios tokios labai nepatinkančios, tai tada net nežiūri į tą kandidatą normaliai. Nu mano nuomone čia taip.

K6: aš kažkaip gal nelabai žiūriu į partiją, gal nelabai man čia svarbu. Net gal kai kurias žinau, kurie ten remia, bet man kažkaip pats žmogus, asmenybė.

I: Kaip svarbu jums, kad kandidatas būtų tikintis?

V6: man tai nelabai svarbu.

K6: aš prezidento rinkimuose, tai visai nesidomėjau, ar tikintis ar netikintis.

I: Koks yra kunigų santykis su žmonėmis, ar jie bendraujantys?

K6: oi mūsų, tai sakyčiau, kad labai bendraujantys

V6: aš sakyčiau, kad pusė taip, pusė taip, nu ne visi

K6: teisingai, ne visi.

V6: yra tokių, kur mes sakom draugutis mūsų. pavyzdžiui, kunigas Mindaugas. Jis visada net ir iš toli pamatys, pakalbina ir ne tik kaip su parapijiečiu apie bažnyčią pakalbina, bet ir šiaip apie visus dalykus. Bet yra ir kiti kunigai, kur tu jų visai nepažįsti. Nu pasisveikinsi turbūt bažnyčioj, bet nėra tokie bendraujantys.

K6: klebonas labai.

V6: vyskupas irgi labai mėgsta žmones.

K6: nu bet vyskupas kaip, vyskupas retokai

V6: bet jis visada prieina, visada bendrauja

D6: bet ir atvirkštinis santykis yra. Ir žmonės labai mėgsta šitą vyskupą. Jis labai geras oratorius, žmonės gerai supranta, ką jis sako. Žmonės labai jį gerbia, taip atrodo iš šono. Būna žmonės, kad

ateina porą kartų į bažnyčią, tai tada vyskupas aukoja mišias ir tada visi būna labai susižavėję ir net nelabai religingi žmonės džiaugiasi šituo vyskupu.

V6: ir šventiškų mišių metu tai jie paspaudžia rankas – žmonėms, parapijiečiams išlydėdami. Tai irgi visi tokie: paspaudžiau vyskupui ranką, nes jisai smagus ir jisai nebijo tokių dalykų.

I: Jūsų nuomone toks elgesys ir žmonių noras bendrauti su vyskupu bei klebonu parodo pačių bažnyčios tarnautojų atvirumą?

K6: Kažkaip labai sakau, kažkaip klebonas va Mindaugas, tai jie tokie paprasti.

V6: tai va prieš tai buvęs kunigas turėjo tokią kaip jaunimo grupę. IR tada visi tapo draugais, nes jis pats jaunas ir tada šiaip pradėjo su parapija esančiu jaunimu bendrauti ir grynai toks draugelis, bet dabar tokių dalykų kaip kažkoks parapijos jaunimas tai kaip ir nebėra. Tie patys žmonės kaip ir išliko, bet jie kaip pavyzdžiui sako skaitinius skaito tiksliau ir dar giesmes gieda. Dar kartais būna, ypač vasaros metu sekmadieniais 18 val. jie gieda su gitarom.

K6: dabar tai jau sumažėję.

V6: bet buvo čia kažkada

K6: dėl to, kad 18 val mišias transliuoja per Marijos radiją

D6: ir ten buvo tokie dalykai. Gi buvo Kaišiadorių jaunimo centras. Buvo lygiai su Kaunu ir Vilnium. Kai Algis buvo, tai jisai visus buvo subūręs ir buvo tikrai labai stipri bendruomenė. Labai daug žmonių atsivertė. Toje jaunimo bendruomenėje. Tada Algį iškėlė, ten nu labai labai sudrebėjo visi ledai, ir atsirado kunigas Tadas ir jisai bandė kurti jaunimą.

K6: jam puikiai sekėsi

D6: mes giedodavome 18 val mišiose sekmadienį. Ir šeštadieniais turėdavome filmo vakarus. Mes susirinkdavome pas Tadaį kambary, ten kur jisai gyveno. Projektorių buvom sumetę ir žiūrėdavom filmus, būdavo aptarimai, stalo žaidimus kokius žaisdavome. Būdavo labai neoficiali ta veikla, būdavo labai smagu. Tada Tadaį iškėlė ir vėl tada viskas sudrebėjo ir man atrodo, kad niekas ir nebevyksta ir galiausiai tas mišias 18 val, kur buvo kaip ir jaunimo mišios padarė transliuojamas.

I: Dabar, kiek žinau, lyg ir yra vienuolė atsakinga. Ar taip?

V6: jau nebe, jau nebe. Ji buvo kažkada. Ten buvo nedidelė grupelė ir tada nu vat veiklos kažkokios ypač prieš Kalėdas, prieš Velykas kad ir karpinius ir po mišių dalindavome parapijiečiams. Dar ten šiaip keletas veiklų dar būdavo pasisėdėjimai tokie ramūs, kuklūs bet smagūs. Bet tada man atrodo, kad ji atsisakė tokios veiklos su jaunimu kiek žinau, bijau pameluoti ir, bet dabar tikrai nebevyksta, nes irgi jie anksčiau kviesdavo į visus renginius ir tada veždavo. Tie patys renginiai kaip Valentino diena kitaip, ji ten suorganizuodavo autobusiukus.

Informantas: Kunigas, 55 metai. (K7)

Interviuotojas: Karolina Sragauskaitė (I)

I: Norėčiau jūsų paklausti apie bendruomenę, kokia ji yra?

K7: Taip tai pavyzdžiui tos mišios kaip mišios sakykime yra vienodos, bet jos truputėlį yra nu kaip skirstomos, yra jaunimo mišios. Per jaunimo mišias ir mūsų žvilgsnis, kad žmonės pavyzdžiui ir skaitinius skaitytų, kad nebūtų pasyvus. Kad jaunimas, kad jis ir gieda, kad ir chore, vat yra ir gieda psalmę, taip yra skaitiniai, be jokios abejonės ir Dievo žodis, pamokslas, katechezė, homilija yra kad būtų skirta jau to amžiaus žmogui. Taip pat yra ir su vyresnio amžiaus žmonės, kaip sakot Suma. Aišku, čia yra mišios su intencijomis. Tai žmonės susako intencijas, užsako mišias, už ką norima melstis – už gyvuosius, už mirusiuosius. Suma, dėl ko vadinasi suma, tai čia nėra tokių kaip intencijos vardinės nėra, nes reiškia kaip kiekvienas parapijos klebonas privalo į savaitę kartą tai yra per sumos mišias melstis už visą parapiją. Tai reiškia už visą bendruomenę, už visus žmones. Ir vyskupas jis sekmadienį meldžiasi už visą vyskupiją. Tai kaip intencija yra intencija, nes aš meldžiuosi už visą parapiją. Tai intencijos už mirusiuosius, už gyvuosius yra kitu laiku. O visos kitos mišios, ar tai būtų paprastą dieną ar sekmadienį yra ir mišios ir su žmonės užsako mišias už ką yra aukojamos mišios. Taip pat ir vaikų mišios. Daleiskim, jeigu jūs dalyvautumėte sekmadienį pas mus yra dar vakarai

pavesti, paskirti Palaimintajam Teofilui Matulioniui, ir atvažiuoja grupės. Tai pas mus šeštadienį, sekmadienį Bažnyčia yra atrakinta ištisą dieną yra grupelė žmonių, kurie budi, kad kažko neišneštų, neapipiltų, neišniekintų. Taip yra žmonės, kurie budi pagal grafiką, nes kadangi ne darbo diena, tai daugiau pajėgiau atvažiuoja ir piligrimų grupės. Ir sekmadienis yra čia pas mus Kaišiadoryse trečią valandą visą laiką vyksta Dievo Gailestingumo vainikėlis, renkasi žmonės ir tiesiogiai transliuoja Marijos radijas. Taip pat 17 val vyksta švenčiausio sakramento adoracija Palaimintojo koplyčioje irgi tiesiogiai transliuoja Marijos radijas. 18 val vėl šventosios mišios Palaimintojo Teofiliaus Matulionio koplyčioje irgi transliuoja Marijos radijas. Tai va. Ir ten jau būna tas sekmadienis ir tikrai mes matome žmonių taip mūsų parapijos žmonių, bet ir mes matome daug ir atvažiavusių iš kitur, nes palaimintojo Teofiliaus Matulionio koplyčia būna pilna, dar plius būna žmonių ir Katedroj. 10 val yra jaunimo ir choras. 8 valandą turi vargonininkas savo chorą, yra moterų choras. 10 valandą yra jaunimo choras, t.y vaikai ir jaunimas taip pat gieda. 12 val sumos choras yra ir kitas vargonininkas yra, o vakare sekmadienį tai yra tiesiog vat atvažiuoja, nes yra visas grafikas sustatytas iki sausio 1 d. koks atvažiuoja kunigas, t.y. ne vien tik mūsų vyskupijos, bet yra ir iš kitų vyskupijų, ir jis įsipareigoja ir atvažiuoti kaip pats, bet dar sakykim ir jis atsiveža savo chorą, savo skaitovus. Aišku, yra pamokslas, adoracija. Jis viską praveda ir tuo pačiu yra toks pajvairinimas, kad ir sakykime mūsų parapijos žmonėms tai yra labai didelis plusas, galima sakyti. Sako: jau mes atsibodę esam, o čia yra naujas kunigas, jaunas pamokslas, kitokia adoracija. Reiškia jau, tas pats balsas, giedojimas. Toliau choras atvažiuoja su nauju repertuaru giesmių. Ir jeigu mes einame į valgyklą tie patys kotletai, barščiai, tai čia kažką gauna naujo. Aš matau ten ir savų žmonių sekmadienio vakarais daugiau, nes kadangi tai savotiškai papildė savo tą dvasinį aruodą. Vis tiek kažkokią mintį išgirsta naują. Tą pačią giesmę, balsai kiti. Ta pati psalmė ar ryte 8 ar vakare 18 val toj sekmadienio vis tiek yra ir giedojimas ir balsu yra kiti dalykai.

I: O kaip jūs matote bendruomeninę veiklą. Kaip ji veikia?

K7: Taip, taip. Sakykime, yra bažnyčia. Aišku, aš kalbu apie savo parapiją, tai yra bažnyčia. Mes turime ekonomo tarybą, pastoracinę tarybą, turiu ir iš to yra dar grupelė nu kaip žmonės, kur būna maldos grupės. Pas mus maldos grupių – moterų maldos grupė, vyrų maldos grupė, Marijos Legionas, gyvasis rožinis, Caritas, yra vėl ta katechezacinė yra vaikų pirmoji Komunija. Ruošia ne tikybos mokytoja, bet pas mus dirba seserys salezietės. Jau ruošia vaikų Komuniją sesės Salezietės. Sutvirtinimą taip pat. Kada vyksta kažkas tokio – darom renginį. Sakykime buvo renginys neseniai kultūros namuose su šeimomis. Mes jau renkamės čia tie aktyvistai, grupės, pastoracinė taryba. ir mes svarstome– darome, nedarom ir kaip darome. Ir buvo renginukas čia pas mus, kas už ką atsakinga. mes dirbam visi. Mes turim tokį, kaip maldos grupės renkasi atskirai, grafiką turi maldai, arbatos išgėrimui, gal kažkokiam pasidalinimui, gal kam, bet tai, kas yra parapijos.bažnyčia, parapija yra tas kertinis akmuo. Labai gražu, kai labai lengva, nes grupės turi vadovus, kviečiam vadovus. Sakykim, Marijos Legionas turi virš 200, Gyvasis Rožinis yra irgi panašiai, 400. Mes negalime visų sukviesti. Mes kviečiam vadovus, yra grupelių vadovai. Čia yra kaip medis. Čia yra panašiai kaip Lietuva – Prezidentas, ministrai ir premjeras. Aišku, aš kaip klebonas, kviečiu dekaną, jeigu mes darome kažką dekanato mastu, tada aš kviečiu dekanato koordinatorius, nes aš turiu koordinates dekanatui. taip vadinamam prijorui. Yra koordinatorė dekanatui, yra koordinatorė Carito, yra koordinatorė Gyvojo Rožinio, yra koordinatorė katechetikos, jaunimo. Ir tada aš koordinatorės kviečiu – ką mes galime padaryti. Ir jei matome, kad kažką galime ir jei mes pradėdame projektą tokį vietinį, tada mes kviečiamės tų grupelių vadovus ir galiausiai jie turi savo mintį, mes savo mintį, ir į grupeles visa tai. Sakykim, atleidai vat pas mus ir yra kas už ką. Pas mus pavyzdžiui Pivašiūnuose atleidai, mūsų dekanato diena mums paskirta. Viskas. Kaišiadorių dekanatas jūs viską turite viską sufarsiruoti, kad viskas būtų, tai kunigas vienas yra niekas be pagalbos. Aišku, mes turime tokias pareigas nusistovėjusias, kas už puokštę atsakinga, kas už stalą atsakinga, kas už skaitinį atsakinga, kas už ką. Ir mes ne tai kad mes į kaimo parapijas duodam, aš kalbu kaip dekanas. Nu mes esame toje vienybėje. Čia yra ne klebono, bet yra mūsų reikalas. Ir mes, mums už tai, kai mes darome kažkokį renginį, mes ne vien tik mano mintis, kad darom kažką. Ateina ir iš jų kažkas – vat, klebone, yra tokia mintis, mes norėtume tokio renginuko. Tada einam į ekonomo tarybą, tada beabejo finansavimas, nes mes matome nu kad nebankrutuoti, nes reikia ir algas išmokėti, mokesčius, tai koks galiukas pas nu

ieško sponsorių įvairų, tai čia mūsų parapijos darbas yra, bet kaip sakau aš tai aš džiaugiuosi, kad yra komanda žmonių, kurie, tai tas pats ir iš jaunimo yra. Tai ir mūsų jaunimo vadovės yra vienuolė salezietė. Tai va čia tuoj planuosim, nes čia padarom kažką jaunimui – pernai plaukėm su baidarėm, tada nuplaukėm, savininkas. Buvo stalas, šašlykai, Rokiškyje. Reiškia, tai yra darbas kaip ir mišios – tai yra darbas, paimekim jaunimą ir paimekim vyresnį. Vyresni gal nori su armonikom prie laužo pabūti, ir tai viskas normalu, o jaunimas gal su gitarom šlovinimo giesmes. Aš sakau, sekmadieniais yra jaunimo mišios ir man nepatinka, nu pavyzdžiui, jei man metalas nepatinka tai aš galiu sakyti vajėzau, man nepatinka, bet yra kam patinka. Tai aš galiu važiuoti, kur klasika ar kas man patinka, tai čia nėra tokios problemos. Kaip sakau, yra 10 valandos mišios ir vaikai gali giedoti, gali skaityti ir ne taip aiškiai paskaityti, mes auginame tą visą reikalą. Sumoj tradicija, visas reikalas. tas pats ir renginiai, mes kai darome, tai kviečiame visus, kaip pavyzdžiui. nesakom, kad senimas neikit, jaunimas eikit. Apskritai, jei darome renginys, tai kviečiame visus, bet žinokit, kad ten bus taip, kad nebūtų po to visokių prieštaravimų ir kažkas tokio. Tuo mes ir parapijoje. Aišku, aš tuo ir džiaugiuosi. Niekada nėra bendravęs. Pagal visus tuos procentus, kiek yra pakrikštytųjų, kiek yra ateinančių į bažnyčią, tai iš tikrųjų yra mažas, labai mažas procentas. Tai yra tokie dalykai kaip pirma Komunija, tai yra kažkaip normaliau viskas, bet ir tai sakykime sutvirtinimo sakramentas, kada reiškia nuo šių metų negalime tuokti, kurie nėra priėmę sutvirtinimo sakramento, tai čia tų labai problemų – koks negeras kunigas, kokia negera bažnyčia, kokie negerai vyskupai, bet popiežius, ne šitas, bet kitas davė Lietuvai tokį pereinamąjį laikotarpį, kad jei mokyklose yra tikybos pamokos ir kad jei darom, tai visam pasaulyje, tai ir į mokyklas sakykime einame ir sakome – devintokai, ruošitės, ateis momentas ir tai dalis jų nesiruošia. Sako: bus laikas. Tai čia tokie dalykai, bet čia aš visą laiką kaip ir visur yra tų minusų ir plusų, bet mes žvelkim į plusus – komanda gera, žmonių tikrai yra nuostabių, kurie ir aukoja savo gerąją tie žmonės yra vagys sau. Jie pavagia laiką iš šeimos, jie ateina, sėdim mes po darbo. Tai galvoju, tai gal nori su šeima pabūti, gal nori kur prie ežero nuvažiuoti, ga kur į sodą nuvažiuoti, bet štai sėdim visi. Daugiau žiūriu į plusus. Aišku, bet visko būna.

I: Aišku, labai svarbu, kad bendruomenė būtų kaip draugų ratas, kur būtų smagu leisti laiką.

K7: Aš kaip sakau, mes turime visą komandą, tai buvo tas. Aišku, po Velykų yra tas gailėstingumo sekmadienis plius yra dar gyvybės diena. Už gyvybę ten yra. Tai mes, kadangi mes kalbėjome su Judita – šeimos centro mūsų vadove, jinau yra koordinatorė. Ji yra koordinatorė kaip dekanato ir plius kaip vyskupijos. Tai mes sakome, kad kiekvienais metais kažkas vyksta. Tai mes sakome: ką šiomet darome vat taip ir taip. ir Muzikos mokytojas davė tokią mintį, nežinau kada, gal spalio mėnesį kažkur tai. su Artūru pasikalbėjome, kad būtų šlovinimas su gitaromis, mišios, kaip padaryti, kad tai būtų. Ir jisai tą jaunimą repetuoja, tuoj duos mums. Jis jau padės mums mišiose. Ir tada mes mudu su Judita pradėjom kalbėti – įjunkim ir tą Artūrą ir jis super daug padarė, jis padarė milžinišką darbą. Jisai mielai sako. Mes derinome kas paskaitas skaitys, koks kunigas, o jisai padarė, bet jisai čia mūsų. Jeigu mes daroma kažką su tuo susijusio tai mes jį kviečiame visada. Nu jisai kaunietis yra, bet dirba muzikos mokykloje be galo yra tikintis ir va kas yra su giesmėm, su šloviniais, tai jis tiesiog mums padeda.

I: Koks yra jūsų santykis su savivaldybe?

K7: Šiaip yra viskas tvarkoje. Jeigu mes pakalbėkime, jeigu pasakyti trumpai, tai tie patys finansavimai. Aišku, turi būti projektas parašytas. Paskutinis finansavimas, tai mes dalyvavome. ne tai, kad duok pinigų, mums reikia. Kaip ir įstatymiškai viską. Tai padarėm projektą, langai pakeisti, tiek tiek, kainuoja tokia suma. Mes parašėme, prašėme mus paremti, jie darė posėdį. Aišku, ne visą sumą davė, didesnę pusę, daug didesnę pusę davė. Tai mes labai džiaugiamės. Aišku, kai būna kokie renginiai, bažnytiniai renginiai, tai mes kviečiame ten merą, tarybos narius. Dabar sakykime jų kažkoks tai renginys yra tai mes einame. Gruodžio mėnesį būna apdovanojimai kultūros, tai visą laiką būna bažnyčioje. jie kviečia tuos atlikėjus. Mes čia su jais bendradarbiaujame ir va jie padaro ir kažkas tokio būna. čia partijų pas mus tikrai nėra. Čia yra savivaldybė. Čia yra mes dalyvaujame, mes kviečiam kartais ar tai pavaduotoją atsiunčia, nu vat kažką tokio. nu tas būtų ūkis, tai iš savivaldybės ir žiemą tuos kelius nuvalo, nušluoja, šakas genėjam jie patys išvežė. Sako: už ačiū, tai yra mūsų bendras reikalas. Tai aš ir tas dvasinis ir viskas tvarkoje. Bet sakau, nėra taip, kad šita valdžia ir anksčiau panašiai buvo. Viskas labai gražiai. Priešiskai nusiteikus, jeigu ten kažkas būna ir ne, tai

būna argumentuotai, kad negalima įstatymiškai. Ir nu negaliu kažko pasakyti. Ir kai būna atlaidai atsimainymo, tai ir meras kalbą sako. Ir dabartinis meras yra labai tikintis. Vytenis Tomkus vat ir augo čia. kaip būna, kad oi oi eina tik prieš rinkimus. Vytenis Tomkus dar kai buvo čia mokinys, tai jis jau pas mus jau giedojo jaunimo chore. Jis buvo studentas ar kai kitur dirbo, tai visą laiką matydavom bažnyčioje. Ir tie rinkimai.. Ir dabar ateina. Jis paskutiną mums kunigams jis paprastas yra. Žiūrėk, vat sekmadienis su džinsiukais, viską, nu kaip visi. Man tas labai gražu. ne tai, kad atėjau į pirmą vietą, tikrai tikrai ne. Man gražu ir aš neišaukštinu, čia tiesiog.

I: O iš bendruomenės kilo kažkoks nesusipratimas, kad lyg meras eina tik prieš rinkimus

K7: Nu buvo tokių dalykų. Čia yra faktas. Būkim biedni, bet teisingi. Nu kaip sako, mano gyvenimas. ne mano, bet žmogaus gyvenimas, ar rinkimai ar nerinkimai, kur jau vizituoja, tai jau kitas dalykas. Bet jei aš einu į bažnyčią, tai aš einu. Nu būna, kad moterys sako, kad baigėsi rinkimai, tuomet dingsta, bet čia visai kiti dalykai. Vat va tas dalykas yra. Žmonės labai pastebi, tai sakau, kaip pavyzdžiui, jeigu aš einu rinkimai ar nerinkimai, ar aš esu direktorius, ar pavaduotojas. nesvarbu, kas esu, visi yra lygūs. Aš einu išpažinties, aš dalyvauju mišiose, deja tokių dalykų nėra, nes sakau Vytenis tai jau čia kažkas. Jis paprastas. Vat ta diena buvo kur gailestingumo, tai meras nuostabią kalbą pasakė, viską. Ir jisai atėjo, nors jį kvietėme kaip merą, bet ta kalba ir tas jo buvimas – paprastai apsirengęs, mes visi esame lygūs. Tai čia man labai gražu. Aišku būtų labai džiugu, kad iš tikrųjų – aš kiekvieną tikėjimą gerbiu, net ir tuos kurie sako, kad netikiu. Aš taip pat tų žmonių įsitikinimus gerbiu, bet jeigu aš tapau per krikšto sakramentą katalikas. Pirmoji komunija. Tai man tas sekmadienis, tai ne dėl kunigo aš einu, ne dėl vyskupo, bet na daleiskim aš einu apsipirkti ir pykstu ant pardavėjos, tai ne dėl jos einu apsipirkti, nes tau reikia palaikyti kūną, o kur yra siela, dvasinis gyvenimas. Tai yra juodas darbas, lektorius pakviesti, tą finansavimą gauti. Ir visą laiką kad būtų žmonių. Sako 100 žmonių tik atėjo. Viskas puiku, nors ir maža. Gerai, kad mes turime tokį mąstymą, kad maža, bet dar galvokim, dar organizuokim. Žmogui niekas nekainuoja, tik ateiti ir kaip sakant, pasisemti ir mes toj visuomenėj tas šaltumas, abejingumas tarp kaimynų, tarp darbuotojų ir gatvėse ir čia viskas iš to ir ateina, nes aš man dėl manęs, nes be maldos, be Evangelijos, be išpažinties, be sekmadienio šventos komunijos tai nėra įmanomas dalykas. Tai mes galime kažką kurti, tai nebus nieko. O tikėjimas žmogus pasiima kokį tikėjimą jis pasiima, bet jis turi tai atstovauti. Jeigu jis netikintis, tai aš turiu langus daužyti, tai tikrai ne. Va tai, tai turi būti žmogiškumas, bet mes tie tikintieji iš tikrųjų turėtume atstovėti visą šitą reikalą be jokios aukos. Va sakau, kai vaikų pirmoji komunija, kai mes su tėvais, tai tie visi priešišcumai. Aš kartais pajuokauju, kai darome tėvų susirinkimą pirmąjį – rugsėjo mėnesį ir pasakyčiau, kad už savaitės vaikui pirmoji komunija, tai būtų tėvų nepasitenkinimas, kad ką čia kunigas sugalvojo – nespėsime vaikams pasiūti suknelės ar kostiumo nupirkti. nesvarbu, kad jis neparuoštas, bet kada mes vat ruošiame vaikus. Tai būna: nu kiek čia gali eit. Bet jei jūs einate pas specialistą, tai žiūri. Nueikit pas stomatologą– nieko nebaigęs: aš moku gręžt, aš žinau, kad reikia pjauti. Tai sakau: ar gultumėte ant tokio. Tai aš sakau, ne prieš jus, ne prieš vaiką. Čia ne kažkoks diktatas, kad liepi vaiką ruošti, nu ką tu. Visiškai ne. Mes turime paruošti žmogų. mes visų pirma, sakau, tėveliai, kad ir kas bebus tas jūsų vaikas, bet pirmiausiai, jūs prie vaiko turėsite gyventi, džiaugtis, galų gale senatvės sulaukti. Kaip sako: kaip sunku kada reikia tėvams laidoti vaikus, tai neduok Dieve iš tikrųjų, bet kai vaikai laidoja tėvus, tai kaip ir natūralus dalykas – tu mane užauginai, davei gyvybę. kaip sakoma – kas gimė, tas mirs. toks yra dalykas. Tai iš tikrųjų, tai atiduoti mes mokome. Kad mes darome kažką jiems, nes gi tuos vaikus reikia auklėti. Kad jūs ant mūsų pyktumėte, net ne tai kad paviršutiniškai, vat aš džiaugčiausi, nu vat matot tėvai tada pastebi. O vat būtų tragedija, jei vaikas atėjo, sąrašą padarėm, po savaitės komunija, tai sakytu, kad nespėsime pasiruošti, nespėsime giminę pakviesti. Tai va, tai čia yra tokia bendruomenė. Turime labai gražiai suvokti.

I: Atrodote labai užsiėmęs žmogus esate. Ar jūs turite laiko pabendrauti su žmonėmis?

K7: Tai vat matote, kunigystė – yra tas bendravimas su žmonėmis. Aš jeigu pradėčiau verkti, kad žmonės, žmonės ir blogai. Ir dėl ko blogai. Jeigu pas mane ateina žmogus, reiškia aš dar esu reikalingas. Reiškia mano misija, kunigystė, pašaukimas – aš savo vietoje. Vat kad ir jūs paskambinote, susidėliojau, žiūriu, kad tarpelis yra. Reikia perskambinti. Jeigu sakau ne, tai nereiškia, kad nenoriu ar dar kažkas tokio, jeigu žmogus ateina, tai jam reikia. Aš kartais sakau, kad vat jūs

ateikit, jūs galit prieštarauti. Kunige, sako nesąmonė bažnyčia, įstatymai. Tai ateikite, kalbėkimės kodėl aš taip sakau, kodėl taip yra. Jeigu aš esu. Aš negaliu paimti Šventąjį Raštą ir tas, kas man tiko čia Jėzus pasakė: oi ne, šitas dalykas man netinka. Aš turiu priimti viską. Man labai nepatinka, kai rožė duria, bet imkim ir nuplėškim rožės spyglius ir palikim. Nu žiedas tas ptas, nu labai lyg ir tas, bet ne tas. Gyvenimas yra viskas – ne vien tiktais džiaugsmas. Yra ir išbandymų ir sunkumų. Ir kartais tuose sunkumuose tuo momentu tie klausimai – nu kodėl, už ką. Nu bet kai praeina tas laikas, tai kai savo gyvenimo knygą atverti, tai galvoji, bet tas buvo klausimas kodėl už ką dėl ko man davė per gyvenimui kaip ir prasmę, kryptį. Dabar atsakymą gavau, kur kažkoks dalykas yra. Nu tai va tas su žmonėm krūvis yra tikrai galbūt ne perdėtai galbūt yra didelis krūvis. Tai pavyzdžiui, aišku tu esi žmogus ir dėl visos šitos dienotvarkės. Jau ten norisi vakare jau ten niekur nevažiuoti. Tai išvažiuoji kur nors, netgi turiu savo vietelę – miškas, prie ežero. Tiesiog pabūti su savimi. Jau norisi tiesiog atsiriboti, pabūti va yra. bet tai yra sunku, bet tai viskas yra tvarkoje – jei žmogus ateina, tai viskas gerai. Norisi tą darbo grafiką sustatyti, bet čia kitaip, kaip sakau ne maxima. čia yra truputėlį kitaip. Aišku, kartais mes mąstome. Pas ligonius mus kviečia. Sako: ne laiku ten. Ir vakare ir 22 ir 23 val. Nelaiku, tai reiškia, kad nespėji nuvažiuoti. Nelaiku, tai reiškia, kad rytoj nuvažiuosi. Nuvažiuoji, o jis jau pamirė. Arba kviečia kada žmogus jau nekalba. tai mes sakome, kad jūs to nedarykite. Mes tie patys gyvieji turim sau sakyti, kas gimėme – tas mirsime. Mes mirsime žemėj, kūnu. Žmogaus gyvenimas juk nenutrūksta. Tas pasikeitimas tai vėl. su kokiom rankom aš einu pas viešpatį. Reikia atlikti išpažintį. Jeigu nu darysiu kažką tokio, tai. Dar sako: kunigas atvažiavo su švenčiausiuoju, tai mirtį išpranašavo. Man pačiam buvo sudėtinga operacija – tai viskas, aš nuėjau pas kunigą ir sakau: aš važiuoju operuotis ir aš nežinau, ar bus gerai, ar negerai. Aš nesakau, kad aš mirsiu. Viskas, tai man buvo ligonio sakramentas suteiktas. Ačiū Dievui, jau ketvirti metai viskas tvarkoje. Taigi matot, čia tie dalykai. Kunigas atėjo – viskas, atnešė mirtį. Visiškai ne. Kai kalbame apie tą laiką. Aišku, važiuoji, bet tas laikas nelaiku atėjo 22 valandą vakare. Nelaiku, nu tiesiog kada dar žmogus mąsto, kada galvoja. Nu vat tas nelaiku, būna tokie dalykai. O šiaip žmogus visą laiką laiku ateina skambina alekiu. Vat atėjo klausimas kažkoks tai. Labai gerai, kad jis nepadaro savo sprendimo, jis domisi, ieško, klausia, ieško pagalbos. Sakau, kad ir tas pačias grupes turim. Kad ir pas mus ta kalėdojimas yra. Žmonės sako: vat, čia pasipinigavimas yra. Joks čia ne pasipinigavimas. Jūs man galit nieko neduoti. Aš matau vat masę žmonių bažnyčioje. Tai mes meldžiamės kartu, bendraujame kažkiek, bet aš asmeniškai tai aš negaliu. Aš kai ateinu į šeimą kartais įsikalbi, kokių problemų, kažkokių tai sunkumų. Arba sako: vat taip ir taip. Tada: ne, kas jums sakė. Reiškia, tiesiog ne taip suprato. Ir viską rašaisi: ko reikia, ar reikia pampersų, ar reikia lovos. Yra Caritas. mes žinome, kad atvažiuoja vokiečiai per Verbas. Mes visą laiką jų prašome atvežti slaugos prekių. Ir aš visada turiu sąrašą. Štai atvažiavo ir skambini: Onute, jau turime pampersų. Pavyzdžiui, būna gerai, kad reikėtų lovos. Kažkur atsiranda ta lova ir užsirašai ir skambini. Arba žmonės skambina ir sako: mes turėjom lovą, žmogus pamirė, gal kam reikia. Reikia tam ir susisieki ir atiduoti. Va dabar šiandieną vargoninkas išsikrausto pas savo žmoną, kuri jau turi baldus. Tai surašom, ką jis turi ir skambinam žmonėms, kuriuos susirašėm per kalėdojimą ir žinom, kam sekcijos, kam šaldytuvo, kam mikrobanginės. Tai vat tas. Ne tai kad, o koks tu biednas, kažko neturi. Visiškai ne. Taip pat su vaikais mes rašome. Būna sunku su pratybomis, sąsiuvinukais – reikia nupirkti, dalį sumokėti. Mes viską rašome. Būna akciją Gerumas vienija gruodžio mėnesį. Aš turiu sąrašiuką, už ką nėra sumokėta. Čia ne mūsų pratybos, o matematikos ar lietuvių. Tai mes taip pat su mokytojom – ar reiktų kuprinės vaikui. Ir mes čia ne tai, kad visus aprūpinam, bet yra toksai, kad mes turime sąrašiuką ir jei kažkas pakliuvo. Man tai yra kunigystė. Man kartais būna skaudu, kad žmonės taip mąsto, bet iš tikrųjų tai tikrai mes jeigu kunigui žmogus yra našta, tai ne savo rogėse žmogau esi. Tai yra tavo pašaukimas, nes Jėzus irgi ėjo į žmogų. Mes esame tik įpėdiniai. Aišku, mes irgi esame žmonės, mes irgi supykstame ar dar kažką padarome. Tai taip, mes irgi žmonės. Tai tai išpažįsti. Eini išpažinties. Nu nusidėjai, tai taip, bet neturi bijoti išpažinties. Kunigai vat mes irgi einame išpažinties. Ten ir mes nepasakome: nu ką tu besarmati. Jokio nėra riksmo, jokio žmogaus pažeminimo, nėra jokio moralizavimo, tai mes einame ieškoti, kaip padėti. Tada mes ieškome stenkis taip, padaryk taip. Sako; nu stengiausi, bet nepavyko. Ir tu kaip gydytojas sielos, bet jeigu tu pasakai: nu tu besarmati, nu tu dink iš čia. Nu kiek tu gali: viskas, kunige, pirmiausia ne pas tą žmogų problema yra o pas tave patį. Tam žmogus ir atėjo. Padėk, kunige. Duok

žodį, duok kažką. Tai va čia mes ieškome, kaip žmogui padėti. Kunigas yra kaip gydytojas. Vat čia ir yra esmė visa.

Aišku, žmonės turėtų būti tokie nu jeigu aš katalikas, tai man ta bažnyčia yra viskas, nes matote nu kas nu jeigu tai. Kas yra bažnyčia – ir materialiai ir dvasiškai. Ir taip ir taip. Bažnyčia yra mes.

Summary

The Catholic Church's Relation to the Civil Society in Lithuania

The role of religion in democracy and the relationship between the two have been discussed since the Antique times yet the attitude towards the importance and substance of this relationship is evolving. In the times of Liberal democracy, the freedom of religious conscience is usually understood as a personal and private life decision and therefore it is assumed to have minimal or no impact on public discussions. Post-secularists, having had discovered namely this discussion, are looking for answers to questions that are related to the suppression of modern secularism or the ousting of the voice of religion from public debates. Only during the recent decades, in the discussions about post-secularism, such topics as the relation of religion and politics or questions about the means to involve the religious communities or religious discourses into the public spheres has been approached again. There are also attempts to better include such topics through alternative ways – the believers themselves are putting efforts towards making their voice heard and their values represented at the national level. Some authors are even discussing the comeback of secularization. The religious communities have regained the recognition of being a subject that has the power to make a political impact, and thus the question about its relation to the democratic institutions has been raised.

The **problem of the study** is the still-existent discourse among the theories about the relationship of the Church, the civil society, and the democracy itself. In pursuance to resolve this issue, one may ask, what is the relationship between the religion and democracy institutions. The answer to this question will investigate the case of Lithuania, a nation, where religion or religious values are still a relatively important factor.

The **objective of this study** is to elucidate the relationship between the Lithuanian Catholic Church and the civil society.

The study will consist of: 1) Observation (the method will be applied during Sunday Masses in a selected church); 2) Journal updates (the method will be applied after participating in the Sunday Mass as well as through the monitoring of a community on ordinary days); 3) Semi-structured interviews (the method will be applied during conversations with the community members that participate in the Masses). The study will consist of three parts: theoretical, methodological, and empirical. The theoretical part will discuss the definitions of civil society, civil community, and citizenship as well as the relation between the Lithuanian Catholic Church and the secular government. The methodological part will explain the necessity and validity of the applied methodological aspects as well as the decisions, made by the Kaišiadorys Kristaus Atsinaujimo parish. The empirical part will present the analysis of the Kaišiadorys Kristaus Atsinaujimo parish

case. This part will aim at answering the main question of the study: what the Lithuanian Catholic Church relation with the civil society is.

The research conducted for the study at the Kaišiadorys Kristaus Atsinaujimo parish allows indicating the relation of the Catholic Church with the local community as well as the importance of this relation. Despite the research was conducted at a single parish, the garnered data brings the anticipation that other Catholic communities in Lithuania may be to some extent similar and that the members of those communities are interested in politics and are part of the civil community too.